2

IO. TILII CHRONICON DE REGIBVS FRANCORVM, A FARAMVNDO VSQVE AD FRANCISCVM PRIMVM.

Cui deinceps adiunximus quæ à Franciſco Primo uſque ad Henricum II. geſta ſunt.

LVTETIAE

Apud Vaſcoſanum, uia Iacobæa, ad inſigne Fontis.

M. D. LI.

EX PRIVILEGIO REGIS.

FRANCORVM *gens è Germanica nobilitate in Galliam ueniens, regnum condidit; quæ tanta fuit animi magnitudine & uirtute, ut nullus uſquam populus fuerit, quem securiter bello non appetierit: aut laceſsita, magna cum laude non repulerit. Gallias enim debellauit, cum quibus non pro imperio & gloria, ſed pro ſalute atque uita omnes fere orbis nationes armis contenderunt. Ea prima toti pariter Germaniæ imperauit: quã neque Romani, neque alij quantumuis potentes, nõ modò domare, ſed nec uincere potuerunt. Nullum porrò in Europa florens ac nobile regnum eſt, uel principatus, qui non ut olim à Troianis originem ducere nobiliſsimus quiſque gloriabatur, ita à Francis ſanguinem trahere ſe iactet, & liliorum inſignia circunferat. Reges quos Beroſus ordine commemorat, ſciens prætermitto, nolens quicquam literis mandare, quod non incorruptis rerum geſtarum monumentis ſit traditum. In primis enim operam dedi, & id maxime ſtudui, ut quæ adhuc immenſis uoluminibus, & ueteribus fabulis diſperſa iactabantur, ea paucis & certo ordine comprehenſa, ueriſsimáque, quantum fieri potuit, in lucem emitterem. Franci igitur, quibus Duces antea, aut ſi mauis, Reguli imperitabant, Faramundum primum Regem potentiſsimum habuerunt.*

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni. Mūdi
420	1	FARAMVNDVS I.REX AN.XI	4381
421	2		4382
422	3	*Lex Salica hoc tempore condita fuit.*	4383
423	4		4384
424	5		4385
425	6		4386
426	7		4387
427	8		4388
428	10		4389
429	11		4390
430	1		4391
431		CLODIO COMATVS II.REX ANN.XVIII. *Alij Capillatum, alij Crinitum uerbo idem ſignificante nominant.*	4392
432	2		4393
433	3		4394
434	4		4395
435	5		4396
436	6		4397
437	7		4598
438	8		4399
439	9		4400
440	10	*Germanus Altiſsiodorenſis Epiſcopus.*	4401
441	11		4402
442	12		4403
443	13		4404
444	14		4405
445	15		4406
446	16		4407
447	17		4408
448	18		4409
449	1	MEROVEVS III. REX AN X.	4410
450	2		4411

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
451	3	*Attila Hunnorum rex cum quingentis hominũ millibus Germaniam permeãs, non paucas diruit urbes: cum multam etiam Galliæ partem peragraſſet, tandem Aurelianum obſidet*	4412
452	4	*Annianus Aurelianenſis epiſcopus. Lupus Tricaßium epiſcopus.*	4413
453	5	*Nicaſius Rhemorũ Archiepiſcopus martyr. Quæ de Vrſula & undecim millibus uirginum martyrum leguntur, his temporibus geſta ſunt. Cum Attila pedem referente manus cõſerit in Catalaunis Aetius Imperatoris præfectus in Galliis, cui Meroueus Francorum rex, & eius filius Childericus, Theodoricus Viſigotthorũ rex, & eius filius Thoriſmũdus ſuppetias ferunt. In eo prælio ex utraque parte interiere ad 180. millia hominum fortißimorum. illic Theodoricus occubuit.*	4414
454	6	*Attila uictus Aetij incuria euaſit, & in Ponnonias profugit. Thoriſmundus patri Viſigotthorum regi ſucceßit.*	4415
455	7		4416
456	8		4417
457	9	*D. Genoueſa uirgo Pariſienſis*	4418
458	10		4419
459	1	CHILDERICVS IIII. REX ANN. XXVI.	4420
460	2		4421
461	3	*Childericus rex libidinoſus, & omnis generis luxui addictus, quũ tributis populum aliquãdiu uexaſſet, quò faſtum & pellices maximè foueret, tandẽ ob inſolentiam expellitur, preciũ ſtultitiæ fe-*	4422

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		rens. Aegidius Romanus Sueſsionum præfectus, succeſsit in eius locum per annos 8.	
462	4		4423
463	5		4424
464	6		4425
465	7		4426
466	8		4427
467	9		4428
468	10		4429
469	11	*Rex Vidomari opera amici fidiſsimi in regnum reuocatur, cui obuiam proficiſcitur ad Ambaros uſque, cũ ampliſsimo Francorum nobilium comitatu. Biſsina Biſsini regis Turingiæ uxor, marito relicto, Childericum eſt ſequuta.*	4430
470	12		4431
471	13		4432
472	14		4433
473	15		4434
474	16		4435
475	17	*Colonia à rege expugnata, & exercitus Aegidij cæſus.*	4436
476	18		4437
477	19		4438
478	20	*Britanni ex inſula Albione olim, nunc Anglia uocata, profecti, & nouas ſedes quærentes, conantur Pictones, Andes, Cœnomanos, & Engoliſmẽſes armis expellere ſuis ſedibus: & uſque in Aquitaniam, quam tum Viſigotthi occupabãt, penetrauere.*	4439
479	21		4440
480	22		4441
481	23	*Aegidius moritur, cuius filius Syagrius*	4442

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
481	23	*cum in patris locum apud Sueßiones ſucceßiſſet, Franciæ regnum affectat.*	4442
482	24		4443
483	25		4444
484	26	Annos regnauit 30. Paulus Aemylius.	4445
485	1	CLODOVEVS 5. REX AN.30. Clodoueus apud Sueßiones uxorẽ ducit Chriſtianam Clotildem Burgundionẽ.	4446
486	2		4447
487	3		4448
488	4		4449
489	5	*Syagrius à Sueßionibus expulſus, Toloſam confugit ad Alaricum Viſigothorũ regem, à quo proditus, & Clodouco redditus, ſecuri percutitur. Sic deſiere expulſi & cæſi in Gallijs imperium habere Romani*	4450
490	6		4451
491	7		4452
462	8		4453
493	9		4454
494	10		4455
495	11	Clodoueus Turingiam ſubiugat.	4756
496	12	A Rheno ad Sequanam regnum dilatat,	4457
497	13	ad Ligerim uſque fines ſuos extendit.	4458
498	14	Meledum arcem expugnat.	4459
499	15	*Diu multũq; laborauerat Clotildis regina ut maritum regẽ ad Chriſti fidem converteret, quod præſtare nunquam potuit: aliquando autem deo ita uolente cõtigit, ut in bello ad Tolbiacum in Vbiis, quod gerebat aduerſus Alemanos, periculi magnitudine, idolorúmque diffidẽtia, repentè uouerit ſe Chriſtianum fore: quo facto eorúmque rege cæſo, confeſtim ui-*	4460

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mund.
499	15	*ctor euadit, omnémque Alemaniam reddit tributariam. Ei ex prælio redeunti, ut gratificaretur, obuiam proceſſit Clotildis uſque Rhemos, ubi à Remigio pontifice ſacrum baptiſma Chriſtique fidem ſuſcipit.*	4460
500	16	*Lantieldis regis ſoror ab Arriana hæreſi conuertitur, partim in gratiam Theodorici Italorum regis, qui, dum Clodoueus in eccleſiaſtico erat cõcilio quod Aureliani habuit, legatos ad eũ miſerat: partim ob nuper ſuſceptam religionem. Alemanos à grauiſſimis quæ uictor impoſuerat tributis, duríſque legibus ſubleuat. Hãc ſynodũ Aurelianenſem alij ſcribũt fuiſſe anno 512.*	4461
501	17	*Initiũ belli aduerſus Alaricũ Viſigothorũ regẽ, ex quo acerrimæ inter utroſq; principes & populum exarſerunt inimicitiæ. Gundebaldus Burgundiæ rex, & Clotildis patruus, inſtigãte Theodorico res inter Alaricum & Clodoueum cum componere conatus fuiſſet, tãquam alteri plus fauiſſet, ipſum, iunioris fratris Odeſilli impulſu, dimidio regni Clodoueus ſpoliat, eíque cõcedat. Odeſillus mox à fratre proditore circunuẽtus, & Viẽnæ oppreſſus occiditur. Cauſa igitur ſpecioſiori Clodoueus cum magna militum manu Gundebaldum perſecutus, regno & patria cedere cogit.*	4462
502	18		4463
503	19		4464
504	20		4465
505	21		4466

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mundi
506	22		4467
507	23		4468
508	24		4469
509	25	In Pictonibus ad cāpos Vogladēſes Alaricus rex & Viſigotthi cæduntur. Mœnia Engoliſmæ ruinoſa, in conſpectu Clodouei urbem aggreſſuri ruunt, quod pro miraculo creditur. Illinc Burdigalā uſque hoſtes inſecutus eſt. Theodoricus regis Clodouei nothus, in Aquitaniam præmiſſus, Albios, Ruthenos, Aruernos, Toloſates, Vaſconiámque ſubiugat. Aruerni poſtremi ſeſe regi dedunt, caſo Apollinare eorum duce Sidonij epiſcopi cō ſanguineo. Almaricus Alarici filius in Hiſpaniam fugiens, patri ſucceſsit. Rex intellecta Gundebaldi morte, Sigiſmundo eius filio eam regni Burgundiæ partē quæ eſt ultra Ararim, reddit, ut ulceratū Theodorici animū ob Alarici generi ſui cædem, mitigaret. Reliquam uerò partem, quæ eſt cis Ararim, ſibi ſeruat. Omnes tum ferè Gallias & uniuerſam Alemaniam rex tenebat ſub ditione.	4470
510	26	Cannacariū Cameracenſium & Atrebatium regulum, quòd ſe uerum regni hæredem diceret, eius quoque fratres & totā familiā ſuſtulit Clodoueus. Adulterinam pecuniā domeſticis proditoribus, quorū erat uſus opera, perſoluit. Clodoueus ab Anaſtaſio imperatore dona recepit Patriciatus & Cōſulatus titulū & inſignia: coronam inſuper auream multis unionibus diſtinctā, quam poſtea Romam D. Petro offerendam remittit.	4471

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
511	27	Theodoricus cum lxxx. hominum millibus Ilbam comitem in auxilium Almarico regis Alarici filio mittit, ut in patris uindictã perſequatur Frãcos, qui Aquitaniæ relicti erant præſidio. Francorum ad uiginti millia, aut etiam amplius cæduntur. Sigibertus Coloniæ præfectus à flagitioſo filio trucidatus, quò maturius patri ſuccederet. In eum ſeueriſsimè rex animaduertit, parricidiúmq; ſanctiſsimè ultus eſt. De Chararico eiusq; filio monachatũ profiteri coactis, ſupplicium quòd de rege maledicerent, ſumptũ eſt.	4472
512	28		4473
513	29		4474
514	30	Clodoueus Lutetiæ ſepultus in æde quã apoſtolis Petro & Paulo erexerat, hodie templum D. Genouefes appellatur.	4475
515	1	CHILDEBERTVS VI. REX ANN. XLV. Regnum diuiſit cũ fratribus, cui Pariſiorum, Clotario Sueſsionum, Clodamiro Aurelianenſiũ, Theodorico Notho Mediomatricũ regna obuenere. Pacem cum Almarico cõfeſtim ineunt, data in uxorem Clotilde ſorore, & Toloſatibus redditis. Ticluldis altera eorum ſoror ſacerdos uixit. Sigiſmundus Burgundiæ rex filium necat Sugerium, in gratiam nouercæ	4476
516	2	Cloclulaicus Danorũ rex à Francis, quos claſsica incurſione inuaſerat, pfligatus. Theodobertus Theodorici filius uictor	4477
517	3	ad patrem redit.	4478
518	4	Hermenfredus Turingus Bertariũ fratrem necat, nec quieuit antequã Bade-	4479

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
518	4	*rico alteri fratri idem feciſſet, accito ad ſcelus & prædam Theodorico.*	4479
519	5		4480
520	6	*Clodamirus Aurelianenſis Sigiſmundũ Burgundionem cum poſtrema uxore & eorum liberis bello capit, quos Aurelianis necat. Gundemarus frater elapſus Burgundiæ regnum occupat.*	4481
521	7	*Clodamirus ſucceſſor Burgundionis uictoria elatus illuc redit, Gũdemarũ perſecuturus: à quo fugam ſimulante circũſeptus eſt, & in ipſo conflictu caſus.*	4482
522	8		4483
523	9		4484
524	10	*Theodoricus nõ accepta ab Hermenfredo parte prædæ quam promiſerat, adiuuãte Clotario illũ aggreditur, uincit & cædit, Turingiámque ſubiugat. Clotarius in matrimonium accepit captiuam Radegundem defuncti Bertarij filiam.*	4485
525	11	*Childebertus bello occidit Almaricũ Hiſpaniæ regem, quòd Arriana hæreſi infectus, à qua abhorrebat Clotildis uxor, Franci ſoror, eam durè tractaret: quæ dum à fratre reducitur, in itinere obiit. Pariſiis iuxta patrem ſepelitur.*	4486
526	12	*Clotarius in odiũ mortis Clodamiri fratris Auguſtodunum obſidet, captiuámq; Burgundionum abducit reginã. Gundemarus eius maritus rebus omnibus exutus, in Hiſpaniã fugit, illincq; ut tutior eſſet, in Africam traucit. Childebertus & Clotarius Burgundiã inter ſe partiũtur, nulla Clodamiri filiorũ habita ratione.*	4487
527	13		4488

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
528	14		4489
529	15		4490
530	16	*Franci à rege puero Athalarico uniuerſæ Galliæ dominium auferunt, quod eius auus Theodoricus Italiæ rex tenuerat. Amalaſiũta mater & tutrix Theodoberto Mediomatricũ regi prouinciã tradet.*	4491
531	17	*Clotarius adoleſcẽtulorũ fratris filiorum Theobaldi & Guntari manibus proprijs cæde patrata, extemplo Pariſiorum Lutetiam exit. D. Clodoaldus minimus natu, qui euaſerat, monachatum profeſſus eſt. Clotildis auia, quæ illos apud ſe educauerat, rei indignitate percita, Turones ſe cõtulit. Quo facto penes Childebertum & Clotariũ ſumma rerum fuit, cœperuntq; ſimul in Francia regnare.*	4492
532	18		4493
533	19		4494
534	20		4495
535	21		4496
536	22	*Iuetoti paruuli regni in Rotomagenſi agro inſtitutio & creatio hæredibus Valteri Iuetoti à rege ante aras necati.*	4497
537	23	*Theodobertus Mediomatricum rex potentiſsimus.*	4498
538	24		4499
539	25		4500
540	26	*Regum inter ſe oriuntur ſuſpiciones. Childebertus cũ fratris filio Theodoberto aduerſus Clotarium, Clotilde matre repugnãte reclamãteque, armatur: ſed ſubita in ipſo cõflictus initio oborta tempeſtas quadam numinis uoluntate acies dirimit in agri Aurelianẽſis uico, cui nomẽ eſt*	4501

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
540	26	*Combrium: quæ res animos inter ſe diſcordes in concordiam traxit.*	4501
541	27	*Theodobertus partim ſuis, partim ducũ auſpiciis in Italiam uaria ſæpe fortuna ingreſſus eſt. ab aliis ampliſsima retulit ſpolia, aliis uerò tributa impoſuit. Childebertus eiúſque frater Clotarius Cæſarauguſtam deficere ab hæreſi Ariana cogunt, plurimáſque in Hiſpa-*	4502
542	28	*nia urbes expugnant.*	4503
543	29		4504
544	30		4505
545	31		4506
546	32		4507
547	33		4508
548	34		4509
549	35		4510
550	36	*Theobaldus Mediomatricum poſt Theodobertum rex.*	4511
551	37		4512
552	38		4513
553	39		4514
554	40	*Clotildis regina in Turonibus obit, cuius cadauer Lutetiam tranſlatum,*	4515
555	41		4516
556	42	*Qui remanſerant Franci in Italia, cæduntur. Theodobaldus ſine liberis moritur, regnumq́; reliquit Clotario alteri patruorum. Clotarius cui magnũ erat aduerſus Saxones & Turingos negotium, ſumma immanitate omnia ferro & igni uaſtabat. aliquando tamen uitæ periculum adiit.*	4517
557	43	*D. Radegũdis apud Pictones Deo quàm marito gratior & acceptior.*	4518

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mundi
558	44		4519
559	45	*Childebertus nullis relictis liberis moritur, ſepelitúrque in D. Germani æde, quæ eſt ad muros urbis, ab eo erecta & dicata D. Vicentio cum ex Hiſpania rediret.*	4520
560	I	CLOTARIVS SOLVS VII. REX ANN. V. *Tertiam redditũum eccleſiæ partem ſibi exhiberi iuſsit, cui Turonum archiepoſcopus liberè & fortiter interceſsit, uaticinatus regno ſpoliatum iri regem, ſi pauperũ bona attenuaret atque eriperet.*	4521
561	2		4522
562	3		4523
563	4	*Granum filium bello ſubactum, cũ uxore, liberis, & uniuerſa familia rex exurendum curat. is enim patri nõ audiens, ac rebellis, multa Galliæ damna intulerat, primùm à Childeberto patruo inflammatus, cauſſam eius deinde defendẽte ſocero Aquitaniæ duce. Poſtremùm Conabus Britannus eum excepit ac tutatus eſt. Socerum illum rex ferè perdiderat, Britannũ autem paulò ante filij necem interemerat.*	4524
564	5	*Rex Compendij obit. in æde D. Medardi Sueſſionenſis ſepultus, quã paulo ante mortem ædificare cœperat.*	4525
565	I	CHEREBERTVS VIII. REX ANN. IX. *Eis, diuiſa inter fratres hæreditate paterna, Pariſij ſorte obuenere. Chilperico Sueſſionũ regnũ: qui cũ patris theſauros intercepiſſet, magna ui pecuniæ Pariſios ad ſeſe pertrahere ſperabat.*	4526

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
565	1	*Guntranno Aurelianenſium, Sigiberto Mediomatricum.* *Nonnulli ferunt Cherebertū paucos annos uixiſſe, qui muliere quauis corruptior, totus in ſcortationibus & luxu uitam agebat.*	4526
566	2		4527
567	3	*Sigibertus Hūnos profligat, qui per Turingiam ſignis infeſtis cōtra ſe uenerant. Adeò parum inter reges Chilpericum & Sigibertum conueniebat, ut uterque leuicula occaſione captata frequenter alterius fines inuaſerit: nonnunquam fœdus inter ſe feriebant: ſed id ſimulatum erat, quò uterque incautum alterum opprimeret. Guntrannus paci ſemper ſtudebat.*	4528
568	4	*Sigibertus Sueuis agrū à Saxonibus relictum cum Italiam peterēt, habitandū dedit. Chilpericus cum prima uxore Audouera diuortium fecit, ex qua tres ſuſceperat liberos, Theodobertū, Merouecum, & Clodoueum, eamq́; in cœnobiū apud Cœnomanos coniicit.*	4529
569	5	*Sigibertus Brunechildē Athanagildi Viſigotthorum regis filiam uxorem ducit. Chilpericus Galſontem alteram regis Athanagildi filiam uxorē ducit: quæ cum*	4530
570	6.	*ferre Fredegundē pellicem non potuiſſet, mortua in mariti lecto inuenta eſt.*	4531
571	7		4532
572	8		4533
573	9		4534
574	1	CHILPERICVS IX. REX AN. XIIII. *Initio Chilpericus neque*	4535

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		omnia tenebat, neque fortior erat.	
575	2		4536
576	3	*Orientis Imperator Francis prouinciam reſtituit, de qua dum Guntrannus & Sigibertus certant, Longobardi eam diripiunt. Fratres de regno certant. Sigiberto in Germania trans Rhenum occupato in rebus ordinandis, Rhemorũ op-*	4537
577	4	*pidum quod illius ditionis erat, nõnulláque in Cãpania loca Chilpericus adoritur, parátque bellum quantum poteſt maximum cum filio Theodoberto. Hunni bello iterum moto, cum fere ſuis præſtigiis & incãtationibus uictores euaſiſſent aduerſus Sigibertum, diu duraturum cum eo fœdus percutiunt. Sigibertus rediens Sueſsionũ deditione facta Theodobertum capit: quem ubi iureiurando*	4538
578	5	*adſtrinxit bellum aduerſus ſe nunquam ſuſcepturũ, ſtatim ad Chilpericum remittit. Theodobertus iuſſu patris uiolato iureiurando contra patruũ dimicans, cæditur. Chilpericus rebus acciſis cũ uxore Tornacum ſe recipit. Sigibertus magna pompa cum uxore Brunechilde Lutetiã Pariſiorũ ingreditur, à quibus eſt honorifice receptus. Paucis pòſt diebus cũ fauorem in ſe principum, quibus gratior quàm frater erat, perſpectum haberet, ob ídque inſtituiſſet fratri nec uitam*	4539
579	6	*nedum fortunas relinquere, à duobus trucidatur percuſſoribus, ad id facinus à Fredegunde Chilperici uxore immiſsis. Brunechildis quæ tũ Lutetiæ erat, mariti morte cognita, Childebertũ filiũ illico*	4540

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
579	6	*liberat, & clàm in Auſtraſiam mittit. qua re Chilpericus indignatus, ablato uniuerſo eius mundo ditiſſimo, copioſiſſimóque, datis cuſtodibus relegat* Rotomagum.	4540
580	7	*Meroueus cum patrui occiſi uxore Brunechilde Rotomagi matrimoniū cōtrahit, approbāte & miniſtrāte Pratextato Rotomagenſiū archiepiſcopo. Chilpericus pater illinc eductum inſtigāte Fredegunde nouerca in cœnobiū detrudit.*	4541
581	8		4542
582	9	*Prætextatus Rotomagen. archiepiſcopus Fredegundis opera in exilium mittitur, reclamantibus epiſcopis.* *A rege patre Meroueus cæditur Brunechildis ad filium in Auſtraſiam remittitur.*	4543
583	10		4544
584	11	*Fredegūdis nouercæ imperio Clodoueus natu poſtremus regius iuuenis necatur.*	4545
585	12		4546
586	13		4547
587	14	*Fredegundis eiusq; adulter Landricus M.Eq. regem noctu à uenatione redeuntem ad Calam tucidandum iugulandumq; curant. cuius cadauer ad D. Germani adēque in Lutetiæ ſuburbiis eſt, delatū, ibi ſepelitur. eius filius Clotarius tunc natus erat menſes 4.*	4548
588	1	CLOTARIVS SECVNDVS X. REX ANN. XLIIII. *Guntrānus patruus rector Franciæ tutorem pueri Landricū M.Eq. inſtituit, uoluitq; apud matrem Fredegundem illum educari,*	4549

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
589	2	*Anno nondũ exacto* Childebertus *Mediomatricum rex ,regni adminiſtrationem obtinere armis tẽtabat,fruſtrà etiã* Fredegundem *depoſcens,de qua ſupplicium ſumere decreuerat.*Guntrãnus *quò quietum redderet, illum adoptat , & in teſtamenti tabulis hæredem ſcribit.* Gundoaldus *cum ſe ad aliquod tempus* Clotarij *primi filium finxiſſet,tandem à ſuis proditus,cum iiſdem ad ſupplicium ducitur.* Ad Longobardos ex Italia pellendos Childebertus *ab imperatore* Mauricio *pecuniam accipit:ſed hoc fruſtra fuit. nam modo pace facta cum iis,modo inferior diſcedebat.quod ſiquando hũc victorem eſſe contingeret,illi ſe arcibus & oppidis lociſq; munitiſſimis facilè tuebãtur.* Prætextatus Rotom.Archiepiſcopus *reuocatus die* Paſchæ *in templo cæditur* Fredegundis *dolo.*Hæ *ſunt per initia regni* Clotarij *mutationes.*	4550
590	3		4551
591	4		4552
592	5		4553
593	6		4554
594	7	Childebertus Anthari Longobardo *repudiato,ſororem* Ricardo Viſigotthorum *regi elocat.* Antharis Bauarorum *regis filiam accipit uxorem.inde ortum eſt inter* Frãcos & Bauaros *bellũ.* Alij *anno* 589.	4555
595	8	Taſſillo *rex* Bauariæ *per* Childebertum *ſtatuitur.*	4556
596	9		4557
597	10	*Guntrãnus rex bonus moritur, cui teſtamẽto ſuccedit* Childebertus *fratris filius.*	4558

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mundi
598	11	*In Sueßionibus profligatur Childebertus, cæſis militum* X X. M. *in eo prælio. Dux regij exercitus* Lādricus M. Eq. *Fredegundis mulier ad quiduis audax & animoſa ſemper in prima ſtans acie, ad animandos milites puerum oſtentabat.*	4559
599	12		4560
600	13	*Childebertus & eius uxor eodē die intereunt, non ſine ueneni ſuſpicione. Brunechildis duobus pueris regibus, Theodoberto Auſtraſianorum, & Theodorico Burgundionum tutrix remanſit.*	4561
601	14	*Cacannus rex Hunnorum in Auſtraſiā irrumpit, cui Brunechildis data pecunia ad ſuos redire perſuaſit. Fredegundis enim bello perſequebatur duos Childeberti filios ualde pueros. ea porrò in exitu anni moritur.*	4562
602	15		4563
603	16		4564
604	17	*Gallia bellis premitur. Theodobertus &*	4565
605	18	*Theodoricus reges in Senonibus magnā Clotario cladem inferunt, adeò ut iniquas pacis conditiones, quas ſeruare nequijt, ab illis accipere cogeretur.*	4566
606	19		4567
607	20		4568
608	21		4569
609	22		4570
610	23	*Theodoricus & Theodobertus bellum inter ſe parant Brunechildis auiæ conſilio, quæ pulſa ab Auſtraſia Theodoricū ad id inſtimulabat. ſed Protadio* M. Eq. *Burgundionum militari ſeditione interempto, Theodoricus fratri pacem dedit.*	4571

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mundi
611	24		4572
612	25	*Iterum uincitur Clotarius, res ſemper nouas in Stampis moliens: amiſſúmque decus recuperare ſperans, maiorem quàm antea cladem accipit per Theodoricum.* Bertoaldus tamen Theodoberti *Auſtraſiani exercitus legatus cecidit. In his prælijs ſupra hominum triginta millia perijſſe feruntur. Deſiderius* Viennenſium *epiſcopus martyrium tulit, à* Theodorico *lapidibus obrutus.*	4573
613	26		4574
614	27	D. Columbanus *à* Theodorico *rege in exilium pellitur, quòd nothos eius ex ſcortis ſuſceptos regno nunquam ſucceſſuros diceret.*	4575
615	28	*Theodoricus ad* Salationẽ *pacem à fratre petit,* Clotarium, *exteróſque reges* Hiſpanum Longobardúmque *uehementer infenſos metuens, coniunctis uiribus bellum apparantes. Conſpiratione fracta, &* Clotario *precio & promiſſis perſuaſo ac pacato,* Theodobertum *fratrem bello aggreditur: & magna hominum cæ-*	4576
616	29	*de facta in pugna* Tullenſi *ſemel atque iterum uictus* Theodobertus *ad* Coloniã *fugiens, captiuus* Cauillonum *ducitur,* P. Aemylio: *alij tradunt in acie cæſum.* Theodoricũ *dyſenteria quidam ſublatum, alij ueneno putant. Annales & hiſtoriæ narrant hoc loco* Brunechildis *mortem, & tragica ſcelera, quæ magna ex parte fabuloſa puto.* Clotarius *rex ſolus pacificus, gratioſus, & ſuis charus.*	4577

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
617	30	*Alethens morte multatur, quòd in Clotarij regis necẽ conſpiraſſet. Bertrudis regina (cuius ſubornandæ corrũpendæq; ad id facinus ſuſceperat negocium Leudemũdus Sedunenſium epiſcopus, melior leno quàm præſul) rem omnem prudenter & magna fide uiro detegit. Clotarius epiſcopo, uita eius ſeruata, aliam nõ irrogat pœnã, quàm ut non liceret è diœceſi pedem efferre. O regis pietatem in eccleſiaſticum ordinem! ô gratiam flagitioſo factam! Clotarius fœdus cum Longobardis diu duraturum percutit.*	4578
618	31		4579
619	32		4580
620	33		4581
621	34		4582
622	35		4583
623	36		4584
624	37		4585
625	38		4586
626	39	*Dagobertus in contumeliã ſuperbo pædagogo barbam uellit acreſcat, uirgisq; cædẽdum iubet. Pro miraculo habetur patris iram uitare potuiſſe: adeò regis animus hoc filij facto offenſus erat, ut ægrè ueniam dederit, cæſum adeò & lacerum uerberibus hominem aſpiciẽs.*	4587
627	40		4588
628	41	*Rex Auſtraſiæ partem Dagoberto regẽdam dedit, cui Pipinũ & Arnulfum, ut eorũ cõſiliis pareret, & uteretur, adiũgit.*	4589
629	42		4590
630	43	*Crudelis cruentáque Clotarij uictoria ſuppetias ferẽtis Dagoberto filio in bello*	4591

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mundi
		aduerſus Saxones in capite ſaucio.	
631	44	*Dagobertus Cometrude Sichildis nouercæ ſorore in matrimoniũ accepta, nihil nõ apud regẽ patrem indulgentiß. poterat. Clotarius duobus filijs Dagoberto & Ariberto relictis ex duabus uxoribus, obijt, in æde D. Germani ſepultus.*	4592
632	1	DAGOBERTVS XI. REX AN. XIIII. *Fratri Ariberto Aquitaniæ regnũ in partẽ hæreditariam dat.*	4593
633	2	*Dagobertus Sclauos adhuc idolatras debellat.*	4594
634	3		4595
635	4	*Franci Vaſconiam debellant.*	4596
636	5	*Adeò mulieroſus erat Dagobertus, ut quocunque proficiſceretur, ſecum agmen ſcortorum & pellicum traheret: nec eo cõtentus, uarijs in locis collegia formoſarũ inſtituit, quæ habitu & elegantia reginarũ ueſtirentur. Quamrem dum diuus*	4597
637	6	*Amandus liberè reprehendit, in exiliũ mittitur. Reuocatum aſſerit Gaguinus, ubi regem huius facti aliquantum pœnituiſſet.*	4598
638	7		4599
639	8	*Rex Iudæos omnes, qui Chriſtianiſmũ profiteri nollent, Francia edicto expellit. Dagobertus ædẽ D. Dionyſij à fundamentis erexit, ex alijs undequaque corradens, eáſque ſpoliãs, quò hanc unam ditaret. nec quiſquam ante eum inuenitur, qui patrimonij reditus annuos templis tam magnificè profuſeq; donarit. Monachorum ocium & inertia multas texuit de eo fabulas, ut aſſentatione &*	4600

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
639		*laudibus principum facultates ad hamum pellicerent.* Credo Dagobertū *bonum fuiſſe uirum: uerùm nō uſque adeò ſanctum, qui in immenſis cum donationibus, tum ædificijs ſalutem, quemadmodum iſti perſuadebant, poneret.* Horum *iſtiuſmodi commenta apud exteros noſtrarum eleuant hiſtoriarum fidem.* In *hoc monachorum collegio uiros fuiſſe quāplurimos religione & ſanctitate celebres non dubito, qui maiora loco illi ornamenta, quàm tales ſcriptores, attulere.* Hoc *autem maximum eſt regum* Franciæ *Mauſoleum.* Aribertus *rex Aquitaniæ moritur relicto infante*	4600
640	9	*Chilperico: quo mox extincto, ſumma rerum* Dagoberto *ceſſit.* Dagobertus *filium Sigibertum Auſtraſiauorum regem facit, ut contra Sclauos deorum cultores patriam tueatur.*	4601
641	10		4602
642	11		4603
643	12	*Vaſcones rebelles in fidem recipit.* Iudicaildis *Britanniæ rex amicitiam & ſocietatem regis init.* Ega *Magiſter* Equitum *Francorum.*	4604
644	13	*Siſenandus* Dagoberti *ope rex Viſigotthorum creatur, pulſo Santilla.* Paulus *Aemylius ſcribit* 16. *ann. regnaſſe, ſed duos in Auſtraſia numerat, uiuo adhuc patre.*	4605
645	14	Dagobertus *profluuio uentris Spineti propter ſequanam* IIII. CAL. FEBR. *moritur, ſepultus*	4606

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
		in æde D Dionyſij, quam extruxit.	
646	1	CLODOVEVS SECVNDVS XII. REX ANN. XVII. Sigibertus maior natu Auſtraſia cōtētus. Clodoueus & Ludouicus idem nomē eſt Germanicé. Hic primus Ludouicus numeratur. Nam Clodouei nomen priori illi Magno conceditur, quia regnū Frācorum primus Chriſtum profeſſus eſt.	4607
647	2	Grimoaldus Pipini filius M. Eq. Auſtraſianorum.	4608
648	3	Ercembaldus M. Eq. Francorum.	4609
649	4		4610
650	5		4611
651	6		4612
652	7	Sigibertus Auſtraſianorū rex nulla prole ſuſcepta, Ildebertum filium Grimoaldi Magiſtri Eq. adoptat, uerùm mox naſcitur illi filius Dagobertus.	4613
653	8		4614
654	9		4615
655	10		4616
656	11	Grimoaldus Dagobertum ualde puerū & tonſum & monachū in Scotiam mittit, quem pater moriens, eius fidei cōmēdauerat. Filium Ildebertum Auſtraſianorum regem ſalutat.	4617
657	12		4618
658	13	Franci perfidiam hanc & proditionem ferre non poſſunt. Ildeberto in pugna occiſo, Grimoaldus captus Pariſijs in carcere uitā miſerè finijt. Clodoueus Childericum filium ſecundum regem in Auſtraſiam mittit.	4619
659	14		4620

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
660	15	*Hac tempeſtate fames maxima* Galliã *inuaſit: cui ut ſuccurreretur,* Clodoueus *aurum & argentũ, quo ædem* D. Dioniſÿ Dagobertus *pater impenſè magnificéque ornauerat, arripit & aufert, & egentibus piè diſtribuit.* T*heſaurũ etiam in capſis & ferculis, brachiumq́;* D. Dio*nyſÿ frangit & aſportat, propterea aiũt regem inſanÿſſe, ac mente captum per reliquũ uitæ tempus diuina numinis uindicta.* Cert*è ſi pauperum gratia ſubmo-*	4621
661	16	*uit, ſapienter & religioſe fecit: quanuis illum uita defunctum mentis impotem finxerint eò ſpectantes, ne poſteri principes hoc ſibi exemplũ in diripiendis eccleſiæ facultatibus ad imitandum proponerent, nõ ſolùm in egentium inopia, ſed in ſuis etiam aliquando negotiis.* C*õtrà uerò ſi alia motus cupiditate, quàm ut fame pereuntium neceſſitati bona dilargiretur, quæ ad ſubſidiũ pauperũ eccleſiæ dicata donataq́; ſunt, equidẽ ſtatuo indignum & nephariũ ſacrilegium fuiſſe.* N*on magis enim delirare atque inſanire poterat.* S*anctæ diuorum reliquiæ ac ſimulacra precioſa uendita ſæpenumero ſunt, ut expreſſæ neceſſitati ſubueniretur: perſuaſumq́; nobis eſſe debet, quòd illi uiui ſe uenales exhibuiſſẽt, ut populum fame, miſerÿs, totq́; malis uexatum liberarent.* V*tinam non ob alias cauſſas eccleſiæ bona auferantur.*	4622
662	17	R*ex obÿt. in æde* D. D*ionyſÿ ſepultus.* M*ulti annos tantùm regnaſſe* 16. *tradunt.*	4623

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
663	1	CLOTARIVS TERTIVS XIII. REX ANN. IIII.	4624
664	2		4625
665	3		4626
666	4	Rex ad Calam Pariſiorum uicum decedit, ſepultus in æde D. Dionyſij.	4627
667	1	Hoc anno Theodoricus Clodouei filius Childerico minor, poſt fratrem Clotariũ regnauit Ebroini M. Eq. authoritate: ſed ob incontinentiã & ſcelera à regno Rex expellitur. Magiſter autem Eq. callidus, aſtutus, & crudelis in cœnobium truditur, Childerico qui in Auſtraſia imperitabat, accerſito. Soluti & puſilli animi reges, inertes, toti in luxu & uenere, à maioribus degenerantes, ſe regnumq́; Magiſtris Equitũ permittebant. In delicijs, helluationibus, ac libidinibus cum mulieribus clàm uolutabantur. nullo tẽpore in publicum prodibant cum pompa & regio apparatu, præterquã Calend. Maijs, ut accepta & data uicißim ſalute, Regis officio fungi, ac partes obire uiderentur. Ferè Pariſij, & Neuſtriæ regnum erant uniuerſæ eorum ditiones. Reliquum Galliæ in controuerſia erat, quamplurimis ab eorum Imperio deſciſcentibus, dum penes Magiſtros Equitũ ſumma rerum eſſet.	4628
668	1	CHILDERICVS SECVNDVS XIIII. REX ANN. XII. Vlfoaldus M. Eq.	4629
669	2		4630
670	3		4631
671	4		4632

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mundi
672	5		4633
673	6		4634
674	7		4635
675	8		4636
676	9		4637
677	10		4638
678	11		4639
679	12	*Rex Bodillum uirum inſignem & nobilem ad palum ligandum, flagriiſq; cædendum iubet: quod dum facit, maius in ſe ſuorum concitat odium. Hic graui affectus iniuria, ulciſci ſtatuit. itaque coniuratione facta, dũ in ea ſylua quæ ad Calam Pariſiorum uicum eſt, rex uenatur, illum ex inſidijs ad ueſperam adoritur, & interimit. idem continuò facit utero gerenti Reginæ. uterque in æde D. Germani à pratis ſepultus eſt.* *Vlfoaldus M. Eq. euadit, & in Auſtraſiam redit.* *Theodoricus reuocatus in regnum reſtituitur, ſed cui datur Leudeſius Ercembaldi filius M. Eq.*	4640
680	1	THEODORICVS XV. REX ANN. XIIII.	4641
681	2		4642
682	3		4643
683	4		4644
684	5		4645
685	6	*Ebroinus relicto monachatu, ingenti ſceleratorũ manu collecta, clanculario Audoeni archiepiſcopi Rotomagenſiũ admonitu, hoſtes magna celeritate opprimit, & gazã intercipit. tandẽ Regis & regni adminiſtrationẽ recipit, Leudeſio*	4646

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mundi
		perfidioſe occiſo inter colloquendum. *Plurimi illius cauſſa epiſcopi in perpetuum exilium mittuntur: pleroſque, ut animũ ſanguine expleret, iugulãdos curat.* D. Leodegarius *Eduorũ epiſcopus poſt lõga carceris tædia capite trũcatur, confoſſis prius oculis, & corpore miſerè mutilato, dilaniatoq́;.* Eius frater Guerinus *nomine, paulò antè lapidibus obrutus fuerat.* D. Lãbertus *exulat.* Amatus *poſt aliquot annos in exilio moritur.* Pipinus Craſſus Anſigiſi *filius.*	
686	7		4647
687	8	Pipini & Martini Auſtraſianorum *ducum acies fundit* Ebroinus *in agro* Laudunenſi. *contra fidem datam* Martinum *ad ſe in colloquium accerſitum crudeliter interimit.* Ermenfredus *in ultionẽ ex inſidijs ſceleratum* Ebroinum *noctu in lecto iugu-*	4648
688	9	*lat. extemplo ad* Pipinum *confugit. illius loco* Magiſter Equitũ Varrato *creatus eſt. quem* Giſlemarus *ſceleratus filius ab illo magiſtratu haud ita multò pòſt armis deturbat, ſed paucos dies à perpetrato facinore dignitate potitur, di-*	4649
689	10	*uino numine impietatem ulciſcente. In eum magiſtratum pater reſtitutus, breui moritur.* Bertarius *eius gener, homo non magni animi, parúmque rebus gerendis aptus,* Magiſter equitum *dicitur.*	4650
690	11	Pipinus *cum exulum* Francorum *collecta manu,* Regis Theodorici *aciem ad*	4651
691	12	Textritium *fundit, fugatq;.* Bertrarius *à ſuis necatur.*	4652

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
691	12	*Pipinus Magiſter Equitum, qui multū res Francorum auxit. In Auſtraſiam reuocatus, aulæ præfectum Nordebertum relinquet.*	4652
692	13	*Drogo Pipini maximus natu filius, Dux Campanorum.*	4653
693	14	*Rex Atrebatibus ſepultus in D. Vedaſti æde.*	4654
694	1	CLODOVEVS TERTIVS XVI. REX ANN. IIII.	4655
695	2		4656
696	3		4657
697	4	*Friſij Rabodo eorum duce ſuperato, in Chriſtianiſmum à Pipino inducuntur, apud quos Vuillibrotus, quem nonnulli Clementem epiſcopum nominant, frequentes de Chriſti uerbo conciones habuit, eóſque inſtituit.*	4658
698	1	CHILDEBERTVS SECVNDVS XVII REX AN. XVIII. *Frater iunior defuncti.* *D. Lambertus Traiectenſium epiſcopus, ab exilio reuocatus, cum non dubitaſſet Pipini adulterium reprehendere, à Dodone pellicis ipſius fratre miſerè tru-*	4659
699	2	*cidatus eſt. Percuſſor & cōſcij intra annum diuinitus puniuntur & pereunt.* *Grimoaldus Pipini filius loco patris Præfectus aulæ.*	4660
700	3		4661
701	4		4662
702	5		4663
703	6		4664
704	7		4665
705	8		4666

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
706	9		4667
707	10		4668
708	11		4669
709	12		4670
710	13		4671
711	14		4672
712	15		4673
713	16	*Grimoaldus* Leodÿ *ante aras* D. Lamberti *à quodam* Friſio *gregario milite trucidatur.* Pipinus Theobaldum *nepotem aulæ Præfectum facit.*	4674
714	17	*Mors* Pipini Craſſi. Carolum Tutidem, *hoc eſt* Martellū *ex* Alpaide *pellice filium, Ducē* Auſtraſianorum *inſtituerat: ſed relicta* Plectrudis *illum* Coloniæ *in carcerem coniicit, ſperans cum* Theobaldo *nepote ſumma rerum potiri.*	4675
715	18	*Rex conditus* Canciaci *ad ædem* D. Stephani. HAEC REGVM *nomenclatura, & catalogus, quia titulo tenus* Reges *erāt, ſatis indigeſtus, & parum certus. Nam & apud illius temporis ſcriptores nullo ferè numero fuere.* *In* Francia *maxima rerum perturbatio, quouſque genus hoc regum extinctum fuit, & regni adminiſtratio ad* Pipini *filÿ* Martelli *familiam deuoluta.* Franci Plectrudis *mulieris imperio nunquam ſe ſubiecturi erant.* *Interea* Reges *pro libidine creabātur, eorumq; ius & dignitatem tuebātur hi tantùm, à quibus in regnū euecti erant.*	4676

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
715		*Theobaldus Magiſter Equitum Dagoberti, Ramanfredus Magiſter Equitũ Chilperici, uterque bellum hoc domeſticum & inteſtinum inter ſe gerebant.*	4676
716	1	DAGOBERTVS SECVNDVS XVIII. REX ANN. IIII. *Filius natu maximus defuncti Regis. Hunc nonnulli, præſertim Sigibertus, Clodoueum nominant.* *Prælium acerrimum ad ſyluã Cociam. Theobaldus fuga euadit, ex quo Dagobertus ægre regnum aduerſus hoſtes defendit. Carolus Martellus cũ nouercæ manus ef-*	4677
717	2	*fugiſſet, omnia expertus eſt, ut in ſtatum reſtitueretur, & ſe his omnibus rebus in-*	4678
718	3	*terpoſuit. Initio inferior à Rabodo Friſio, cum multos ſuorũ amiſiſſet, acri prælio uictus, animo tamen inuictus fuit. Nam Chilpericũ perſecutus ad Amblauam circũuentũ ſpoliauit, III. Calend. April. cecidit, deinde ad Vinciacum Samarobrinenſiũ, rediens autẽ Coloniam*	4679
719	4	*Theodoricus & Chilpericus Dagoberti liberi penè infantes in cœnobium collocantur.* *ingreſſus eſt. Rege quoque Dagoberto mortuo & ſepulto Cãciaci, Martellus ſubornat ſalu-*	4680
720	1	*tatq; regem* CLOTARIVM. *quendã qui his duobus annis regnũ affectãs, inuadere & occupare conatur. Sed in ordine regũ locũ illi eſſe nõ patiar, quia illũ ꝑtermittit. P. Aemyl. Chilpericus ui-*	4681

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		ctus, inita ſocietate Eudone Aquitaniæ duce in Cãpaniã aduocat in auxiliũ. Ca	
721	2	rolus cũ aduerſus eos obuiã pceſsiſſet, in fugã cõjcit, & aſſecutus eſt Ramanfredum Andegaui. Poſt Clotarij mortẽ reuocat ex Vaſconia Chilpericũ, eúmque ſibi regem facit, pace Eudoni data.	4682
722	1	CHILPERICVS SECVNDVS XIX. REX ANN. V. Is eſt qui antea & Daniel uocatus, & ſacerdos fuiſſe dicitur.	4683
723	2	Carolus debellat Saxones.	4684
724	3	Carolus Bauaros domat.	4685
725	4	Alemanis ui armorum perterritis, Carolus recipit reducitq; Plectrudem unà cũ Sonichilde eius nepte, quæ profugerant illuc, Carolum metuentes. CAROLVS MARTELLVS Francorum princeps.	4686
726	5		4687
		Chilpericus ſepelitur Nouioduni.	
727	1	THEODORICVS CALA XX. REX ANN. XV.	4688
728	2	Bellum Aquitanicum & Saracenum.	4689
729	3	Eudo Aquitanicus bello redintegrato, quum modis omnibus ſe Carolo inferiorem eſſe animaduerteret, Saracenos Hiſpaniam tunc occupantes, ad ſe inuitat. Qui numero ad CCCC. M. cum uxoribus liberis ac ſeruis tanquam omnia occupaturi uenerunt, quacunque iter facerent, tum ſacra, tum prophana nullo diſcrimine hoſtiliter depopulantes. Hoſpes Eudo eorum aduentu preſſus, facilè ad pacem inclinauit. Nam in ipſo	4690

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
729		conflictu & prælio cum ad nos defeciſſet, plurimum ad uictoriam adiuuit.	4690
730	4	Carolus enim Martellus aduerſus illos profectus, cum in Turonibus ad agrum D. Martini pulchri illis occurriſſet, ſtragem eorũ incredibilẽ edidit. In eo prælio cadit rex Abdirama. ex noſtris deſiderati ſunt modò 1500. Cõmentitiũ putarem tantam de Saracenis uictoriam à noſtris partam eſſe, niſi pariter exteri rerum ſcriptores de nobis hoc literis prodidiſſent, cum magna lætitiæ ſignificatione, quòd gẽs tam barbara, legis ac religionis tã impiæ, cui nemo hactenus par eſſe potuerat, penè occidione occiderit.	4691
731	5		4692
732	6	Eudo fato functus eſt. Hunnoldus & Vaifarus filij, ut Aquitaniam recipiãt, ad ſe Viſigotthos & Arrianos in auxilium accerſſunt, qui incendiis & dire-	4693
733	7	ptionibus uſque in Burgundiã penè omnia deuaſtant. Martellus cum copiis accurrit, eóſque cedere coegit.	4694
734	8	Carolus Friſiis ſubactis idola deorum deiicit, ut ſimul omnes Chriſtũ colerent profiterentúrque.	4695
735	9	Secundum bellum Saracenum. Saraceni denuo ex Hiſpania in Galliã, ut ſe ulciſcãtur, cõtendunt. cum Gotthis, acceptis inuicem obſidibus, ſocietatẽ ineunt. proditione Auenionem occupant.	4696
736	10	Martellus illico cum auxiliis & ingentibus copiis urbem expugnat. Athimus rex Saracenorũ nauicula elapſus, Narbonẽ profugit. Amoreus rex Saracenorũ	4697

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mundi
736	10	*alteropem ſuis laturus, ad Illiberim ad internecionem caſus eſt. Athinus relicta Narbone fugit. Martellus reliquias belli perſequitur, multarũ urbium incendijs. Hoc principe à bello nix militi licebat reſpirare, qua re nobilitas longè melior & præſtantior erat.*	4697
737	11		4698
738	12		4699
739	13		4700
740	14		4701
741	15	*Rex obit mẽſe Iunio, ſepultus in D. Dionyſij æde.* *XI. CAL. Nouẽb. Car. Martellus princeps Cariſiaci propter Iſaram è uiuis exceſsit, cõditus in Mauſoleo Dionyſiaco in ordine regum. Fabulantur ad inferos damnatum, quia decumarum aliquid acceperat, ut nobilibus ſtipendia faciẽtibus, ob labores, pericula, & rerũ ſuarũ dãna, quæ in bello Saraceno acceperant, aliqua ex parte ſatisfaceret. Filij ſuccedunt, Carolomanus Auſtraſiæ, Pipinus Breuis Franciæ præfecturã obtinet. Aegidius archiepiſcopus Rotomagenſium.*	4702
742	1	CHILDERICVS STVPIDVS XI. REX ANN. IX. — *Gripho hæreditate priuatus, Laudunum arcem belli occupauerat, mox fratribus in fidẽ ſe permittere cogitur.*	4703
743	2		4704
744	3		4705
745	4		4706
746	5	*Carolomanus Roma rediens, obiectis o-*	4707

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
746	5	*mnibus fortunis, in cœnobium ſeceſsit, incluſitq́;, quod in monte Soracte ædificauerat. Sed quia in loco frequenti nimium & cōſpicuo ſitum erat, nempe ad uiam, in montem Caſsinum migrauit, tonſu habituq́; monachi accepto.*	4707
747	6	*Gripho, noua ſemper in fratrem machinatus, quorum exitum nullum reperire*	4708
748	7	*poterat, in tranſitu Alpium à Theodino Tranſiurano nobili occiditur.*	4709
749	8		4710
750	9	*Childericus regno exactus, cogitur ſe monachum profiteri. A Pharamūdo uſque ad Pipinū ſūt anni 331. A Meroueo 302. A Clodoueo Chriſtiano 252.*	4711
751	1	PIPINVS BREVIS XXII. REX ANN. XVIII. *primus ex ſuo genere conſenſu nobilium, fauore & beneficio papæ Romani ungitur. Apud P. Aemyl. reponendum eſt 751. pro 701.*	4712
752	2	*Stephanus papa in Galliam profugus.*	4713
753	3	*Bonifacius Maguntinus pontifex. Pipinus aduerſus Aiſtulfum Longobardorum regem Italiam inuadit.*	4714
754	4		4715
755	5	*Pipinus iterum intrauit in Italiā. Aiſtulfo deuicto, Max. Pontifici Ro. dona dedit, etiam exarchiam Rauennatiū finibus bene maximis: ne quis iſtā largitionem à Francis principibus ingrate iniuſtéque auferat, Cōſtantino Imp. adſcribens, quam Pipinus in eccleſiam Romanam cōtulit, inuito & reclamāte Græco*	4716
756	6	*eam quoq; poſſeſsionem iuris Auguſtorū eſſe. Illinc Pipinus primus eccleſiaſticos*	4717

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mundi
		Romanorum ritus, & cantuũ caremonias in Franciam accepit, atque attulit: illudq́; negociũ Aegidio fratri (Remigiũ quidã uocãt) Rotomagenſiũ archiepiſcopo datum. Hæc ex Aemilio & alijs. Stephanus Pipinum Francorum regem & Ro. Patricium dicit.	
757	7	Rex Parlamentum in Francia inſtituit.	4718
758	8		4719
759	9		4720
760	10	Res his ferè annis aduerſus Vaifarum in Aquitania geſtæ.	4721
761	11		4722
762	12		4723
163	13		4724
764	14	Fabulæ Roberti Neuſtrij, quẽ Diabolum dicunt, recenſentur his temporibus.	4725
765	15		4726
766	16		4727
767	17		4728
768	18	Vaifarus à ſuis occiditur. Rex Pariſijs obit 8. Calendas Octobris. Alij annis 17 regnaſſe ſcribunt, relictis filijs regibus. Carolo Magno Sueſſionibus, Carolomano Nouioduni.	4729
769	1	CAROLVS MAGNVS XXIII. REX ANN. XLVI. Aquitaniam & Vaſconiam recipit.	4730
770	2		4731
771	3	Carolomanus rex moritur, cuius uxor Berta cum liberis, comite Audomaro, ad Deſiderium fugit.	4732
772	4	Initium belli Saxonici.	4733
773	5	Carolus ab Hadriano papa accerſitus, et	4734

Anni Chriſti	*Anni Regni*		*Anni Mũdi*
773	5	*in Italiam ingreſſus, cepit deſiderium Longobardorum regem. Romæ donationem Pipini confirmauit, auxitq́;. Synodum ſimul conſtituit, ac dignitatem, iusq́; eligendi pontificis, & inueſtiturã illam epiſcoporũ, pro remuneratione ab Adriano accepit. Patricius etiã primùm ab iſto creatus, Italiæ regnum per Francos Mediolani Papiaeq́; præfectos tenuit. Seruandum quoque ſtatuit, reuerſus in Galliam, in Mediomatricibus primùm, atque inde per uniuerſas Galliæ eccleſias ritum & conſuetudinem Rom.*	4734
774	6		4735
775	7		4736
776	8		4737
777	9		4738
778	10	*Euerſa Pampelone, Ibnabala regulus Cæſarauguſtæ reſtituitur. Hiſpani Chriſtianiſmum accipere, et uectigal ſoluere coacti.*	4739
779	11		4740
780	12		4741
781	13		4742
782	14		4743
783	15		4744
784	16		4745
785	17		4746
786	18		4747
787	19		4748
788	20		4749
789	21		4750
790	22		4751
791	23	*Bellum Hunnicum, quod ante annum octauum finem nõ accepit. Palmerius.*	4752

Anni Chriſti	Anni Regni			Anni Mũdi
		Carolus Magnus ſcholam Pariſiorum inſtituit, opera Alcuini, & Claudij Clementis.		
792	24			4753
793	25			4754
794	26			4755
795	27			4756
796	28			4757
797	29			4758
798	30			4759
799	31			4760
800	32	Anni Imperij	Turpinus Rhemorũ pontifex Romæ natali Chriſti à Leone papa diadema impoſitum accipit.	4761
801	33	1	CAROLVS MAGNVS IMP AVGVSTVS. Caroli Magni liberi prouincias acceperũt à patre regendas. Carolus ætate grandior Pannonias, Pipinus Italiæ regnũ, Ludouicus Aquitaniã. Carolus & Nicephorus diui-	4762
802	34	2	ſerunt imperium, ſicq; inter ipſos conuentum eſt, ut qui in Cæſarum familiã Auguſtorúmque nomen ſuccederent, Imperatores dicerentur, alter quidem Orientis, alter Occidentis.	4763
803	35	3		4764
804	36	4		4765
805	37	5	Saxones perpetuò rebellãtes, perpetuoq; uicti, coacti Romanam religionem acceperunt.	4766

Anni Chriſti	Anni Regni			Anni Mundi
			Belli Saxonici finis.	
806	38	6		4767
807	39	7		4768
808	40	8		4769
809	41	9		4770
810	42	10	*Pipinus Mediolani, 8. Id. Iul.*	4771
811	43	11	*Carolus in Bauaria, prid. Non. Decemb. moritur.*	4772
812	44	12		4773
813	45	13	*Bernardũ nepotẽ ex Pipino, Italiæ regẽ eſſe ſtatuit Auguſtus. Ludouicũ filium ſibi cooptat, & Cæſarẽ creari uult. Quinque concilia pro ſtatu eccleſiaſtico celebrãda iuſsit, Maguntinum, Rhemẽſe, Turonenſe, Cauillonẽſe, Arelatenſe. Aemylius hoc Arelati habitum ſcribit.*	4774
814	46	14		4775
			Aquiſgrani obijt V. Cal. Feb. Regni anno 47. ætatis 72.	
815	1		LVDOVIC. PIVS IMP. AVG. XXIIII. REX ANN. XXVI.	4776
816	2		*Vaſcones recepti. Stephanus papa in Galliam uenit, coronauítque Aquiſgrani Ludouicum Imperatorem.*	4777
817	3		*Reges filios creauit, Lotarium Italiæ, Pipinum Aquitaniæ, Ludouicum Noricorum.*	4778
818	4		*Bernardi Italiæ regis interitus, quòd patruo imperatori rebellauiſſet. Vinomarchus qui ſe Britãniæ regulum fecerat, oppreſſus eſt.*	4779

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
819	5		4780
820	6		4781
821	7	*Imperator Herioldum Daniæ regem reſtituit. Sigibertus anno 816 expulſum eſſe ait, quo alij reſtitutum affirmant.*	4782
822	8		4783
823	9	*Lotarius patre uiuente rex & Auguſtus à Paſchale papa coronatur. Drogo nothus frater Auguſti epiſcopus Mediomatricum.*	4784
824	10		4785
825	11		4786
826	12		4787
827	13		4788
828	14		4789
829	15	*Cōiuratio filiorū & optimatiū maxime pontificum in Ludouicū imperatorem.*	4790
830	16	*Synodum Imperator habuit, in qua uanitates ueſtium, luxuſq́; gemmarū, & auri & argenti nimia pompa eccleſiaſticis interdicta ſunt. Vtinam noſtris temporibus Ludouice uiueres. Iacobus Vuympfelingus. Conſilio etiam Gregorij PP. Imperator ſtatuit ut in Gallia & Germania celebraretur dies feſtus omnium Sanctorum Cal. Nouemb.*	4791
831	17		4792
832	18		4793
833	19	*Imperator parum prouidus à filijs captus, per ignauiam atque ſocurdiam ab*	4794
834	20	*imperio præter ſpem depellitur, & in cœnobium detruditur. Eodem anno in imperium reſtituitur: quo facto Lotarius pedem retulit in Italiā. Ludouicus uxorem Auguſtam recepit.*	4795

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
835	21		4796
836	22		4797
837	23	*Normani Gallias infeſtant.*	4798
838	24	*Pipinus Pipini F. poſſeſſiones defuncti patris in Aquitania adit, nulla faculta te impetrata aut petita ab auo viro ſanè probiſſimo & indulgentiſſimo.*	4799
839	25	*Ludouicus Lotario data fide ad ſe uenienti reconciliatur, eique dignitatē imperij, regníque tribuit coronam. Ludouicus Carolum Caluum filiorum minimum Neuſtriæ regem facit.*	4800
840	26	XII CAL. IVNII *moritur, 27. Aemyl. In Mediomatricibus ſepultus.*	4801
841	1	CAROL. CALVVS XXV. REX ANN. XXXVIII.	4802
842	2	*Bellum fraternum utrinque atrox & cruentum die reſurrectionis Christi ad*	4803
843	3	*Fontoniacum in Altiſsiodorenſibus fœdus his conditionibus initum, ut Carolus Caluus rex eſſet Frãciæ, quæ Britannicum Oceanū, & Moſam terminos haberet, Ludouicus Germaniæ Hunniæq́;, Lotarius Italiam, & imperium haberet in gentes reliquas, Prouinciam, & eam Galliæ partem, quæ nunc Lotaringia à ſuo rege dicta eſt, olim Auſtraſiæ Mediomatricumq́; regnum. Pipinus & Carolus fratris filij hæreditate paterna fruſtrati, in cœnobium poſtea coniecti.*	4804
844	4	*Carolus Caluus, primus Francici ſanguinis, cui ſeparatim contigit, quod uerè Franciæ regnū nunc dicitur. Nã Carolus Magnus, & alij qui ætate præceſſerant, Germanicū quiddā referebant.*	4805

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		Hi tres fratres in colloquiũ Virduni uenerunt, & quam diximus hæreditariã diuiſionem ratam habuerunt.	
845	5		4806
846	6	*Normani piratæ ditionẽ Caroli infeſtãt. In Chronico P. C. Phrygio redegit in annos decẽ uniuerſum bellũ, quod Caluus nõ ſatis proſperè cũ Britãnis geſſit.*	4807
847	7		4808
848	8		4809
849	9		4810
850	10		4811
851	11		4812
852	12		4813
853	13	*Normani piratæ magno cũ terrore Nannetes inuadunt, quorum moleſtæ incurſiones in longum tempus tum in Aquitania tum in Gallia durarunt.*	4814
854	14		4815
855	15	*Lotarius ſe monachum profeſſus, filios relinquit.*	4816
856	16	*Ludouicũ imperatorẽ Italiæ, Carolum regem Prouinciæ, Lotarium Lotaringiæ.*	4817
857	17		4818
858	18		4819
859	19		4820
860	20	*Neometricij reguli mors, belli Britannici finis fuit. Heriſpeus filius dux dat ſe in fidem & clientelam regi.*	4821
861	21		4822
862	22		4823
863	23		4824
864	24	*Balduinus primus Flandriæ comes.*	4825
865	25		4826

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mundi
866	26	Cũ Normanis in eaſdẽ regiones, in quas antè, ĩcurſiones facietibus rex paciſcitur.	4827
867	27		4828
868	28		4829
869	29		4830
870	30		4831
871	31		4832
872	32		4833
873	33		4834
874	34		4835
875	35	Robertus comes Andium, & Ranulfus Aquitaniæ dux, in bello aduerſus Normanos cadunt. Salomon Britãnus, Heriſpei F. Francis ſuppetias tulit. Caluus non tanti fecit dubiam uictoriam belli, quanti Normanorum præſentẽ pecuniã: itaq; precio illis poteſtas abeũdi facta eſt.	4836
876	36	1 | Carolus Caluus imperator Aug. auri & argenti ui maxima, φιλαυτίᾳ atq; luxuria delectabatur. Corona diademateq; ſerico immodice & ſuperbe uſus eſt. Veſtem præterea Dalmaticã magis quàm reges ſuperiores induebatur, in omne genus luxus paratior, quàm in rebus agendis audacior aut conſtantior.	4837
877	37	Quo poteſtatem ſuam in regibus creandis monſtraret, Boſſonem Iudithæ uxoris ſuæ Auguſtæ fratrem, Hemengardæ defuncti Ludouici imperatoris filiæ uirum regem Prouinciæ facit.	4838
878	38	2 | Caluus Mantuæ correptus morbo pridie Id. Octobris moritur, accepto ueneno à Sedechia medico ſuo.	4839
879	1	LVDOVICVS BALBVS IMP. XXVI REX ANN. II.	4840

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		Papa Iohannes in Galliam ſe confert, à quo coronam accipit Balbus Auguſtus.	
880	2	Compendij obijt Id. April. die ſancto quo ſupplicium paſſus eſt Chriſtus, uxore relicta grauida, quæ Simplicẽ peperit, cui Odo Roberti Andegauen. filius, in ſpem uentris fuit à patre deſignatus tutor. Balduinus Caluus Flandriæ comes.	4841
881	1	LVDOVICVS ET CAROLOMANVS XXVII. REG. AN. V. Regnum penè redit ad Germanos. Boſſo tyrannidem occupare parat. Illi duo nothi ex Balbo obtinent, atque initio feliciter rem gerũt aduerſus Normanos &	4842
882	2	Danos, qui numeroſo exercitu atque ingentibus animis ſacra prophanaq; igni ferroq; in Gallia per totum quinquenniũ crudeliter uaſtabant. Gotthoſredus & Sigiſredus reges Normanorum.	4843
883	3	Normani Treuiros & Mediomatrices occupant.	4844
884	4	Ludouicus moritur. Hoc in loco cuiuſdam Ludouici Nihili, hanc appellationem ſortiti, quòd nunquam rem geſſerit, mentionem faciunt hiſtorici, qui hæres & filius Carolomani fuit. Rerum temporisq; ob mutationem cõfuſio hoc in loco facit, ut paucis ijs etiã propius intuentibus intellecta ſit hiſtoria. Interpoſita eſt fortaſſe à nonnullis ſimplicitas atque ἰυνήθεια Caroli Ludouici Balbi Poſthumi, qui poſtea iuſtã adeptus ætatẽ regnabit.	4845
885	5	Carolomani interitus.	4846
886	1,	6 | CAROLVS CRASSVS IMP. XXVIII. REX AN. V.	4847

Anni Chriſti	Anni Regni			Anni Mũdi
886		Anni Imperij	Accerſitus imperij ſui anno 6 ob Normanorũ motus & infeſtationes. Normani Lutetiã obſident. Henricus dux	4847
887	2	7	ab illis perimitur in ultionem Gotthofredi regis occiſi.	4848
888	3	8	Neuſtria Normanis ad incolendũ data, ex quo huic no-	4849
889	4	9	ſtræ Normaniæ nomen eſt.	4850
890	5	10	Arnulfus curator datus Carolo Imperatori patruo, hoc anno illius nomine ſummam rerum habuit.	4851
891	1	ODO XXIX. REX ANN. IX. Arnulfus Auguſtus ſalutatus, regnum etiam occupare ſtudet: ſed Odo Roberti Andiũ ducis filius, alienus à genere Caroli Magni, tutor regnare iuſſus, quẽ unxit Valterus archiepiſcopus Senonum. Odo Robertum fratrem comitem Pariſiorum eundem M. Eq. dicit. Francis infeſti eſſe nõ ceſſant Normani.		4852
892	2	Francorum proceres Odonem uirum ſane probum timentes, æmulatione partiũ ac decreto facto in Aquitaniam regnaturum remittunt, accepto rege ante tempus Simplice adoleſcẽtulo, per rerum nouarum ſtudium, & quandam animi leuitatem. Illi autem utrinque inimicitias accendebant, pupillum aduerſus tutorẽ committentes. Carolus Simplex annũ agens ætatis duodecimũ, primùm inungitur. Hic Sigibertus falſo annum ſupputat 894. Prætereundum non eſt Odonẽ in Galliã attuliſſe nobile illud ſignũ		4853

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		innumeris pictũ & ſparſum lilijs, quod ad Caroli Sexti tempora durauit.	
893	3	Remigius Altiſsiodorenſis.	4854
894	4		4855
895	5		4856
896	6	Carolus auxilijs Arnulfi Aug. contendit cum Odone, ſed fruſtrá.	4857
897	7		4858
898	8		4859
899	9		4860
900	1	CAROLVS SIMPLEX LVDOVICI BALBI F. 30. REX AN. 27. Odo circa initium anni 10. quũ regnare cœpit, animam agens, coram proceribus pupillo regnum iubet reſtitui, cuius adminiſtrationẽ ſumpto regis titulo & authoritate antea meritò ob magna rerum negocia acceperat. Simplex autem iuſtus hæres adoleſcentior incautè imperitéque regnat. Illa eſt tamen eius pijſſima & ſanctiſsima cõſtitutio de facultatibus eccleſiaſticis, cuius hodie meminiſſe nos certè conuenit. Quòd à multis annis ſummi proceres profani cœnobiarchias atque maximos prouentus beneficio regum occupabant, iam epiſcoporum iura inuadebãt, Rex coacto concilio ius cauſámque epiſcoporũ defendit ac ſtabilijt, eò ſpectans, ut mox cœnobia in libertatẽ, quod tunc præſtari difficile erat, uindicaret, atque aſſereret. P. Aemyl. Bellum domeſticũ, factionéſque Roberti Othonis fratris pro regno occupãdo. Fulco Rhemorum arch. epiſcopus occiditur.	4861
901	2		4862

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mundi
902	3		4863
903	4		4864
904	5		4865
905	6		4866
906	7		4867
907	8		4868
906	9		4869
909	10		4870
910	11	*Finis belli Normanici.*	4871
911	12		4872
912	13	*Rhollo primus dux Normaniæ.*	4873
913	14		4874
914	15		4875
915	16		4876
916	17	*Simplex uirtute ſuorum Lotaringiā recipit, Aemyl.*	4877
917	18		4878
918	19		4879
919	20	*Tot diſsidia & rerū fluctus ī Gallia extitere à Carolo Balbo ad mortē Caroli Sīplicis, ut uix certò ſciri poſsit quis potiſsimū regnarit. Arnulfus magnus Flādriæ comes*	4880
920	21		4881
921	22		4882
922	23	*In Sueſsionibus pugna inter Carolū Sīplicē, & Robertū Odonis fratrē regni æmulū iam coronatū ab Herueo Rhemorū pontifice. Robertus occiditur. Simplex uictor perinde ac ſi uictus eſſet, animo demiſſo, reddit Lotaringiā Germanorū regi, quo maius ab illo auxiliū impetraret, quemadmodū antea cōſtituerat, ſe, Frāciamq;, ut ſe tutū præſtaret aduerſus Robertum, illi ſubijcere. Hebertus regem captum Peronæ in cuſtodia habuit.*	4883

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
923	24		4884
924	25	*Simplex cogitur regnum dare Rhodulpho Burgondioni Ricardi filio.*	4885
925	26		4886
926	27	*Poſt innumeras miſerias Peronæ animam egit.*	4887
927	I	RHODVLPHVS BVRGVNDIO XXXI. REX. ANN. II. *Apud Sueßiões regiã coronã ſuſcepit* III. *Id. Iul. regnauitq; ꝑ duos tãtùm annos, ut D. Dionyſij habẽt Chronica, Sigibertus, Phrygio. Verùm P. Aemylius, R. Gaguinus, & alij multi aſſerũt regnaſſe per* XII. *ferè annos uſque ad ann.*937.	4888
928	2		4889
929	I	LVDOVICVS TRANSMARINVS XXXII. REX ANN. XXVII. *Simplicis filius poſt patris aduerſam fortunam ad auunculũ Angliæ regem cum matre Oginia profugerat. Lauduni* XIII. *Cal. Iun. rex ſacratur. De regno eſt inter Ludouicũ ex Anglia reuerſum & Rodulphum Burgundionem controuerſia.*	4890
930	2		4891
931	3		4892
932	4		4893
933	5		4894
934	6		4895
935	7		4896
936	8		4987
937	9	*Rodulphus Burgundio* XVIII. *Cal. Iunij moritur Altißiodori, atque in Senonibus ſepultus. Ludouicus ſolus.*	4898

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
938	10		4899
939	11		4900
940	12		4901
941	13	*Rex aduerſus* Othonem *Cæſarem* Lot*ringiam ingreditur ad* Breſaeum *uſque.*	4902
942	14	*Gerberga uidua Giſleberti ab Othone fratre inter fœdus ineūdū* Ludouico *datur in matrimoniū ex* Alſatia *decedēti.*	4903
943	15		4904
944	16		4905
945	17	*Dira fame & cōtentionibus multū uexatur* Gallia. *Hugo magnus filius* Roberti *ad ſueſſiones caſi, à rege deficit, renouatq́; de regni controuerſia bellum.*	4906
946	18		4907
947	19		4908
948	20	*Hugonis* Pariſienſis *factio & potentia magna regi exhibuerunt negocia.* Q*uidam aiunt regem iſtius opera, ſuorum proditione à* Normanis *captum, et* Laudunum *in publicum carcerem ductum atque coniectum.*	4909
949	21	Otho Impe. *multum in* Franciam *penetrat, ut* Hugone *&* Normanis *uictis regem in ſtatum reſtituat.*	4910
950	22	Hugo Imperatori *ad* Charum *ſe futurū in eius poteſtate profitetur, metuens eius reditum in* Franciam.	4911
951	23		4912
952	24		4913
953	25		4914
954	26		4615
955	27	Ludouicus *apud* Rhemos *ſepultus, ubi* Lotarius *eius* F. Id. Nouemb. *corona inſignitur.*	4916

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
956	1	LOTARIVS 33. REX AN. 31	4917
957	2	*Cal.Iul. Hugo Magnus è uita excedit annoſus multũ, in cœnobio D. Dionyſij ſepultus.*	4918
958	3	*Balduinus Iunior Arnulfi F. Flandriæ Comes, qui patrem morte præuenit.*	4919
959	4		4920
960	5		4921
961	6		4922
962	7		4923
963	8		4924
964	9	*Arnulfus iunior Arnulfi nepos, Flandriæ Comes.*	4925
965	10		4926
966	11		4927
967	12	*Inimicitiæ & bellum inter Theobaldũ Carnutũ Comitem, & Ricardũ Norman. Ducem.*	4928
968	13		4929
969	14		4930
970	15		4931
971	16		4932
972	17		4933
973	18		4934
974	19		4935
975	20		4936
976	21		4937
977	22	*Carolus regis frater dono ab Othone ſecundo Imp. Lotaringæ ducatũ accipit. Rex Imperatorẽ bello adortus penè opprimit. is uiciſſim à Calẽd. Octobris ad Calẽd. us Decemb. regẽ perſecutus, præter tẽpla, réſque ſacras, nihil non funditus euertit Lutetiã uſque: ſed pedem*	4938

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
977	22	*cum ſuis referre coactus, eorum plurimos cum uniuerſis impedimentis amiſit.*	4938
978	23		4939
979	24		4940
980	25	*Ad Charum fluuium ab Othone & rege itur in colloquiũ: ubi iureiurando ſancitum eſt fœdus.*	4941
981	26		4942
982	27		4943
983	28		4944
684	29	*Nouo Imperatori rex Lotaringiæ ducatum inuidebat: quem cũ inuaſiſſet, pòſt paulò fœdus inierunt.*	4945
985	30		4946
986	31	*Rex Rhemis obit. Ludouicus eius F. rex generis Caroli Magni, & Francorũ poſtremus, per annũ & paulo amplius cũ regnaſſet, ueneno periÿt, Cõpendiÿq; ſepultus eſt, ſui tantùm nominis memoriã relinquens. A Faramundo uſque ad Hugonem Capetum anni ſunt 568, à Clodoueo Chriſtiano 487, à Pipino 237.*	4947
987	1	LVDOVICVS QVINTVS XXXIIII. REX AN. I.	4948
		Tertium Regum Frãciæ genus, quod uſque ad noſtra tempora regnat.	
988	1	HVGO CAPETVS XXXV, ET PRIMVS GALLVS GALLORVM REX ANN. IX. *Pariſiorũ Comes ui & militum fauore primùm Nouioduni rex ſalutatus, mox Rhemis conſecratur & inungitur. Dantes poeta Florẽtinus in ſuo purgatorio ſcribit huius auum paternum lanium fuiſſe. Credibile nõ eſt Gallorũ tã nobilia ſtẽmata*	4949

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		ex tã humili & obſcuro loco duxiſſe originem. Carolus Lotaringiæ & Brabantiæ Dux patruus Ludouici defuncti, Galliæ fines ingreſſus ad regnum occupandũ, deinde hoſtis contemptu negligentior factus, Lauduni ſe cum uxore obſideri paſſus, proditione Aſcellini epiſcopi ab Hugone capitur, & Aurelianum in cu-	
989	2	*ſtodiam mittitur. Bellũ quadriennio geſtum eſt. Ideo à nobilibus reiectus Lota-*	4950
990	3	*ringiæ Dux, quòd nimium Germanis, in quorum iterum manus recidere metue-*	4951
991	4	*bant, faueret. & ferè fit, ut minus grati ſint principes exteri ac opibus & gratia florentes, quàm domeſtici & parum potentes: quod à Germanis diligentiſſime obſeruatur, qui è ſuis tantùm ſolent imperatores deligere, libertati à potentioribus ac magnanimis metuẽtes, ἀλλὰ*	4952
992	5	ταῦτα μὲν πάρεργως. *Hugo Arnulfum defuncti Lotarÿ regis fratrẽ illegitimum Rhemorũ archiepiſcopum in familiæ & gentis odiũ mittit Aurelianũ in carcerẽ. Gilbertus Aquitanus Philoſophus, qui poſtea opera imperatoris papatũ eſt adeptus, ſubſtituitur. Seuinus (Sergiũ alÿ uocant) Senonũ archiepiſcopus unà in carcere ad triennium aſſeruatur, quòd non approbaſſet hanc iniquam Arnulfi priuationem: tandem uterque archiepiſcopus ſuo gregi reſtitutus eſt à papa Iohãne. Hugo cum annum ſolus regnaſſet, Robertum filium liberalioribus literis inſtitutum Aureliani coronandum curauit. Nam ipſe neque diademate neque regÿs*	4953

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
992	5	*inſignibus unquam, ſed tantum ui & armis uſus eſt.* Pater primum geßit bellum aduerſus obnitētem Comitem Flandriæ Arnulfum propinquum antiquo Francorum generi, qui huic omnino regis nouitati contradicebat: à quo Atrebatenſis Comitatus uiribus ablatus, ſed poſtea deprecatore Ricardo Normanorū duce reſtitutus. itaque inter illos pax cōſtituta.	4953
993	6		4954
994	7	*Sabaudiæ domus apud Allobrogas in Comitatum primùm erigitur.*	4955
995	8		4956
996	9	*Obijt circa initium anni IX. ex quo regnare cœperat, in templo D. Dionyſij conditus.*	4957
997	1	ROBERTVS, SOLVS, XXXVI. REX ANN. XXXIIII. *literatus, ſtudioſus, religioſus, pius.*	4958
998	2		4959
999	3		4960
1000	4	*Rex religionis gratia Romam petit.*	4961
1001	5	*Henricus dux Burgundiæ, quod liberos nullos ſuſcepiſſet, ducatū ſuum regi teſtamento legat naturæ concedens. quem cum rex poßidere cœpiſſet, cōfeſtim Ro-*	4962
1002	6	*bertofilio tradit, eúmque mittit aduerſus Landricum Niuernen. Comitē Burgundionibus acceptißimum: uictus tamen, & redditus ab Altißiodorenſibus. Balduinus Barbatus Flandriæ Comes.*	4963
1003	7	*Seuinus Senonenſis archiepiſcopus obit, cuius archiepiſcopatus ob eligendi contentionem annum uacauit.*	4964
1004	8	*Senonū urbs ob Comitis Reginaldi ſce-*	4965

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		lus confiſcatur, & regis patrimonio adiicitur.	
1005	9	*Gotthofredus Gotthofredi Arduenſis filius poſt Othonis Ducis obitum dono ab Imperatore Lotaringiæ ducatũ accipit.*	4966
1006	10	*Rex cum Ricardo Normaniæ Duce Valentianas proficiſcitur. ſuppetias laturus Balduino Flandriæ Comiti, quas is contra Henricum Imp. occupauerat.* *Incredibilis fames & peſtis.*	4967
1007	11		4968
1008	12		4969
1009	13		4970
1010	14		4971
1011	15		4972
1012	16		4973
1013	17		4974
1014	18		4975
1015	19		4976
1016	20		4977
1017	21		4978
1018	22		4979
1019	23		4980
1020	24		4981
1021	25		4982
1022	26		4983
1023	27	*Rex & Imperator Enoli ſecundũ Charum conueniunt, illicq; de rebus cum eccleſiaſticis tum regiis uerba conferunt.*	4984
1024	28	*Rex Hugonem filium Compendii coronandũ curat, qui patrẽ morte præuenit.*	4985
1025	29		4986
1026	30		4987
1027	31		4988
1028	32		4989

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
1029	33		4990
1030	34	*Numerus annorum regni* Roberti *à* Gaguino *negligenter obſeruatus, & alijs hiſtoricis: qui ubiq; ferè tempora nullo habito delectu confuderunt. obijt rex* Meloduni: *cuius cadauer in cœnobiũ* D. Dionyſij *tranſlatum eſt.* Henricum *filiũ* Rhemis *antè coronandum curauerat, quem teſtamento hæredem relinquit*	4991
1031	1	HENRICVS XXXVII. REX ANN. XXX. *Contendunt* Henricus *&* Robertus *fratres ſuper regni ſucceſſione.* Henrici *partes* Robertus Normaniæ *Dux ſequitur:* Odo Campaniæ, *&* Balduinus Flandriæ *Comites,* Roberti. Bochetus Gaguinum *reprehendens aſſerit* Robertum *natu minorem, cui nunquam fauit* Conſtantia *mater, quæ obierit anno quĩto regni mariti, alia à rege in eius locum ducta defuncti Comitis* Nouioduni *filia, quare lapſi omnes eſſent, ſed fortè reprehenſor iſte fallitur.*	4992
1032	2		4993
1033	3	*Incendium patitur* Lutetia. Odo *&* Balduinus *ab* Henrico *uicti.* *Fratres in concordiam ueniunt.*	4994
1034	4	Rhodulfus Tranſiurenſis Burgũdiæ *rex, cum annos* 30 (Aemilio *teſtante*) *in* Burgundionum *ſuorum nutu regnaſſet, regnum* Conrado *Imperatoris filio dat.* Odo Campanus *cum regnum illud iure hæreditario ſuum cenſeret, petere cœpit. quod cum negatum eſſet, armis inuaſit. Tunc in duas* Burgundia *prouincias diuiditur,* Ducatum *ſcilicet &* Comitatũ,	4995

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mundi
		ut pertineret Comitatus ad Imperij ditionem, Ducatus uerò ad regiam. Secundum Burgundionum regnum ad hæc tempora annos plus 130 durauit, ſub Arnulfo Imperatore inchoatum.	
1035	5		4996
1036	6	Odo Bellouacenſis Comes cum Rogerio fratre Sacrocæſarienſi Comite, & epiſcopo Bellouacenſi Comitatum commutat. Rogerius Comitatum Bellouacen. epiſcopatui in perpetuum donauit. Balduinus Inſulanus pius Comes Flandriæ.	4997
1037	7	Odo à Gothello Lotaringo duce cæſus, Theobaldum & Stephanum filios hæredes relinquit.	4998
1038	8		4999
1039	9		5000
1040	10		5001
1041	11		5002
1042	12		5003
1043	13		5004
1044	14	Gotthofredus Martellus Andium Comes Theobaldũ Carnutũ Comitẽ intercipit.	5005
1045	15		5006
1046	16		5007
1047	17	Gulielmus Normanorum Dux ex illegitimo matrimonio procreatus, ſuppetias Henrico rege ferente, ſuos Normanos ſuperat, in officioq́; continet. Qui in Italiã Alpibus ſuperatis profugerant Normani, duce Gulielmo Montrolienſi Comite, deinde uiribus paulatim collectis Roberto Viſcardo Duce in Apulia & Calabria magnas ſibi opes famamq́; compararũt.	5008
1048	18		5009

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
1049	19		5010
1050	20		5011
1051	21	*Berengarij hæreſis.*	5012
1052	22		5013
1053	23		3014
1054	24		5015
1055	25		5016
1056	26		5017
1057	27		5018
1058	28	*Alij hũc tãtùm regnaſſe annos* XXVII. *aut* XXVIII.*tradunt.*	5019
1059	29		5020
1060	30	*Henricus Philippũ filium regem creandum coronandumq́; Rhemis curat. Circa anni huius finem moriẽs, liberos, Philippum annos ferè* IX. *natum, & Hugonem minorem commendauit fidei Balduini Flãdriæ Comitis. Sepultus in templo D. Dionyſij.*	5021
1061	1	PHILIPPVS XXXVIII. REX ANN. XLIX.	5022
1062	2	*Balduinus pius regis tutor ſimulato in Saracenos bello, eum exercitu de induſtria morã trahens in Vaſconia quà iter eſt audaces nobilium animos non ſatis regi audientes repreßit.*	5023
1063	3		5024
1064	4		5025
1065	5		5026
1066	6		5027
1067	7	*Hoc rege e Gallis duæ prodierat nobiliſſimæ familiæ, quæ apud exteros duo potentißima regna erexerunt. Gulielmus nothus Heraldo rege cæſo Angliã occupat. Gotthofredus verò Bullionius terrã*	5028

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
		ſanctā & Hieroſolima poſtea obtinebit.	
1068	8	Philippus uxorem ducit Bertā Balduini Comitis Hollandiæ & Friſiæ filiam.	5029
1069	9		5030
1070	10		5031
1071	11	Arnulfus Balduini F. Comes Flandriæ.	5032
1072	12	Robertus Friſius filijs fratris deuictis Flandriam occupat.	5033
1073	13		5034
1074	14	Grandimontenſium monachorum primordia authore Stephano Aruerno.	5035
1075	15		5036
1076	16		5037
1077	17		5038
1078	18	Ordo Canonicorum regularium apud D. Quintinum Bellouacum.	5039
1079	19		5040
1080	20	Gotthofredus Barbatus & Fulco Aſper contendunt ob ſucceßionem auunculi Gotthofredi Martelli Comitis Andegauenſium. Rex ab Aſpero, quò neutri faueret, Vaſtinetum obtinuit. Barbatus à fratre interceptus, & in carcerem perpetuum miſſus.	5041
1081	21		5042
1082	22		5043
1083	23		5044
1084	24	Initium ordinis Cartuſienſiū authoribus Brunone Aggrippinēſi ciue ſcholarū Magiſtro, Rhemorumq; canonico, & Hugone Gratianopolitanorū epiſcopo.	5045
1085	25		5046
1086	26	Philippus Bertā Balduini Comitis Hollandiæ filiam repudiat, ex qua liberos ſuſceperat, Ludouicum Craſſum, & Cō	5047

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
1086	26	ſtantiam: à ſeq; illam ablegat Montroliũ maritimũ oppidum: in cuius locum Bertradam pellicem à marito Fulcone aſpero abductam publicè accipit: cuius cupidineo amore rex adeò occæcatus fuit, ut grauiſsima quæque totius regni ad illius arbitriũ & libidinẽ regerentur. Adulterij tempore Philippum Florũ & Cæciliam liberos ſuſcepit. Nec poſtea Bertam reuocaſſet, niſi ſummi pontifices Vrbanus & Paſchalis illi aqua & igni interdixiſſent. Hîc uariant hiſtorici, quibuſdã aſſerentibus non omnino reſtitutam fuiſſe Vrbano ſecundo papa, ſed Paſchale.	5047
1087	27		5048
1088	28		5049
1089	29		5050
1090	30		5051
1091	31		5052
1092	32		5053
1093	33	Iuo epiſcopus Carnutum.	5054
1094	34	Robertus Hieroſolymitanus Comes Flandriæ.	5055
1095	35	Concilium Claromontanũ Vrbano papa: res eccleſiaſticæ reformatæ & cõpoſitæ.	5056
1096	36	De expeditione in terrã ſanctã deliberatur aduerſus Saracenos. Catalogus eorũ qui ex Gallijs duces fuere illius belli. BELLVM SACRVM IN SARACENOS. Petrus Ambianenſis Eremita. Ademarus Anicienſium epiſcopus. Gulielmus Arauſienſium epiſcopus. Hugo Magnus regis frater.	5057

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		Gotthofredus Lotaringiæ Dux: Euſtathius, Balduinus, fratres, filij Euſtathij Comitis Bononiæ Belgicæ. Gotthofredus, ut nihil deficeret, in ea expeditione urbem Mediomatricũ ciuibus uendidit, ac ducatum Bullionis ſpreto Eburonum epiſcopo. Robertus Normaniæ Dux fratribus, quæ poſsidet, illius expeditionis gratia oppignerat. Robertus Flandrus. Raimundus Toloſas. Stephanus Bleſenſis. Arpinus Comes L X.M. aureorum Bituriges Regi uendit. Bohemundus & Tancredus Itali, & multi alij ex Germania, Italia, Anglia, Scotia, & reliquo orbe Chriſtiano. Conſtabat exercitus circiter D C. M. peditum. Otho pontifex tradit C C C.M. pugnatorum. Galli uno conſenſu ab uniuerſis occiduis nationibus huic bello propter armorum peritiam præficiuntur,	
1097	37	Robertus è Lotaringia homo nobilis, potens, & literarum peritus, reiectis honoribus & diuitijs Chriſtũ & paupertatẽ ſectans, Præmonſtratenſes inſtituit.	5058
1098	38	Ciſtertiẽſis religionis fũdamẽta iaciũtur.	5059
1099	39	Hieroſolyma 39. die obſidionis Id. Iul. (4. Nonas Aemy.) à Chriſtianis recepta.	5060
1100	40	GOTTHOFREDVS REX terræ ſanctæ. Gotthofredi regis obitus 15. Cal. Auguſti.	5061
1101	41	Balduinus Hieroſolymorum Rex.	5062
1102	42		5063
1103	43		5064
1104	44	Ludouicus Craſſus iuuenis multũ, antequã regia inſignis fieret corona, uiuente	5065

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
1104	44	*patre & permittente ſeditiones regni re preſſit, ius eccleſiæ tutatus eſt aduerſus* Bochardum Pariſienſem Montiſmorentiani dominum, Drocum Mōtiaeum, Elbonem Roſciaeum, Leonetum Magdunenſem, & Matthaeum Bellomōtanum.	5065
1105	45		5066
1106	46	Bohemundo, cum in Galliā ueniſſet, Rex Conſtantiam filiam in matrimoniū dat. Alteram ex Bertrada genitam Caeciliā Tanc̄redo abſenti ſpondet, atque mittit: deinde moriens Tancredus Pontio Tripolitano cōmendat, eiq́; in uxorem dat.	5067
1107	47	Cōcilium Triecaſſium ſub papa Paſchale auxilium Regis petente aduerſus factionem Imperatoris: atque tum Gregorij papæ inſtitutum & decretū ſecutus, nuptias ſacerdotibus prohibuit, & ſimoniacis aqua & igni interdixit.	5068
1108	48		5069
1109	49	Meleduni Rex decedit 4. Cal. Auguſti. ad Benedicti propter Ligerim ſepultus Craſſus 3. Nonas Auguſti ſacratus & inunctus.	5070
1110	1	LVDOVICVS CRASSVS 39. REX ANN. 28. Aureliani in æde D. Sanſonis per Gilbertum archiepiſcopum Senonum, Rhemis ſibi id ſacri iuris deberi quanuis contendentibus.	5071
1111	2	Nobiles & principes ab Anglo Rege adiuti in Regem mouent ſeditionem, quem	5072
1112	3	diu multúmque uexarunt: tandem tamen ſuperior euadit. Inter coniuratos Philippus regis frater nothus erat, qui eō in gē habebat filiā domini Mōtis Letherici.	5073

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
		Balduinus Securis Comes Flandriæ.	
1113	4		5074
1114	5		5075
1115	6		5076
1116	7		5077
1117	8		5073
1118	9	Initiū primi belli Anglici, quod ſexcentis fœderibus compoſitū, ſemper renouatur. Gelaſius nouus papa Ro. cui plurimum inimicitiarum erat aduerſus Henricum	5079
1119	10	Imperatorem, in Galliam ſe contulit ſupetias implorans. Concilium Rhemis īdixerat, in itinere moritur, Cluniaci ſepultus. Caliſtus Burgundio pōtifex proximus concilium cōtinuandum curat. Rhemis XVII. Cal. Nouemb. ex cōcilij ſententia Cæſarem hoſtem eccleſiæ pronūciat. Tum ſacerdotes, diaconos & hypodiaconos concubinas habere uetuit: item proſcripſit ab eccleſia, qui pro baptiſmo & ſepultura pecuniam exigerent. Balduinus rex Hieroſolymorum. Craſſus in Normaniā profectus eſt, noluitq; Gulielmū Roberti defuncti filium in poſſeſsionem mittere. In eo prælio Balduinus Flandriæ Comes uulnere accepto interijt, cui ſucceſsit Carolus Canuti Danorum regis filius.	5080
1120	11	Henricus Cæſar ab Anglo ſocero impulſus menſe Auguſto Galliā inuadit, Rhemis multum infenſus ob iniuriam in illorum urbe acceptam. timore perculſus, regis potentia cognita domum reuertitur.	5081

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
1120	11	paulò poſt in amicitiam re cum papa cōpoſita rediÿt	5081
1121	12		5082
1122	13		5083
1123	14		5084
1124	15		5085
1125	16		5086
1126	17		5087
1127	18	Carolus Flandriæ Comes Bonus Brugis ante aram Donatiani à coniuratoribus mactatus. VI. Cal. Martÿ ſacro cinerū die quò Rex profectus, ſeuerè in parricidas animaduertit. Gulielmum Normanum Flandriæ Comitē dedit, quē auari-	5088
1128	19	ritia & peruerſitas omnibus inuiſa euertit. Eo in bello cæſo, aliÿsq; in ſententiam adductis quibus aliquid iuris uidebatur in comitatū, Theodoricus Alſatienſis comitatus nomine regi fidei ſacramentum præſtat. Hieroſolymis trium ordinum D. Iohannis, Hoſpitalariorum, Templariorum, Teutonicorum res præclarè fortitérque geſtæ initio ſuæ originis. Thomas Marlenſis in regios magiſtratus, & eccleſiaſticos uiros rebellis, extra communionem eccleſiæ proſcribitur per legatum papæ in Bellouacenſi concilio,	5089
1129	20	quod Galdericum epiſcopum Laudunenſis crudeli morte affeciſſet: tandem à Rhodulfo Viromanduo cæditur. Craſſus cauſam eccleſiæ defendens in Aruerniam proficiſcitur, ad componendas res inter epiſcopum Claromontanum & Comitem. Gulielmus Aquitaniæ Dux ſua prudentia rem omnem compoſuit.	5090

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
		Philippus admodū iuuenis in præſentia regum Craſſi patris, & Henrici Angli, diademate decoratur Rhemis XVIII. Cal. Maij feſto reſurrectionis Chriſti die.	
1130	21	Hugo de S. Victore theologus Pariſienſis. Innocentius ob Anacleti Antipapæ potentiam in Galliam fugit, ubi honorificè receptus duo habuit concilia, alterum Rhemis, alterum Claromonte. Quę honoris cauſa inuiſerunt Gallus Aureliani, Anglus Carnuti.	5091
1131	22	Fulco Andegauenſis Rex Hieroſoly. Philippus Iunior rex III. Id. Octob. in Lutetiæ ſuburbijs delapſus ex equo, quē euerterat ſcrofa, moritur. In æde D. Dionyſij ſepultus. Platina & Blondus hoc rege Philippo Innocentiū papam in Galliam ueniſſe intelligunt, aliter aberrant, nec mirum in hiſtoria aliena. Ludouicus Iunior cōcilij Rhemēſis tēpore VIII Cal. Nouemb. ex patris præſentis ſentētia magnificentiſſimè coronatur à papa Innocentio, ut regni conſors eſſet. Paulo pôſt Innocentius à Lotario Romā reducitur imperatoriæ coronationis gratia.	5092
1132	23		5093
1133	24		5094
1134	25		5095
1135	26		5096
1136	27		5097
1137	28	Ludouicus Iunior Burdigalæ ducit uxorem Leonoram filiam maiorē hæredem Gulielmi Ducis Aquitaniæ. Craſſus pater ſtatim Pariſijs moritur Cal. Auguſti. Aemylius habet annū regni 30. ſed ea	5098

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
1137	28	*iure lapſum arbitror, ut numerus ab anno* 1110. *ad* 1137 *indicio eſt.*	5098
1138	1	LVDOVICVS IVNIOR XL. REX ANN. XLIII. *Annorum Iohãnis à Stampis uel à temporibus error, & falſa ſupputatio uide Aemilium quendam legi qui per ea uixit tempora hiſtoricũ minutiſsima quæque perſequentem, qui tãtum rei miraculum non omiſiſſet ſi quid tale unquã contigiſſet. Galli diſtricti ob bellum Mathildis Auguſtæ, & filij eius Hẽrici Andegauenſis cõtra Stephanum Bleſenſem de regni Angliæ ſucceſsione. tandem in hanc ſententiã Andegauẽſis adductus, ut regno abſtineret uiuẽte Stephano, ſed poſt eius mortem regnaret. Quidam ſe Imperatorem Hẽricũ finxit, qui in cœnobium Cluniacenſe coniectus eſt.*	5099
1139	2		5100
1140	3	*Synodus Frãcica apud Senones aduerſus Petrum Abelardum Britãnum hæreticum.*	5101
1141	4	*Non ſatis conuenit Regi cum papa Ro. qui Petrũ rege inuito ut epiſcopus eſſet, Bituriges miſerat, cui aduerſus regem Theobaldus Bleſenſis fauebat.*	5102
1142	5	*Conſtantia regis ſoror ſpõdetur Euſtathio Stephani regis Angliæ filio. Rhodulphus Viromandus uxore repudiata Petronillam reginæ Leonoræ ſororẽ accipit: quos cũ epiſcopis qui nuptias permiſerãt, Papa excõmunicat, Theobaldo procurãte, cui Craſſus uehemẽter infenſus, culpam omnem in eum transfert.*	5103

Anni Christi	Anni Regni			Anni Mũdi
1143	6	*Vitriacum quod erat ex ditione Comitis Bleſenſis, à rege impotenti ira dirutum, cuius templum præcipuum cum* M.D. *utriuſq; ſexus & cuiuſuis ætatis ad aras confugiētibus incenſum.* Rex *ſceleris pœnitentia ductus,* D. Bernardi *cōſolatione*		5104
1144	7	*& conſilio ſacrum ſuſcipit gerendum bellum.* Tunc Bernardus *id unum agebat, ut principes* Chriſtia*nos in hoſtes religionis adhortaretur, papa etiam cupiente.*	Balduinus *rex* Hieroſolymorũ.	5105
1145	8	Rex Vicelıaci *crucem accipit, ſacram militiam profeſſus.* Eugenius *papa in* Galliam *ſe recipiens, concilium* Lutetiæ *&* Rhemis *habet.* D.Bernardus *in* Ger-		5106
1146	9	*maniā proficiſcitur cōcionaturus pro bello ſacro: cuius perſuaſu* Cōradus Imp. *cum magno principũ numero ſacra arma induit, qui*	Tornacũ *à ſummo* Pōtifice *ſedes fit epiſcopalis, cũ antea per annos fere 600 ſub epiſcopatu fuiſſet*	5107
1147	10	*pridie* Non. Feb. *feſtinās antè diſcedit.* Rex *ductà ſecũ uxore* Id. Maij *per* Germaniam *&* Hungariam *idem ſubſecutus iter,* Imperatorem, *qui iam cladem in* Nouembri *acceperat; offendit in* Aſia.	Nouiodunēſi. In *cōcilio hæreſis damnatur* Gilberti Poretani Picto*nũ epiſcopi, nulla criminis aut ignominiæ nota ipſi iniuſta, quòd cauſá ſuā ad iudiciũ et arbitriũ concilij &* Papæ *ſēper permiſerat.*	5108

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
1148	11	Ianuario proximo Rex nō multo meliorem fortunam expertus eſt. Quare hic relicta Antiochia, Conradus uerò ab Auguſto Græcorum rediens contulerunt ſe Hieroſolyma ad regem Balduinum adoleſcentulum. Tunc coniunctis uiribus & copijs Damaſcum oppugnant, ſed diſsidio ac dolo obſidionem relinquere coguntur. Conradus abit ad ſuos. Galli in Syria mala multa patiuntur.	5109
1149	12	Quorum Rex in reditu penè captus, niſi Georgius Rogerij Siculi Regis prætor ſuppetias tuliſſet. In Galliam ergo euadit. Henricus regis frater ad Claranuallem monachus, Bellouacorum epiſcopus.	5110
1150	13	Cum Leonora regina duas filias peperiſſet, Mariam maiorem, Aliſam autem minorē poſt reditū: in cōcilio Baugenciaco à Ludouico repudiatur, qui Cōſtantiā duxit uxorē Alphonſi Galecorū regis filiam, quæ Aureliani Regina coronatur. Iuit etiam in Hiſpaniam religionis cauſa ad D. Iacobum, & ut ſocerum inuiſeret.	5111
1151	14		5112
1152	15	Interim Leonora in regis odium alteri nubit mari:o, Henrico Andegauenſi regi Angliæ futuro, ad quem Rege Franco inuito ſuam priorē attulit dotem Pictones & Aquitaniam. Matrimonium hoc maximi belli Anglici cauſa fuit.	5113
1153	16		5114
1154	17		5115
1155	18		5116
1156	19		5117
1157	20		5118

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
1158	21		5119
1159	22	*Philippus regis frater archidiaconus epiſcopatus.*	5120
1160	23	*Pariſienſis electionem Petro Lombardo ceßit doctiſſ. theologo. Lombardi epiſcopi ſuaſu & authoritate actum eſt & impetratum ut barbæ raderentur. Papa Alexander tertius ab imperatore*	5121
1161	24	*& antipapa territus in Galliam fugit. habuit in Claromonte conciliũ, deinde Turonibus alterũ. Conſtantia Adelæ iunioris filiæ partu moritur: quæ ſuperuixit. antea oppetiiſſe tradit Aemylius, necdũ circũacto altero matrimonij anno, Margarita & Adela filiabus relictis. hic ſequor eius temporis ſcriptorem. Rex tertiã duxit uxorem Adelã Theobaldi Campani filiam, ex qua pòſt ſuſcipiet Philippum & Hagnem liberos.*	5122
1162	25		5123
1163	26	*Margarita Regis filia in matrimonium datur Angli filio qui regno ſuccedet. Poly. Verg. Almericus Rex Hieroſoly.*	5124
1164	27	*Concilium Turonenſe Alexãdro papa. Acta Papienſis concilij, in quo Victor & Fœdericus præfuerant, damnata. Apud Senones D. Thomas Cãtuariẽſis cũ papa colloquitur, apud quos ultra annum ille degit prius quàm Romam reuerteretur.*	5125
1165	28	*Natalis Philippi Auguſti X I. Cal. Sept.*	5126
1166	29		5127
1167	30		5128
1168	31	*Philippus Flandriæ Comes.*	5129
1169	32		5130
1170	33		5131

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
1171	34	D. Thomas archiepiſcopus Cantuarienſis annis 7. exul in Gallia, in Angliã reuerſus confeſtim occiditur. In ſubſidium Terræ ſanctæ piè & liberèe rogatam pecuniã ab uniuerſa Gallia Stephanus Comes Sacrocæſariẽſis eò iuſſu regis defert.	5132
1172	35		5133
1173	36	Balduinus Rex Hieroſolymorum.	5134
1174	37		5135
1175	38		5136
1176	36		5137
1177	40		5138
1178	41		5139
1179	42	Hagne regis filia annos VIII. nata ad Emmanuelem Græcorum Imp. mittitur, ut illam Alexis eius filius haberet uxorẽ. Ludouicus ualetudinarius coronandum Rhemis Cal. Nouemb. Philippum filium mittit. Adfuit eius coronationi Hẽricus Rex iunior Anglus, Franci beneficiarius. Primum noui regis edictum fuit aduerſus blaſphemos nomen Chriſti contumelioſe probroſeq́; in teſtimonium, & cuiuſuis minutiſsimæ rei aſſertionẽ adducentes, quo cẽſuit in flumen citra mortẽ mergendos. Secundũ fuit aduerſus tibicines, hiſtriones, paraſitos, & id genus uoluptuarios artifices, quibus ĩterdixit aula.	5140
1180	43	Philippus Lutetiæ quodam ſabbati die IIII. Cal. Mar. ingreſſus ſynagogã, Iudæos ſpoliat. IIII. Cal. Iunij in aſcenſione Domini Philippus iterum unà cum uxore Eliſa Balduini Annonis filia coronatur. Philippus Eliſæ auunculus Co-	5141

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
		mes Flandriæ matrimonij author fuit. Filium regem per annum unum uidit pater maximo cum gaudio. Religionis gratia in Angliā ad D. Thomā ſe cōtulerat. Pariſios reuerſus obit III. Calen. Octobris, tranſlatus ad Barbeli, quod cœnobium ordinis Ciſtercienſiū ædificauerat. Adela regina (Aliſam Gaguinus nominat) mauſoleum marito extruxit auro argento & unionibus decoratum.	
1181	1	PHILIPPVS AVGVSTVS A DEO DATVS XLI. SOLVS REX ANN. XLIII. *Per initia multus fuit in hoſtium ſeditionibus tum*	5142
1182	2	*ſuis tum eccleſiæ reprimendis. In Iunio coacti Iudæi regno excedere.*	5143
1183	3		5144
1184	4	*Balduinus puer, rex Hieroſolymorū. Bellum Flandricum.*	5145
1185	5	*Philippus Comes Flādriæ ſiecum rege de Viromanduis paciſci cogitur, ut poſt mortem adijcerentur regis patrimonio. Vido Luſinianus è nobiliſſima Pictonum familia, rex Hieroſolymorum.*	5146
1186	6	*Gotthofredus Dux Britāniæ moritur Lutetiæ relicta uxore Conſtantia grauida, quæ mox Arcturum parit.*	5147
1187	7	*Natalis Ludouici filij Philippi VIII. Id. Septemb. Finis regni Hieroſolymorum. Sancta urbs 89. quàm de Barbaris recepta fuerat anno, VI. Cal. Octob. uictori Saladino reddita eſt, Aemyl.*	5148
1188	8	*Idibus Ianua. Reges Gallus & Anglus in colloquium ueniunt in Velloca ſsibus,*	5149

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
1188	8	*ubi de Hieroſolymitana expeditione decernunt. In Martio Rex concilium habet Lutetiæ, cui decimæ cõceſſæ, quæ uulgò Saladinides dictæ fuerunt. Angli ab inſtituta profectione deſciſcũt. Ricardus relicto patre, Gallorum partes ſequitur. Auguſtus Cœnomanos & Turones occupat, cuius rei ira & indignatione rex Angliæ pridie nonas Iulias Chinone decedit. Ricardo Angliæ regi ſalutato Auguſtus captas*	5149
1189	9	*uiuente patre reſtituit urbes, & de profectione inter ſe antea inſtituta cõueniũt. X. Calend. Martij Eliſa regina moritur Lutetiæ, in æde Virginis ſepulta.*	5150
1190	10	*Adela regis mater Regens Franciæ. Gulielmus Regis auunculus archiepiſcopus Rhemenſis, legatus. Philippus profectioni ſe accingens, illorum fidei filium committit, regníque adminiſtrationem. Hic ſuo tempore plurima in reip. utilitatem prudenter inſtituit. Aediles, quos uulgò Scabinos appellant, Pariſijs creandos curat. Bonam urbis partẽ muris cinxit: plurimas lapidibus uias ſtrauit: commune illud D. Innocentij cœmeterium extruxit. Forum item uenale, Fallas uulgò appellant, Lutetiæ ædificauit. Saltum Vicenarum mœnibus cinxit. Rex in Genuenſi portu mare cõſcẽdit: qui ubi paulũ proceſſiſſet, talis oborta eſt tempeſtas, ut multi ex ſuo comitatu naufragio extincti fuerint. Ricardus Maſſilia uento ſecundo ſoluit. Vterque in Siciliam menſe Auguſto appulere, ubi coacti ſunt hyemare.*	5151

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		Inter reges in hybernis ocioſos, ut aſſolet, ortum eſt diſsidium non mediocre.	
1191	11	Philippus prior præceſsit in Syriam. Ricardus tempeſtatis ui in Cyprum eiectus, tyrannum à quo litoribus arcebatur, & inſulã bello cepit, præſidioq́; firmauit, illinc ad Auguſtũ regem profectus Ptolemaida obſidẽtem, quam paucis pòſt diebus coniunctis copijs expugnauerunt. Mauricio Pariſiorũ epiſcopo D. Virginis templum ædificatum. Margarita Flandriæ Comes. Graſſante per exercitum peſte Rex maiori parte ſuarum copiarum, & Odone Burgundiæ Duce prætore relicto, in Galliam Rufino Volta Genuenſi nauarcho comitatus, obiter papam cum inuiſiſſet, circa natalem Chriſti domum reuertit. Ricardus Anglus in Syria manſit.	5152
1192	12	Ricardus Cypri regnum Vidoni Luſiniano uendit, quod ad noſtra ferè tempora ſeruarunt eius poſteri, quoad illic imperitare cœperunt Veneti. Auguſtus Balduinũ Flandrum locis munitis ab eo occupatis repentè deturbat.	5153
1193	13	Antequam è Germania liberari potuiſſet Ricardus, ubi carcere cõtinebatur, Auguſtus Giſortiũ occupat cũ uniuerſa Margaritæ ſororis dote, ab Anglo repudiatæ, quã poſtea Põtiuẽſi Comiti uxorẽ dedit.	5154
1194	14	Fames.	5155
1195	15	Pacem ineunt Philippus rex, & Balduinus Flandriæ Comes. Comitatus Atrebatium creatio, qui regis filio traditur. Ludouicus primus Atrebatium Comes.	5156

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mundi
1195	15	*Rex uxorē ducit Gelbergā Dani regis ſororē, quā intra tertiū menſem repudia-*	5156
1196	16	*tam, & in Stamparum arcem coniectam aſſeruari iubet: mēſe Iunio ſequēti Agnē Ducis Morauiæ filiam accipit. Iudæi à Philippo in Galliam reuocati. Bellū inter Gallos*	5157
1197	17	*& Anglos, eorūq;*	5158
1198	18	*ſocios ac fœdera-*	5159
1199	19	*tos uariū. Legatus papæ circa D. Michaelis feſtū in Diuionēſi concilio ob ſecūdum regis matrimoniū toti Frāciæ ſacris clàm interdixit. Qua ſentētia ꝓmulgata Rex uehementer iratus, qui concilio interfuerant, perſecutus, eos grauiter ultus eſt.*	5160
1200	20	*Pax inter Philippum & Iohannem Angliæ regem. Ludouicus regis filius Blancham Adelphonſi regis Caſtulonenſis & ſororis Iohannis filiam uxorem ducit.*	5161
1201	21	*Alijs deinde legatis papæ ad Sueſſiones concilium habentibus, rex Gelbergā recipit, eodem ſecum equo inſidentē reducit. Octauianus Cardinalis alter legatorum perpetuus in Gallia manſit legatus. Agnes uxor poſterior doloris impatientia & animi indignatione apud Pōtiacum interijt. procurante tamen rege Innocentius papa, quos ex ea liberos ſuſceperat, Philippū qui poſtea Comes Bononiēſis eſt factus, & Mariā quæ Comiti Louaniēſi nupſit, legitimos ꝓnūciauit.*	5162
1202	22	*Iohannes rex Anglus Arcturū Britāniæ Ducem, fratris filium, cum quo contendebat, & qui iam magnas uires acquiſierat, in Pictonenſi agro opprimit, eúmque*	5163

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mundi
1203	23	*aliquãdiu in cuſtodia aſſeruatũ necari iubet.* Rex conatur Anglum perſequi, Arcturiq; necem & parricidium ulciſci.	5164
1204	24	Totam Normaniã Auguſtus recepit anno 260 (270 Aemyl.) poſtquã Rholloni data fuerat. Ab uniuerſa quã in Gallia habebat poſſeßione ſua culpa & ignauia Anglus penè depulſus eſt. Galli Græcorũ Imperium pridie Id. April. Byzantio recepto, tenẽt, à Venetis & quibuſdã alijs ſocijs adiuti, quibus impẽſas refundunt. Balduinus Flandrenſis imperator Cõſtantinopolitanus Græcorũ eccleſiam Romanæ audiẽtem & concordẽ reddit.	5165
1205	25	Henricus Balduini frater Græcorum Imp. Auguſtus.	5166
1206	26	Iohanna Comes Flandriæ.	5107
1207	27	D. Dominicus Toloſates & Albios addit hæreticorum confutandorum gratia.	5168
1208	28	Aimaricus Carnotenſis hoc tempore uir eruditus, ſed hæreticus, cuius ſequaces Lutetiæ cum eiuſdẽ oßibus refoßis poſtea ſunt uſti.	5169
1209	29		5170
1210	30	Simo Comes à Monteforti bello aduerſus Albios hæreticos profectus, Biterras, Carcaſſonẽ & Albios occupat, & quædam alia circùm oppida.	5171
1211	31	Ferdinandus Luſitanus Iohãnam Comitem Flandriæ, uxorem duxit.	5172
1212	32	Bellum Flandricum.	5173
1213	33	Albiorum ſtrages, in qua Petrus Tarraconen. rex eorum auxiliarius necatur. Fortunam & uictoriam perſequitur Simo à Monteforti.	5174

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
1214	34	*Pugna Bouinenſis.* . Rex *Auguſtus uincit pridie* Non.Iun.(*alij* V I I. Cal. *Augu.*)Otho *fuga ſalutē petit. Captiui ducuntur,*Ferdinādus Lutetiam *in arcem* Luparam *recēns ædificatā,*Reginaldus Bononienſis Peronam, Saleberienſis Comes Anglus *ad* Fanum Quintini. Otho, *& nonnulli eius ſectatores, impij, & eccleſiæ hoſtes à papa iudicati erāt.* In *acie multum rex periclitatus eſt. reuerſus tēplū uictoriæ* Virgini *matri dicatū prope* Syluanectū *ædificat.* Male *ut mihi uidetur*, Gaguinus *hoc prælium anno* 1211 *factum eſſe ſcribit*. Eodem *tempore, &, ut quidam tradunt, die,* Ludouicus *regis filius ad* Pictones *&* Aquitanos *miſſus, cum* Iohanne *rege Anglorum manus cōſerit, cui tam uarijs modis afflicto* Auguſtus *dat inducias* V. *annorum.* Petrus Altiſsiodorēſis Græcorū Imp. Aug.	5175
1215	35		5176
1216	36	*Simo à* Montefort *ius ſibi in ducatū* Toloſanum *cōcilio* Lateranenſi *datū, à rege adiutus perſequitur aduerſus* Raimundum Toloſatē *ex* Hiſpania *cū auxiliarijs militibus reuerſum, & aduerſus* Albios. Ludouicus Philippi F. *à primoribus* Angliæ *in ſpem regni uocatus, iureiurando obſidibúſque acceptis ex portu* Itio *traijcit tempore diſsidij inter illos &* Iohannem Regem, *qui interea repētè moritur.* Angli *igitur* Henricum *defuncti filium,*	5177
1217	37	*odio in amorem uerſo,* Regem *ſalutant.* Ludouicus *autem conuentione facta, pecuniáque accepta, in* Galliam *ſe recipere*	5178

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
		cogitur anno 1218. *Poly. Verg.*	
1218	38		5179
1219	39		5180
1220	40	*Robertus Petri F. Græcorum Imp. Aug.*	5181
1221	41		5182
1222	42		5183
1223	43	*Rex quartana febre Medunte interijt pridie Id. Iulij diluculo. Teſtamento ingentem pecuniæ ſummā legauit Iohanni Brenno Hieroſoly. Regi, qui moribundū inuiſerat. Itē Tēplarijs, Hoſpitalarijsq́; item egētibus, ac ſuum omne ueſtiarium ſacris ædibus. Corpus ad D. Dionyſij delatum, honorificentiſſimè maximaq́; pōpa & frequentia conditum eſt, exequias celebrantibus Io. Brenno Rege, legato papæ, & epiſcopis qui Lutetiam ad concilium in Albios conuenerant.* *Ludouicus F. cum Blancha uxore VIII. Id. Auguſti Rhemis per Gulielmum archiepiſcopum ſacratur atque coronatur.*	5184
1224	1	LVDOVICVS D. LVDOVICI PATER XLII REX ANN. III. *Simo à Monteforti Comes in Toloſæ oppugnatione cæſus. eodem anno idem Vidoni filio contigit, cui Almericus iunior frater ſucceſſit. Congreſſus & amicitia inſtituta inter Regem & Fœdericum Germanorum Imper. Vallicolorij apud Ambaros. Matthæus à Monte Morentiano M. Eq. Sauarus Malleonenſis malè ab Anglis tractatus, partes ſequitur regias.*	5185
1225	2	*Leues fiunt excurſiones inter Gallos & Anglos in Aquitania.*	5186

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
1225	2	*Quidam Balduinus commentitius, qui ſe Imperatorem Conſtantinopolitanum finxerat, in Burgundia interceptus, & à Iohāna Flandriæ Comite, quam aiebat filiam, ad patibulum miſſus.*	5186
1226	3	*Almericus Comes F. Simonis à Monteforti M. Eq. Rex menſe Maio aduerſus Albios hæreticos proficiſcitur. Auenionem expugnat, urbiſque muros diruit, redeundo Montiſpenſarij moritur pridie Id. Nouemb. Ludouicus F. annos natus XII. tertio Cal. Decēb. ab epiſcopo Sueſſionenſi ſacram accipit coronam.*	5187
1227	1	DIVVS LVDOVICVS XLIII, REX ANN. XLIIII. *Blancha regis mater Galliæ Regens teſtamento relicta, moderata & ſapiens mulier quæ partim obſcuras, partim apertas inimicitias initio regni exortas ſedat, uel ui, uel beneuolentia concilians ſibi principes, alióſque qui ſeceſſerant facta infilium coniuratione. Humbertus bello præfectus Regius à Blancha Regente aduerſus Raimūdum Toloſatem miſſus. Die Epiphaniæ feſto Ferdinandus Flandrus numerato redemptionis precio liberatus, & in aulam receptus, ſumma in gratia apud Regentem materteram fuit, ut eſſet contra Philippum Bononienſem coniuratorum principem: à quo Calitiū & munitum, & muro cinctum eſt. Pacem fecit Blancha cum Campano, morte matris auunculíque Nauarrorū Rege ſalutato. Petrus maledoctus ex uxore Adela Dux Britānia, qui cum eſſet aliud*	5188

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mundi
		coniurationis caput, Anglos in Galliam euocauerat, redit in amicitiam Britanniam regis beneficium profeſſus, deprecante potiſsimum fratre maiore Roberto Comite Druidum, qui antè à coniuratione ad partes regias deſciuerat. Quare iſtorum & permultorũ nobilium con-	
1228	2	iuratio fruſtra fuit. Theobaldus Campanus Nauarræ Rex.	5189
1229	3	Balduinus Roberti filius puer Græcorũ Imp. Aug.	5190
1230	4		5191
1231	5		5192
1232	6	Schola Pariſiorum à D. Ludouico reſtituitur, quæ propter motus, iniurias & cædes ſcholaſticis illatas dilabebatur. eã autẽ rex Anglus ad ſe pellicere, & Oxoniĳ inſtituere ſtudebat.	5193
1233	7		5164
1234	8	Rex ſolus regni adminiſtrationem ſuſcipiens, Margaritam Raimundi Comitis Prouinciæ filiam uxorẽ accipit. Raimundus Maſsiliam redire nolens odio ſuorũ (nam expellere eum conati fuerant, accito iuniore Raimundo Toloſate) apud ſororis uirum Comitem Sabaudiæ reliquam uitã egit. Quatuor eius filiæ ſingulari quadam felicitate Regibus nupſerunt. Maxima natu Regi Gallo, Leonora & Santia uel Cynthia duobus fratribus, Henrico regi Angliæ, & Ricardo German. Imperatori delecto. Sabaudus Beatricem minimam à morte patris Carolo Regis fratri collocat, Toloſate repudiato. Ea Regina erit Siciliæ.	5165

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
1235	9	*Alphonſo regis fratri Pictonum duci Iohanna Raimundi Toloſatis unica filia deſpondetur, ea quidem lege, ut Alphonſus ſolus ſuccederet, uſufructu tantùm ſocero quoad uiueret relicto.*	5196
1236	10	*Robertus regis frater Comes Atrebatiū. Carolus regis frater Comes Andiū, Cœnomanorum, & Prouinciæ.*	5197
1237	11	*Expeditio maritima in Aſiam in auxiliū Chriſtianorū, quā ſuſceperūt Thebaldus Nauarrorū rex, Petrus Maledoctus, Almericus à Monteforti, Erix Ambarus &c. Balduinus Conſtantinop. Imp. auxilium petēs uenit in Galliā. Regis opera ſuæ ei redditæ & in Frācia & in Flādria res, comitatusq́; Namurcenſis.*	5198
1238	12	*Lutetiæ diſputatum authore Gulielmo epiſcopo de plura ſacerdotia obtinētibus: decretum tandem ac conſtitutum fuit, ut nemo niſi uni præeſſet, niſi letali noxa ſe uellet obſtringere. Annales Frācorum, & aliæ hiſtoriæ.*	5199
1239	13	*Spinea corona, & ſacroſancta Chriſti paſſi monumēta quæ Balduinus Venetis oppignerauerat, à D. Ludouico redemptæ ſunt: qui apud ſacrum palatij ſacellum quod Lutetiæ erigebat, ea depoſuit, & aſſeruanda commiſit. Ne minimum quidem ſacerdotium & præbendā ædiculæ illius dabat, niſi lectiſſimis uiris, & probatæ uitæ, & doctrinæ ſingularis. Quid quæſo facturus erat ſi donaret epiſcopatus? Aemil.* *Fœdericus Imperator congreſſus & colloquij ſimulatione Regem circun-*	5200

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
1240	14	*uenire nititur: quoſdam etiam Galliæ præſules Romam ad concilium papæ accitos in itinere capit: tandem literis Regis eos reſtituere cogitur.*	5201
1241	15		5202
1242	16	*Hugo Marchiæ Comes cõſilio & ſuperbiâ uxoris uictus, uoluit ſe profiteri clientem (quod homagium facere dicũt) Alphonſo Comiti Pictonũ. Sed illa Anglum cuius mater erat, in Galliam pertraxit, ubi rebus parum fœliciter geſtis,*	5203
1243	17	*Hugo ſe dare in clientelem, & iuſiurandum præſtare Alphonſo compellitur.*	5204
1244	18		5205
1245	19	*Margarita Flandriæ Comes. Innocentius quartus Fœdericum metuens, cum in Galliam fugiſſet, Lugduni*	5206
1246	20	*cõcilium habuit, quem Rex initio inuiſit: Imperatorẽ eccleſiæ hoſtẽ iudicat, imperiumq́; ei abrogat. Ruber pileus & purpura in eo primùm cõcilio Cardinalibus data ſunt. Rex cum Põtiſare grauiſſimè ægrotaſſet, morbo liberatus ſacrã militiam profitetur. Cõtrouerſia inter filios de ſucceſſione ſuperſtite Margarita matre Flãdriæ Comite. Rex ſic rem compoſuit, ut Gulielmus, eiúſque fratres Dampetræ filij ex ſecundo matrimonio poſt fatum matris Flandriæ comitatu potirentur, ex primo autem cõnubio nati Annoniam obtinerent.*	5207
1247	21	*Hẽricus dux Brabãtiæ primus, cum antea eius maiores Louanij Comites eſſent.*	5208
1248	22	*D. Ludouicus Blancha matre Galliarũ Regente I I. inſtituta, cum fratribus*	5209

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mundi
1248	22	*Ruberto & Carolo & Odone legato papæ ſoluit Maßilia (alij, Aquis ſextijs)* VIII. *Calend. Septemb. qui dies eius memoriæ poſtea conſecratus eſt. ad* XI. *Calend. Octob. appulit in Cypru͂. Mors Raimundi Toloſatis Alphonſum generum remoratur.*	5209
1249	23	*Rex Aegyptum ingreſſus, Damiatã expugnat. Robertus regis frater ultrà progreſſus, in pugna cadit cõtra Aegyptios, uictoria Gallis alioqui prælio duplici, cedente. Alphonſus appulit Calend. Nouemb. Damiatam. Morbo ex labore ærumnáq; militari paßim in caſtris graſſante, Rex grauiter laborat. Cladem noſtri feßi uictíque malis maximã à Barbaris accipiunt. Strenui bellatores permulti per illas miſerias deſiderati. Carolus Alphonſuſq; capti. Damiata Barbaris reſtituitur cum magna ui pecuniæ induciarum pactione in decem annos facta. Itaque rex liberatus in Syriam cum*	5210
1250	24	*paucis militibus reliquis ſe recipit. Regina Iohannem infelici cognomine Triſtennem patre captiuo peperit. Rex ante reditum Sidonẽ, Cæſaream, Ioppem reſtituit. Chriſtianos Barbarorũ ſeruos gregatim undiq; cogebat, atque redimebat.*	5211
1251	25	*Paſtores ingens manus perditorũ hominum, qui cum regem captiuum audiuiſſent, arma ceperat, à Biturigibus Aurelianenſibusq; deleti ſunt.*	5212
1252	26	*Blancha D. Ludouici mater obit.*	5213
1253	27	*Regis in Galliam reditus.* Lutetiæ Robertus Sorbonam inſtituit	5214

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		atque fundauit collegium Sorbonæ.	
1254	28	Rex Carolum fratrem mittit opem laturum Margaritæ Flandræ aduerſus eius filios Auenicnſes, & Gulielmũ Hollandum Imperatorem delectum.	5215
1255	29	D. Ludouicus hiſtriones, paraſitos, & eiuſmodi homines nequam ab aula exegit. Magiſtratuum ambitum & ſordes coercuit. honorum dignitates illis non erant	5216
1256	30	uenales, neque auſi fuiſſent in toto iuriſdictionis tractu aut fundos emere, aut ſa-	5217
1257	31	cerdotia liberis accipere. Blaſphemis, & in uanum nomen dei aſſumentibus, in	5218
1258	32	fronte cauteriũ inuſſit. Eccleſiæ permultæ & collegia & ſodalitates gloriantur hoc ſe Rege inſtitutas & cõditas. Cœnobium D. Dionyſÿ ut nunc ſtat & uiſitur, Rex inſtaurauit Matthæo Vindocinenſi antiſtite, ubi ſuperiorũ collecta ſepulchra exornauit. Valetudinariũ proximè ædẽ maximam D. Virginis Lutetiæ extruxit. Albertus Magnus.	5219
1259	33	Balduinus Auguſtus Græcia pulſus eſt à Palæologo. Tunc Gallorum imperium apud Conſtantinopolim finitur, quod obtinuerant ab urbe capta 55. annis. Thomas Aquinas prædicator.	5220
1260	34	Mendicantium ordines ſuum genus uitæ miris laudibus, ac religionis ſanctitate, ſchiſmaticè ac ſeditioſe commendabant. Gulielmus à Fano amoris, Sorbonicus doctor, aliÿq; doctrina clari, mendicitatẽ illam in uulgus, ac uotiuam ſine cauſa paupertatem improbant, contendentes ſpeciem prætextum religionis dari inerti	5221

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
1261	35	& deſidioſæ uitæ, ac mendicationi. Liber eius, qui adhuc extat in bibliotheca Sorbonæ, damnatus eſt.	5222
1262	36	Vrbanus quartus P P. in Tricaßibus natus humili loco. Philippus filius D. Ludouici Claromonte Pentecoſtes die, compoſita de finibus controuerſia, Eliſabetham Iacobi Tarraconenſium regis filiam uxorem accipit.	5223
1263	37	.	5224
1264	38	Carolus regis frater Comes Prouinciæ & eius uxor cum Maßilia ſoluiſſent, tri-	5225
1265	39	ginta triremibus Romam appulſi, Siciliæ & Hieroſolymorum reges ſalutantur, papæ beneficiarij ac tributarij. Ad Beneuētum Manfredum Romanæ eccleſiæ hoſtem iudicatū Carolus uicit, occiditq́; & in poſſeßionem regnorum iuit.	5226
1266	40	Carolus Siciliæ rex, uicarius imperij nomine papæ.	5227
1267	41	Philippus Pulcher naſcitur, filius Philippi. Pugna ad lacum Fucinum inter Carolum & Conradum Sueuum.	5228
1268	42	D. Ludouicus cum iam ſtatuiſſet in Aſiā aut Africam traijcere, celebre illud &	5229
1269	43	memorabile fœdus cū Angliæ rege Henrico præſente frequentißimo utrinque nobilium conuentu Lutetiæ percuſſum eſt. Normani, Cœnomani, Andes, Turones, Pictones regi Gallo ceſſerunt, Anglus uerò magnam uim pecuniæ haberet, & ulteriorem Aquitaniam, & ex citeriore uſque ad Carantonum cum finibus Agenenſium, Cadurcorum, Lemouicum, de quibus tamen Gallo Anglus ius cliente-	5230

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		lare deberet, ac ſuperiorem agnoſceret, renuncians ius omne quod in Galliæ regnum ſibi uendicare poſſet. Henricus in Orientem expeditionẽ ſuſciperet, D. Ludouicus Thunetem. Polydorus Vergilius, & quidam alij hanc pacem factam fuiſſe tradunt anno 1258. *Ludouicus D. Ludouici filius moritur.*	
1270	44	*D. Ludouicus cum tribus filijs Calend. Mart. ſoluit Maßilia (gallicæ hiſtoriæ tradunt, ab Aquis Sextijs) in Africam traiecturus, relicta regni adminiſtratione Simoni Neellæ, & Matthæo Vindocinenſi antiſtiti D. Dionyſij. Sæua tempeſtate in mari iactatus. Carthago expugnata. Thunetis obſeſſa. Peſtilentia in caſtris. Iohannes Triſtennis regis F. prior decedit: quem ex profluuio ad 8. Cal. Septẽb. pater Rex ſanctus morte ſequitur. Carolus frater Siciliæ rex ſtatim interuenit. Henricus quoque Ricardi Angli Cæſaris filius Cornubiæ Comes. Philippus D. Ludo. F. Rex in caſtris ſalutatus, poſt datas leges Barbaris, & tributum impoſitum ut quotãnis Carolo regi CCCC. M. aureorum penderent, cum eo è Sicilia in Galliam redit. In mari peſte & tempeſtate afflictati. In itinere moriuntur Drepani Theobaldus rex Nauarræ, & ſtatim uxor eius grauida Iſabella filia D. Regis. Obit & noua regina Eliſabetha Philippi. Aemyl. qui aberrat, Gulielmi Dampetræ Comitis Flandriæ interitum hîc adnotans, multò antè ob domeſticas diſcordias interfecti. ſed Vido*	5231

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1270	44	*Dampetra eius frater D. Ludouicum in hanc expeditionem ſecutus eſt.*	5231
1271	1	PHIPIPPVS D. LVDOVICI FILIVS XLIIII. REX. AN. XV. *Funere patris, eorúmque qui in expeditione obierãt, celebrato apud D. Dionyſium, rex inungitur Rhemis ab epiſcopo Sueßionum 3. Calend. Septemb. Quidã hunc Audacem cognominãt, ſed ea fuit animi & morum lenitate, ut nõ meritò potuerit appellari Audax. Philippus uerò Burgundiæ dux Audax uocabitur. Hẽricus Theobaldo in regnũ Nauarræ ſucceßit, uxore ducta Roberti Atrebatiũ*	5232
1272	2	*comitis fratris D. Ludouici filia: unde procreata eſt Iohãna unica. Nuptiæ quoque Petri Comitis Alenconij fratris regis cum Iohanna Iohannis Bleſenſis filia.*	5233
1273	3	*Bellum Fluſſatium. Raimundus Bernardus Fluſſatium comes, cum annum captiuus fuiſſet, reſtituitur. Cõcilium Lugdunenſe Gregorio X. P P. pro terra ſancta recuperãda, & aduer-*	5234
1274	4	*ſus Græcos de ſancto ſpiritu. Euſtathius Bonauentura à Balneo regio, ordinis minorũ antiſtes ibi factus eſt Cardinalis. Rex primùm inuiſit papam. Errat Aemylius, annũ 1284 pro 1274 accipiens. Bellum Hiſpanicum Caſtulonenſe pro ſororis Blanchæ filijs Ferrando & Alphonſo pupillis, Ferrando Caſtulonenſe patre mortuo. Iohanna Nauarra orba in Galliam adducitur patre Henrico Põpellone defuncto. Euſtathius Bellomarchus reginæ in-*	5235

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		fantis nomine iuſiurandum, & à populis, & à ciuitatibus accipit, auxilium ferente Roberto Atrebate pupillæ auunculo præfecto, qui à rege iuſſus eſt illuc diuertere relicta expeditione Caſtulonẽſi. Rex Mariam Ericis Brabantini filiã ducit, quæ in ſacro palatij ſacello Lutetiæ coronatur 10. Calend. Iulij.	
1275	5	*Ludouicus filiorum regis maximus obit: quem ueneno ſublatum eſſe ſuſpicio fuit. Quare ut res certò cognoſceretur, præſules aliquot, (ſic uides epiſcoporum obſequia aliquando honeſta & liberalia fuiſſe) Niuellam miſſi ſunt ſciſcitaturi Beguinam ſortilegam.*	5236
1276	6	*Brochius cubicularius fiſci præfectus res maximas regni adminiſtrãs, magna procerum omnium lætitia Pariſijs reſte dedit ſuppliciũ. Petrus illi ex uxore affinis Bellouacorũ epiſcopus ad papã profugit. Reges, Frãcus Baionã, Caſtulonẽſis Marſanũ petiere, ſed inde re infecta diſceſſũ.*	5237
1277	7		5238
1278	8	*Iacobus Meyerus hucuſque Chronicon Flandriæ ſcripſit.*	5239
1279	9		5240
1280	10		5241
1281	11	*Siculus Veſper die Paſchæ propter Gallorum libidinem, & militarẽ inſolentiam. Siculi à Carolo deficiunt, ingenti cæde facta coniurationis principe Iohanne à Prochyta & Petrum Tarraconẽſem receipiunt. Petrus Alenconius regis frater, cum magnis copijs, multiſq; principibus & nobilibus in Italiam tranſcendit la-*	5242

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mundi
1281	11	*turus Carolo ſuppetias, ſed in Apulia naturæ conceſſit.* *Bellum Tarraconenſe, ubi primùm imperio papæ aduerſus Chriſtianos Hiſpanos, perinde atque antea aduerſus Saracenos crucis inſigne acceptum.*	5242
1282	12		5243
1283	13	*Papa Petrum Tarraconenſem proſcribit, & hoſtem eccleſiæ iudicat, eiúſque regnũ dat Carolo Valeſij Comiti regis Franci ex ſorore Petri filio.*	5244
1284	14	*Nuptiæ & conſecratio Philippi Pulchri, & Iohannæ Reginæ Nauarræ 18. Cal.*	5245
1285	15	*Septemb. VIII. Id. Ianua. obitus Caroli regis. Carolus Claudus eius filius captiuus erat. Robertus Atrebas præfectus, regis & papæ mandato, ut quæ patrui mortui eſſent in Italia tueretur, interim dum hæres cuſtodia liberaretur. Pridie Id. Maias rex comitatus regibus Philippo filio Nauarrorum, & Iacobo Balearium, in Ruſcinonis comitatum uenit aduerſus Petrum Tarraconenſem. Genua Ruſcinonis expugnata & diruta. XIX. Calend. Septemb. leui prælio arte & dolo Rodulphi M. Eq. commiſſo, Petrus rex Tarraconen. ita uulneratus, ut inde obierit. Rex Philippus rediens in magno diſcrimine, ex morbo Perpeniani deceſſit menſe Octob. Gerunda quam receperamus, defecit.*	5246
1286	I	PHILIPPVS PVLCHER XLV. FRANCIAE REX ET NAVARRAE ANN. XXVIII, *Rhemis 8 Idus Ianua, conſecratur.*	5247

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		Palatiũ in inſula quã Sequana Lutetiæ facit, à Philippo extructũ magnificẽtiſſimè. Huic negocio præfuit Engerranus Marinius, regis conſiliarius, & fiſci præfectus. In eo palatio forũ eſt, quod Parlamentũ uocãt: ubi certæ ſedes ſummis iudicijs datæ ac conſtitutæ ſunt. Illic etiam ratiociniorum, aliorũmque plurium iudiciorum ſubſellia. Ad hæc regia principis. Guaguinus ſcribit ibi Parlamentum conſtitiſſe ordinarium Hutino rege. Hoc rege Cymnaſium Nauarræ Lutetiæ inſtitutũ ac fundatũ à regina Iohanna.	
1287	2		5248
1288	3	Carolus Rex Apuliæ (quem prò Claudo nonnulli cunctatorem uocãt, inquit Aemyl.) ex Hiſpania in Franciã pace facta redijt, atque inde in Italiã cum egregio comitatu trãſcendit, ubi Guelforum partes contra Gibellinos defendit. Die Pen-	5249
1289	4	tecoſtes a Nicolao papa Romæ Apuliæ Rex & Siciliæ conſecratur. Induciæ in quinquennium renouatæ inter Iacobũ Tarraconenſem, & Carolum	5250
1290	5	Claudum. Robertus Atrebas indignatione redit in Galliam. Carolus Valeſius Claudi filiam cum Andium comitatu pro dote, uxorem acceperat. Deinde pace qua Bonifacius octauus in concordiam rediget, ut iuri quod in Tarraconiam ſibi uendicabat, renunciaret, Cœnomanorum comitatus illi accedet.	5251
1291	6	Aemylius hic ſtatuit finem belli ſacri in Oriente Ptolemaide à Sultano deleta. 4. Non. Octob. natalis Ludouici Hutini.	5252

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
1292	7	*Secundum bellum Anglicum.*	5253
1293	8	*Angli Normaniam & Aquitaniam inuadunt. Arnulfus Neella M. Eq. prior diſcedens, ſubſecutus deinde Carolus regis frater Valeſij comes eos grauiter cædunt, Adulfo Germanorum imperatore pecunia magna ui ad bellum nobis inferendum pertracto. Eduardus Anglus parans expeditionem, ſimiliter Ericem*	5254
1294	9	*Ambarum & Vidonem Flādrum ſocios adſciuerat. Vido à rege Gallo pfugit, hoſtis infenſiſſimus, à quo in aula ſimul cū filia dolo retentus erat: quæ licet honorificè habita & tractata, ibi tamē fato ceſſit. Iohānes Scotiæ rex natus Haricuriæ in Gallia, eiuſdem princeps, ſemper regis partes tuetur: ſed pòſt paulo ita uexatur, ut in hoſtis Angli manus, cauſam regis defendens, uenerit. Polydorus Verg.*	5255
1295	10	*Aegidius Romanus theologus archiepiſcopus Biturigum.* *Bellum Flandricū Angli gratia. pugnatum ad Furnas, captis Hilermo Iuliacēſi, & Erice Bellomontano, Anglus & Comes ſe recipiunt ad ſuos. Claudius Rex ex Italia cum ueniſſet, inter Philippū & Eduardū inducias in bienniū compoſuit.*	5256
1296	11	*Quinquageſima & centeſima uectigal negociatoribus impoſitum, quæ Malateſta uulgò appellata eſt.*	5257
1297	12		5258
1298	13	*D. Ludouicus Franciæ Rex à Bonifacio in ſanctorum numerum relatus.* *Philippus & Eduardus aduerſus Adulfum omnibus inuiſum ob aſtutias &*	5259

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
1299	14	ſcelera coierunt, armántque in illum Albertum Auſtriæ ducem Imperatorẽ delectũ, à quo fuit in prælio caſus. Eduardo regi Pulcher Margaritam ſororem locauit, uniuerſámque Aquitaniam reddidit. Poly. Verg. Blancham minorem Fœdericus Alberti Cæſaris filius duxit. Vniuerſam Flandriam rex opera Caroli Valeſij ſubigit. Vido comes cum liberis Roberto & Hilermo Lutetiam captiuus adducitur. Rex à Flandris magnificè receptus eſt, quorum plebs animo confeſtim mutato concitata, armis ducibúſque aſſumptis Petro Luſco textore, & Bridano lanio, apud Brugas uim conantur inferre Iacobo comiti Fani Pauli regio prætori. Philippus Vidonis comitis F. Carolo rege, cui in Italia ſtipendia faciebat, relicto, rediit patriæ ſuppetias laturus. Eduardus Rex Anglus, cum Flãdros ſeruare cuperet, callidè quibuſdam diſperſis rumoribus regem à bello abſtrahit, ad quod gerendum rebus omnibus inſtructiſſimis ipſe pergebat.	5260
1300	15	Carolus Valeſius alia uxore ducta, Catharina Balduini iunioris Auguſti ex Philippo filio nepte, Romam ad Bonifacium Iubilæi ergò peregrinatur	5261
1301	16	Carolus Valeſius à Bonifacio patrimonij D. Petri præfectus eligitur. Ludouicus regis frater Eburoicũ comes.	5262
1302	17	Odium & inimicitiæ Bonifacij papæ in Philippum Pulchrum. Mira hominis impudentia fuit, qui regnum Galliæ, pontificiæ maieſtatis beneficium aſſerere auſus	5263

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
1303	17	*eſt. Verùm multo ſtolidiores eſſe puto, qui diſceptant an tantùm liceat pontifici. Tũc noſtræ demum* Franciæ *ſacris interdixit. Epiſcopi* Regis *partes ſecuti ſunt. Pugna Curtracenſis.* Flandri *menſe* Iulio *uictoriam de nobis inſignem reportarunt.* Robertus Atrebas, Reginaldus Nesella, Iacobus Comes *ſani* Pauli, *& plerique alij illuſtres illic cæſi.* Atrebatium *comitatum* Othoni Burgundiæ *Comiti, qui* Mathildem *defuncti* Roberti *filiam in uxorem duxerat, rex dono dat, nulla* Roberti *nepotis ex philippo filio ante* Robertum *patrem mortuo, ratione habita.* Iſabella *regis filia iunior* Eduardo Anglo *nubit.*	5263
1303	18	Vido Comes Flandriæ *cum filio* Hilermo *regi fide data, in patriam ad tumultus ſedandos proficiſcitur: qui ubi nihil promouiſſet, ad regem rediјt, obiјtq́;* Compendiј 8. Calend. Mart. Morte Vidonis Marchiæ *regi obuenit* Engoliſmenſium *comitatus.* Gaguinus. Bonifacius P P. *ab hoſte* Sara Columna *interceptus,* Anagniæq́; *aſſeruatus in domo paterna, poſt diem* 35 *ex quo liberatus erat, ob animi ægritudinem indignationémque rabie correptus interiјt.*	5264
1304	19	Ad fanum Odomari XV. M. Flandrorum, *ad* Ariam DCCC, *ad* Tornacum D. *cæſi.* Rex *ualde periclitatus eſt in cõflictu ad montem* Populeti, *in quo,* Hilermo Vidonis *nepote cum ſex millibus hoſtium cæſo, uicit,* M. D. *è ſuorum numero amiſſis. Certis conditionibus* Ro-	5265

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		bertum Vidonis F. Maximum, & comitatus Flãdriæ hæredem Flandris reddit. Regnum & rex ipſe à Benedicto pontifice abſoluitur. Rex iſte grauis decumarum exactor extitit, cuius tempore pecunia rara, & moneta parum proba.	
1305	20	Lugduni cum Clemens quintus Lemouix, antea Bertrandus dictus, Burdigalæ archiepiſcopus, PP. coronatur. Gallus, Anglus, Tarraconenſis, reges conueniũt. Nobiles aliquot in turba eliſi, Papa per uias incedens ex equo deiectus, Rex Gallus maceriæ antiquæ & multitudine ſpectantium grauatæ ruina penè opprimitur: qua circunuentus Iohannes Dux Britanniæ necatur. Huic Arcturus F. ſucceſſit.	5266
1306	21	Sedes papalis Roma Auenionem tranſlata, ubi annos 70 conſtitit. Tres cardinales miſſi, qui Romæ & in Italia res gererent. Iudæi à rege ſpoliati, & è Gallia pulſi.	5267
1307	22	Ludouicus Hutinus morte matris Iohãnæ reginæ Nauarræ rex coronatur Põpelone. Valterus Caſtellioneus M. Eq. Per hæc tẽpora Templarij ubique	5268
1308	23	puniuntur. interea Rex bonã partem redditus illorum accipit, papa	5269
1309	24	conſentiente. Robertus Caroli Claudi F. Prouinciæ Comes, Auenione rex Apuliæ à papa coronatur, quo iure pater eius regnum obtinuerat, & in Italiã præmiſſus, ut Hẽrici Imp. eò proficiſcentis conatus frangeret. Turcis expulſis D. Iohannis Hoſpitalarij	5270

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
1309	24	*Rhodum capiunt, qui ob ipſum poſtea uocari cœperunt Equites Rhodij.*	5270
1310	25		5271
1311	26	*Viennenſe concilium, in quo de Templarijs, & Terræ ſanctæ recuperatione actũ eſt. Templariorum nomen papa abolet, quorum reditus D. Iohannis hoſpitalarijs conceduntur. Pontifex dimiſſo concilio Burdigalam pergens moritur.*	5272
1312	27	*Aurelians ſchol. à rege & hoc papa inſtituta fuit. Bellum in Robertum Flandriæ Comitem paratur. Engerruni tamẽ Marinij opera res omnis inter regem & comitem componitur: qui cum ſatis magnam comparaſſet inuidiam in colligenda ad id bellum pecunia, maiorem etiam tum ſibi conflauit ob exercitus miſsionẽ. Argentum ſignatum improbè. populi Pariſienſis tumultus obortus irruentis in ædes Stephani Barbatuli, pecuniæ cudendæ magiſtri. Rex etiam ipſe ex Flandria reuerſus Lutetiã, ob id periclitatur. Hutinus Petri Lugdunenſis archiepiſcopi conatus repreſsit, auſi regiam occupare iuriſdictionem.*	5273
1313	28	*Nurus regiæ, Margarita Ludouici Hutini regis Nauarræ, Blancha Caroli, apud Malirubi monacharum cœnobiũ deprehenſæ ſunt in adulterio, & conuictæ die Martis à reſurrectione Chriſti grauiter ſupplicium de Philippo & Valtero Danoyſijs earum amatoribus ſumptum. Iohanna Philippi abſoluitur. Ludouicus, Margarita miſerè defuncta, è qua Iohannam filiam ſuſceperat, Clemẽtiam*	5274

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		regis Hũgariæ *filiam ducit.* Carolus *ſuæ* Blanchæ *libellum dat repudij papa authore, & Iohãnam filiã* Comitis Ebu*rouicum uxorem accipit.* 3. Calend. De*cembris ad* Fontem Blaudi *locum natiuitatis decedit, in æde* D. Dionyſij *ſepultus.* Ludouicus Hutinus F. *poſt patris mortem ſeſquiãnum ferè regnauit.*	
1314	I	LVDOVICVS HVTINVS XLVI. FRANCIAE REX ET NAVARRAE SOLVS AN. *ferè* II. *Hutinus tumultuoſus & perturbator.* Engerranus Marinius, Longæuillæ Co*mes, magna cum authoritate fiſci ſummus præfectus, opera & factione* Caroli Valeſij *capitalis inimici, quia mentirieũ per iurgium ille dixiſſet,* Iohãne Annali *accuſatore, peculatus reus, furca ſuſpẽditur pridie* Cal. Maij. Pauiotus Ma*gus, cuius arte* Engerrani *uxor, ut ferebatur, in regis perniciem uti ſtatuerat, ſtrangulatur. Simul quædã clauda mulier comburitur.* Engerrani *ſtatua è ſummis palatij gradibus deiecta.* Ex eo Valeſius *ſemper ualetudinarius, numinis, ut aiebant, uindicta, ipſemet mortuum uehementer deſiderauit.* Rex in Galliam Iudæos *reuocat.*	5275
1315	2	Opera Hutini *creatus papa* Iohãnes 22. *qui ditior pontifex, quàm ſapientior, diu uicturus eſt. Parlamentum in palatio* Pariſienſi *ſtatarium & ordinarium con ſtituitur.* Rex *moritur* Nonis Iun. *ad* Vicenarũ *ſaltum,* Clementia *uxore grauida relicta.* Bello Flandrico *nondum*	5276

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
1315	2	*confecto, pax Lutetiæ in palatio hoc in- terregno facta per Philippum Longum Galliæ rectorem, & ſanctius concilium Cal.Septemb. Menſe Nouembri regina Iohānem peperit, qui per 8 tantùm dies uixit, quare nullo numero habetur.*	5276
1316	1	PHILIPPVS LONGVS XLVII. FRANCIAE REX ET NA- VARRAE ANN. V. *Odo Burgūdiæ Dux, Iohanne filiæ ſororis & defuncti Regis Ludouici regnū debe- ri cōtendebat: cui ſatisfecit Lōgus, filia in uxorem data cū Burgūdionū Comitatu. Ludouicus regis F. Pariſijs moritur.*	5277
1317	2	*Pace cū Comite Flandriæ cōfirmata, Lu- douicus Niuernenſium comes, ex filio eius nepos, Margaritam Regis filiam in ma- trimonium ducit. Maria tertia Regis fi- lia Delphino Viennenſi nupſit.*	5278
1318	3	*Rex iſte neq; ab eccleſia, neq; à po-*	5279
1319	4	*pulo, quæ petebat tributa & uectigalia impetrare potuit. Iohannes à Poliaco*	5280
1320	5	*Theologus, cogente Papa à ſententia de- ductus eſt, & iuſſus palinodiam canere. Aſſerebat enim fratribus mendicantibus cōfitēdū nō eſſe de peccatis: quod ſi quis hoc feciſſet, ad paſtorē & curionē redeundū. Puteos Elephantiaci à Iudæis per- ſuaſi ueneno inficiunt: quæ res graſſantis extitit cauſa peſtis. ſed utrique miſerè da- to ſupplicio perierunt. Rex cōſtituerat, ut ubiq; pōderis, men ſuræ, & pecuniæ ratio eadem eſſet: ſed morte præuentus efficere non potuit. IIII.Non.Ianuar. Lōgus obit, in æde*	5281

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
		Dionyſij conditus.ei frater ſuccedit, IX. Calend.Martij Rhemis ſacratus.	
1321	I	CAROLVS PVLCHER XLVIII. FRANCIAE REX ET NAVARRAE ANN. VII.	5282
1322	2		5283
1323	3	Iohannes Inſulanus Non. Maij Lutetiæ ad patibulum ducitur. Falſum eſt uitricum fuiſſe Iohannis Papæ. Aemylius. Scelerum ſeuerus animaduerſor, iuſtitiæ & æquitatis cultor Pulcher fuit. Fraterculorum hæreſim Iohannes Papa damnat. Carolus Valeſius Aquitaniam in-	5284
1324	4	greſſus Hugonem Penſacenſem & Anglos fugat. Iſabella Regina	5185
1325	5	Carolus Valeſius morbo nunquã ſe remittente, Engerani corpus in gratiam conſanguineorum à Rege poſtulat, eiq́; ſumptuoſis exquias faciendas curat. Menſe Decembri ſequente circa decimũ- // Angliæ in Galliã pficiſcitur ad Regem fratrẽ. pòſt in Angliam cum potenti & copioſo comitatu reuerſa maritum Eduardum expellit, ut filius iuuenis Eduardus tertius re-	5286
1326	6	ſeptimum Calen. Ianuar. moritur. // gno potiretur. Regũ hic primus eſt, qui papæ decumas permiſit, ut quæſtus particeps fieret. has autem iſte colligebat ut bellũ moueret in Ludouicũ Bauarũ optimũ imperatorem, quẽ hoſtem ſcilicet eccleſiæ iudicauerat.	5287

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
1326	6	Nicolaus de Lyra Theologus Frāciſcanus, uir doctus in lingua Hebræa.	5287
1327	7	Moritur Rex ad ſaltum Vicenarum Calend. Feb. ſepultus in æde D. Dionyſij, relicta uxore grauida. Interim controuerſia inter Eduardum Angliæ Regem, & Philippū Valeſium, uter regni rector aut ſucceſſor eſſe debeat. Robertus Atrebas lege Salica cauſam Valeſij modis omnibus tuetur. Regina Calēd. April. Blancham peperit filiā poſthumā, quā Valeſius Rex poſtea Philippo minori filio Aurelianenſiū duci elocaturus eſt. Itaque Philippus Valeſius trium ſuperiorum regum patruelis id temporis rector, Rhemis Rex inungitur die feſto ſanctæ Trinitati, per Guilelmum archiepiſcopum.	5288
1328	1	PHILIPPVS VALESIVS XLIX. REX ANN. XXII. Caroli Valeſij. F. Ludouicus Flandriæ Comes 10. Cal. Septemb. reſtituitur. Flandri profligantur, caſo in conflictu Collino Anneeino plebis altero ductore. Caſletū captum, ſpoliatū & incēſum. A duce Brabātino redditus Hilerinus Canutius alter plebis ductor regijs repetētibus, de quo Lutetiæ ſuppliciū ſumptū eſt. Valterus à Creceio Caſtellionis dominus, M. Eq.	5289
1329	2	Iohannes Papa contentionibus quæ illi erant cum Petro Reatino antipapa, & cum imperatore, totum regnum cōmouet & perturbat.	5290

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
		Ad Ambianos regum Franci, Angli, Bohemi, *&* Balearici *conuentus. Anglus clientem ſe profeſſus eſt, atque in uerba* Valeſij *iurauit, repetens res in* Aquitania *ſibi ablatas bello* Penſacenſi. Valeſius *ſacra arma induit aduerſus infideles.* Iohannes Bohemiæ *rex cum filio* Carolo *poſtquam in* Franciam *uenerat,* Bonam *filiam* Iohannis *regis filio natu maiori &* Normaniæ *Duci nuptum dedit.* Ludouicus Clarimontis *&* Marchiæ *Comes, primus* Borbonij *Dux.* Petri Cunerij *actio in epiſcopos pro* Rege, *qua conabatur illis cùm temporalem auferre iuriſdictionem, tum illorum totiúſque cleri mores in melius conformare,* Bertrando Eduorum *epiſcopo præcipuo defenſore.* Hanc *finijt controuerſiam* Rex *ipſe die feſto* D. Thomæ Cantuarienſi, *epiſcopis quod petebant concedens.* Quare *illi cognomen ueri* Catholici, *cum gratiarum actione, multíſque laudibus detulerunt.*	
1330	3	Philippus *Eburouix,* Rex Nauarræ, *ex uxore* Iohanna *filia* Ludouici Hutini. Aemylius *&* Polydorus *falluntur, appellantes* Ludouicum.	5291
1331	4		5292
1332	5		5293
1333	6		5294
1334	7		5295
1335	8	Benedictus Tholoſas PP. *Auenione.* Initium *maximi belli* Anglici, *quod tam atrox, cruentum, & funeſtum fuit, ut*	5296
1336	9	*ex quo* Gallia Romanorum *arma ſenſit,*	5297

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1336		nullum cum coſit conferendum: ſæpius intermiſſum, ſæpius renouatũ. Robertus Atrebas Comes Bellomontanus cum litem amiſiſſet quæ illi erat cũ Mathilde Burgundionis uxore, atque ob id inimicitias cum rege exercens, iactatis quibuſdã uerbis contumelioſis, quanuis regis ſororem haberet uxorem, ſe male acceptum, iniuriámque ſibi factam exiſtimans, Burdegalam ad partes Angli ſe recepit, uxore liberíſque Iohanne & Carolo relictis. Anglus eum honorificè excepit, & remuneraiut comitatu Richemundiæ.	5297
1337	10	Iacobus Arteuilla homo plebeius in Flandria pro Anglo multas excitat turbas cõtra Comitem, qui ſe in Franciam recepit.	5298
1338	11	Natalis Caroli Quinti. Galli & Angli regum inſtructiſſimæ acies in conſpectu ferè ſine ullo cõflictu ueniunt. Eduardus, cum Valeſius prelio abſtineret, Flandriam repetit, ubi Iacobi Artenillæ conſilio, liliorum inſigni, & Regis Frãciæ titulo adſumptis (quæ hucuſq; ſibi arrogat) illinc in Angliam traijcit. P. Valeſius ſocios habuit in caſtris, Bohemum, Scotum, Nauarrum, reges: Duces, Iohannem Britannum, & Rodulphum Lotaringum: Comites XXVI. magnámque aliorũ nobilium cateruã, cum maxima militũ turba. Eduardus Imperij Vicarius conſilio ac ductu Roberti Atrebatis confidebat uirtute & numero militum Anglorum, Flandorum & Germanorum. Sed Lu-	5299
1339	12	douicus Bauarus German. Imp. cui non ſatisfactum erat, mox ab eius ſocietate	5300

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
		defecit, amicitiámque Galli maluit. In quadam in Flandria excurſione	
1340	13	*Gulielmus Comes Saleberienſis captus Lutetiam adducitur.* *Pugna naualis atrox ad Cluſas 9. Calend. Iulij in qua Eduardus ſua felicitate & uento ſecundo adiutus, noſtros maris Præfectos inter ſe diſcordes, cecidit, profligauítque. VII. Calen. Aug. dux Burgundiæ Robertum Atrebatem Fanum Odemari obſidentem coegit ad Anglum ſecedere, qui tum Tornacū oppugnabat. Induciis inter reges factis promulgatíſque, utrinque captiui redduntur. Flandri ſuum recipiunt Comitem. illis omnino paretur. Scotus æternus Frācorum amicus domum reducitur. Bohemus aliquandiu agit in Francia. Iohannes tertius Britanniæ dux, ad ſuos rediens, obit in itinere. Philippus Nauarrus in Hiſpaniam aduerſus Saracenos eſt profectus, ubi poſtea in Argeſillæ urbis regni Granatæ obſidione mortuus eſt, anno 1343.*	5301
1341	14	*Bellum Britannicum inter Carolū Bleſenſem & Iohānem à Mōteforti de Ducatus Britanniæ ſucceßione. Iohānes cū iudicio Parlamenti uictus eſſet, ad uim & arma ſe conuertit, Anglo Rege fretus. Iohannes Regis F. Normaniæ dux, Iohānem à Mōteforti ad Nannetes capit, quem Lutetiā in arcē Luparā adſeruandū mittit. Claudia uxor cū Iohanne filio adoleſcentulo fortiter mariti partes tuetur. Papæ opera in bienniū*	5302

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
1341	14	illi dantur induciæ. Interea regẽ Angliæ ſibi conciliauit, nuptijs pactis inter Iohannem filium, & Mariam Angli filiã, quare ab illo adiuta bellum quàm antea acrius repetit & renouat. Robertus Atrebas ex uulnere illic accepto poſtea interijt. Eduardũ ipſum ut præſens bello	5302
1342	15	præeſſet, tandem illa pertraxit, ſed per legatos Papæ induciæ in triẽniũ extractæ. Clemens Sextus patria Lemouix auenione Papa, qui Iubileum ad annos quinquaginta rediget.	5303
1343	16	Oliuerius Cliſſonus, Gulielmus Baccho, Ricardus Per-	5304
1344	17	ſeius, & alij nobiles aliquot è Normania & Britannia, minutæ maieſtatis, qui pro Anglo ſtetiſſent, damnati, Lutetiæ capite puniuntur. Gotthofredus Comitis Haricuriæ frater, proditionis accuſatus non comparuit, ſed proſcriptus ad regem Angliæ profugit, à quo Magiſter Equitum dictus eſt, ut ſcelerati & impij in patriam belli dux eſſet.	5305
1345	18	Venalia hoc tempore ſacerdotia. pecuniæ omnia obediebant. Initio regni immanes pecuniarum exactiones fuere, ac primum ex ſale uectigal inſtitutum.	5306
1346	19	Eduardus ex ducibus aliquot in Aquitaniam mittit. Ipſe cum filio & numeroſo exercitu in Cõſtantienſem agrum Cal. Iulij exijt, ubi ferro & igni uaſtata loca uniuerſa. Rodulfus Magiſter Equitum, & Iohannes Tancredouillanus Cadomi ſe ab hoſtibus capi permiſerunt.	5307

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		VII. Calend. Septemb. (10. Calend. inquit Aemylius) ſabbato ad ueſperam pugna ad Creſciacum omnium famoſiſſima luctuoſiſſimaq́; quæ Gallis unquam acciderunt, ob duces nobilitatémque ferè omnem illic interemptam. Occiſi ſunt in eo prælio Iohannes Bohemiæ Rex, Carolus regis frater Germanus Alẽconij, Rhodulfus Lotaringiæ, Ludouicus Flandriæ, Haricuria, Bleſenſis, Sacrocæſarienſis Comites. Poſtridie longè maior cædes eorum qui per imprudentiã ad ſigna noſtra ſe recipientes, in Anglorũ manus incidebant. Deſiderati ſunt in ea pugna ex omni numerò circiter ad triginta millia. Gotthofredus Haricuria mœrore & facti pœnitẽtia uictus, regi ſe tradidit laqueum collo geſtans, quẽ Rex illi abſtulit. Carolus Lucẽburgẽſis Bohemiæ Rex domũ redit, qui dcĩde Imperator deligetur. Ludouicus Iunior Flandriæ Comes.	
1347	20	III. Non. Aug. xi. poſtquam Calitium obſeſſum erat menſe, ſpe & auxilio urbs deſtituta, per Iohãnem Viennenſem Regis præfectum deditur Eduardo ea lege, ut ciues incolumes cum ſingulis ueſtimẽtis quò uelint ſe conferat. Nobilibus aliquot, ijsq́; primariæ authoritatis, qui capita ſua pro ſalute omnium hoſti deuouerant, Angliæ Regina grauida non ſine numinis uoluntate ueniam uitámque impetrauit. In Francia à Rege inſtitutum, ut qui primùm uacarent magiſtratus, Calitio expulſis ac proſcriptis conferrentur pro genere uitæ & ſtatu, tum ut	5308

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
1347		*eu penſatio quædam ac remuneratio beneficioru͂,tu͂ ut urbis fortiter defenſæ honeſtum teſtimoniu͂ eſſet.*Ex eo te͂pore Ca*litium ab* Angl*is recuperari non potuit.* Carol*us* Bleſenſ*is cu͂ duobus filijs* Ioha͂*ne &* Vidone *in* Brita͂nia *capti,in* Anglia͂ *ducuntur.* Pater, Regin*æ* Anglic*æ, quæ illi ſanguine cõiuncta erat, p͂cibus ſtatim liberatur,rete͂tis tame͂ eius liberis,qui ſatis humaniter & habiti & tractati ſunt.* Menſe Dece͂bri Trapezit*æ* Longobardi *&* Itali *capti,pulſi ac p̄ſcripti ex* Fra͂cia *ob immanes uſuras præter leges exercitas.*Rex *ſorte͂ accepit,interuſurio relicto.*	5308
1348	21	*Fames & peſtilentia.* Induc*ijs cum* Anglo *factis* Rex	5309
1349	22	*nuptijs celebrandis dat operam.* Acquiſitio Delphinat*us* Viennenſ*is uili precio uenditi à principe* Humberto, *qui* Dominicanor*u͂* inſtitut*o & ſectæ ſe addixit , ſed ea lege, ut primus* Regis *filius, eius ferret nomen,dominatu͂q́; obtineret.* Philipp*us* Fortunat*us* Felix *uerè* Catholic*us,qui tamen rebelles & coniuratos opprimere nunqua͂ potuit,obit.5.*Cal. Septemb.*ad* Nogentum Regium, *ſepultus apud diuum* Dionyſium.	5310
1350	1	IOANNES L. REX ANN. XIIII. *Induciæ prorogatæ ſunt.* VII. Cal. Octob. Rhemis *cu͂* Iohan*na* Bononie͂ſi *uxore ſecu͂da cõſecratur.16.* Cal. No*uemb.*Lutetia͂ *cum põpa ingreſſus eſt.* Hic rex Ioha͂nes *excelſo & generoſo ani-*	5311

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
		mo fuit, adeò à ſimulatione alenus, ut in neminem uultu aut uerbo amorē præ ſe tulerit, quin eum amaret. Quæ uirtus in rege nimis heroica eſt. Initium ordinis Stellæ à rege Iohanne in antiqua & nobilis domo S. Audoeni ad Lutetiā. Equites illius ordinis ſtellā aut in capitio, aut in alio ueſtis conſpicuo loco geſtabant. Aemulatione adductus rex Anglus Garterios Equites inſtituit, qui Periſcelidem inſigne ferrent. Rodulphus Magiſter Equitum ex Anglia reuerſus, proditionis accuſatus & damnatus, capite luit pœnas Lutetiæ apud Nellam domum.	
1351	2	*Carolus Hiſpanus Magiſter Equitum. Rex Nauarræ ob ſimulates priuatas ad Aquilam Normaniæ uicum in lecto iacentem occidendum curat. VI. Id. Ianua. Nauarrus Regis gener in Parlamentum uenire noluit, niſi uno filiorū regis obſide accepto. IIII. Non. Martij acta eſt cauſa. Rex ignoſcere & factum condonare coactus eſt, adductus potiſſimum Heroinarum precibus, quæ conuenerāt, ut pro eo deprecarentur. Iacobus Borbonius ducis frater, M. Eq,*	5312
1352	3	*Innocētius VI. Lemouix Auenione. PP.*	5313
1353	4		5314
1354	5	*Nauarrus interceſſit, ne Rex tributum quod à tribus populi ordinibus ſibi dari poſtulabat, pridie Cal. Decēb. acciperet, tandem tamen regi conceſſum eſt.*	5315
1355	6	*Carolus Regis filius primus Delnus, & dux Normaniæ. Carolus Nauarrus cum permultis nobilibus*	5316

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
1355	6	*dum menſæ accumbit cum* Delphino,*imprudens capitur* Non. April. *Ex eorum numero* Iohannes Haricuria *& tres alij eueſtigio truncãtur capite*. Nauarrus Lutetiam *captiuus adducitur.*	5316
1356	7	Rex Angliæ Claudioceſtriæ *Ducem in fines* Conſtantienſium *mittit: cui ſe ſtatim dedũt.* Philippus Nauarri *frater*, Gothofreduſq; Iohannis Haricuriæ *cæſi patruus,pariter eius filius* Valliorum *princeps* Eduardus *annos uigintiquatuor natus, in* Aquitaniam *traiecit, aduerſus quem* Rex *feſtinanter contendit.* XIII. Calend. Octob. *die Lunæ* Rex Iohannes *capitur. Hæc pugna fuit uix ad quartum lapidem ab urbe* Pictonum *in campis,qui belli uiſus & male pertuſi uulgò dicuntur* Anglus *in uineis,dumis, ac ſpinetis ſeſe occuluerat cũ modico exercitu.* Rex Dionyſio Myrobrecho *Atrebati tunc apud* Anglum *exuli ſe permittit.* Philippus *animoſe & audacter patrem defendens, capitur.* Ab Eduardo *cognato*(Ricardum Gaguinus *falſo nominat*) Valliorum *principe humaniter & honorificè tractati,in* Angliam *ducti ſunt.* *Clades non admodum inſignis, nempe ad quinque aut ſex millia hominum numero,præ magnis incommodis quæ ex eo prælio uniuerſæ* Franciæ *acciderũt.* MD *aut* MDCC *è nobilibus capti, & bis tanto maior captiuorum numerus hoſtiũ* Anglorum *exercitu.* Valterus Brenus Athenarum *Dux uulgò dictus*, M.E q.*illic cæſus eſt.*	5317

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		Fortuna & proſperitas Eduardi Principis Valliorum. *Carolus Delphinus elapſus, Pariſios ſe recipit, coacturus Lutetiæ concilium Id. Octob. Seditiones paßim in Gallia erãt. Carolus Nauarrus cuſtodia liberatus à ſuæ factionis hominibus, pridie Calend. Decẽb. Lutetiæ in concione populi cõqueſtus eſt uehementer de iniurijs ſibi à rege factis. Is quacunque iret, cum orationibus ad concitandnm populum compoſitis, tũ armis maiores turbas excitabat. Induciæ cum Anglis in biennium factæ Burdegalæ. Robertus Gallus epiſcopus Laudunenſis, Stephanus Marcellus mercatorũ præfectus, ac ciues Pariſiẽſes Nauarri turbis ac ſeditionibus innixi, Delphinũ ĩ ſua poteſtate habere, regniq; adminiſtrationẽ rapere nitebãtur. Delphinus in Germaniã ad Carolũ Imperatorẽ auunculum ſe recipere coactus eſt. Pariſienſium præ-* *Ocitani luxurioſo ueſtitu ludíſque prohibitis aurum & mundum muliebrem, earúmque*	
1357	8	*cibus Lutetiã redijt, uerùm cũ periculo uitæ, Tribunis militum Campaniæ & Clarimontis inti-* *magno conſenſu & uoluntate uendiderunt, ut ad regem liberandum conferrent, Comite Armeniaco apud eos præfecto.*	5318
1358	9	*mis ac familiaribus in cubiculo ad palatium in conſpectu ſuo trucidatis, & per ſummum ludibrium tractis, & proiectis totũ diem ad Petram marmoream. Mar-*	5319

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1358		*cellus præfectus* Delphino *capitiū proiecit in mediū, quod partim ex rubro, partim ex cæruleo erat, qui color plebis ferebatur, ut uim ab illo auerteret. Plebs per tres ordines tentauerat abrogare & tollere regios* Magiſtratus. *Delphinus regni adminiſtrationem per ſe ſuſpiciens, pridie* Id. Mart. *ſe rectorem* Franciæ *hoc eſt regni gubernatorem, præconio promulgari iubet. Plebs ubique in nobiles commota, cæſis* Bellouacis, *quæ factio* Iaqueria *dicebatur, cæteri perterriti domū redierunt. Pariſienſes* Nauarrum *propè ducem ſibi contra* Delphinum *habebāt.* Stephanus Marcellus *ad diui Antonij portam cæſus eſt. Delphinus Rector urbem ingreditur.*	5319
1359	10	*Rex Angliæ* Calitio *in fines* Rhemorum *profectus.* Pariſiorum *deinde ac* Carnutum *uicina loca omnia ferro & igni populabatur.*	5320
1360	11	*Pax ad* Brutiniacum 8. Id. Maij. Calitij *Rex liberatur* 8. Cal. Nouemb. *In pacis fœdere adiunctus fuit rex* Nauarræ, *cum* Philippus *frater pro eo uadem ſe exhiberet. Tota pacis ratio conditionéſque in* Annalium *monumentis*	5321
1361	12	*reperiuntur. Rex* Lutetiam *reuerſus,* Parlamentum *quod biennium ferè uacauerat, inſtaurauit. Morte* Philippi Burgundionis, Iohannes *Rex* Ducatus *hæres & ſucceſſor fuit.*	5322
1362	13	Vrbanus V. Lemouix Auenione *papa. Rex* Auenionem *adit, tum ut papam inuiſeret, tum ut milite gregario in agris*	5323

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		omnia prædante patriam liberaret, & omnem iſtam fecem extra regni fines in religionis hoſtes ad bellum duceret.	
1363	14		5324
		Rex Iohannes, *ut de ſuis obſidibus liberandis tranſigeret, in* Angliam *tranſit, ſed morbo impeditus* Londini *moritur* 6.Calend.April. *Carolus Quintus patris corpus in* Galliam *ad* D.Dionyſium *tranſtulit.*	
1364	1	CAROLVS V. SAPIENS LI. REX ANN. XVI. Rhemis *cum uxore* Regina Iohanna Borbonia *conſecratur* 14. Calend.Iunij. *Hic tantummodo loca uicina* Lutetiæ *peragrãs, longinqua & grauia tum negocia, tum bella, per fratres ac præfectos ſuos feliciter adminiſtrauit.* Bertrandus Geſquinas Britannus *Nauarrum expellit.* Philippus Audax *regis frater, Dux* Burgundiæ. III. Calend. Octob. *occiditur in acie* Carolus Bleſenſis, *in* Britannia *bellum gerens contra* Iohannem *à* Monteforti, *quem cum uiduæ principatum* Pontiberæ *reſtituiſſet, & de cætero conuentum eſſet, Rex in fidem accepit, ducem* Britanniæ *agnoſcens.* Carolus Bleſenſis *poſtea conſecratur, & in diuorum numerum refertur ab* Vrbano *papa.*	5325
1365	2	Bertrandus Geſquinas *in* Hiſpaniam *ſuſcipit expeditionem, ut patriam*	5326
1366	3	*ſceleratis hominibus quibus abundat, expurget.* Petrum Caſtulonenſem	5327

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
1366	3	Francus maleuolum, ſuiſque & Tarraconenſi uicino inuiſum, regno deturbat. Henricum Caſtulonenſem fratrem nothum qui antea expulſus erat, coronandum curat. Princeps Vallıorum, cum ex Aquitania in auxilium ueniſſet, Henrico in fugam compulſo, ac capto Geſquinate, Petrum reſtituit. Verùm cum militi ſtipendium à Petro promiſſum non daretur, in Aquitaniam exercitum reducit, ubi Geſquinas magnificè ac liberaliter ſe redimit. Nouis ex Francia ſuccedentibus auxilijs Nothus bellum redintegrans fratrem occidit, regno potitur.	5327
1367	4		5328
1368	5	Iohānes Dormanus Iuris præfectus, Bellouacorum epiſcopus & cardinalis. III. Non. Decēb. natalis Caroli Sexti. Bellū inter Anglos & Frācos renouatū. Aquitani grauatè imperium Anglorum ferebant, quia tributo nimio pre-	5329
1369	6	mebantur. Armeniacus nobileſque alij & ciuitates ad Regem Frāciæ ſenatumque Pariſienſem prouocarunt. X. Calend. Maij Lutetiæ ad portam diui Antonij iacta ſunt fundamenta arcis Baſtildæ per Hugonem Ambriotum prætorem urbanum, Regis uerò ſumptibus. Nuptiæ Margaritæ filiæ unicæ Ludouici Comitis Flandriæ, & Philippi Audacis. Rex Angliæ eam nuptum dari Edmundo filio uoluerat. Ad IX. Calend. Octob. Robertus Canolus Anglus Calitio cum in Franciā perueniſſet, inter Lutetiā & Iudæā ſubur-	5330

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		banum uicum ſuos ad dimicandum expeditos paratóſque habuit, oſtentauitq́;. in Aquitaniam deinde profectus eſt, ut principi aduerſus eos qui defecerãt, uix conſiſtenti, ſe coniungeret. Vrbs Lemouicũ ab Anglis diripitur ac deletur.	
1370	7	Gregorius XI. Lemouix papa Auenione. Cum Maurellus Fiẽnus ſe magiſtratu abdicaſſet, Bertrandus Geſquinas ſtatim Magiſter Equitum dictus, in Aquitaniã ad Anglos armis perſequendos à Rege mittitur. Hic Magiſter Equitũ quanto humiliori loco quàm quiſquã alius antea tãto animoſior, & ad arma prõptior.	5331
1371	8	Auxilio claſsis ab Hẽrico Caſtulonẽſi miſſæ Angli ad Rupellã maritimo bello grauiter cæſi, quo partim nauiũ captæ, partim incẽſæ, partim ſubmerſæ. Duces Biturigũ & Burgũdiæ fratres Regis in Pictonibus & Santonibus rem faciunt. Victoriæ, fortuna, triũphi Bertrandi	5332
1372	9	Geſquinatis in Aquitania & Britãnia. Ex Anglis Robertus Canolus ei fortitudine opponebatur, quẽ Iohannes à Monteforti Regis Angliæ gener ſummũ præfectum in uniuerſa Britania contra nos reliquit. Iohannes Dormanus Cancellarÿ dignitate ſe abdicauit, quam Rex fratri Gulielmo Dormano detulit. Superſtitio Turlupinorũ, qui cognomen ſibi adſumpſerant paupertatis ſocietatẽ, cum ſcriptis libris & habitu damnati, exuſti atque deleti ſunt.	5333
1373	10		5334
1374	11		5335

Anni Chriſti	*Anni Regni*		*Anni Mũdi*
1375	12	*Iohannes Viennenſis Præfectus maris.* *Lex regis Caroli Quinti, ut Regũ Fran-* *ciæ filij anno 14. cõſecrẽtur, & coronẽtur,* *promulgata fuit in Senatu 12. Cal. Iunij.* *Gregorius Vndecimus ſedem papatus* *Romam Auenione retulit.*	5336
1376	13	*VI. Id. Iul. mors Eduardi principis.* *Iohãnes à Monteforti in Britannia adeò* *Frãcos armis urgebat, ut Ludouicus An-* *degauenſis pedem referre coactus fuerit.*	5337
1377	14	*Ad neceſsitates belli uectigal ſali ac pro-* *mercali uino impoſitũ. Aemylius. Rex* *Quintus eo tẽpore aduerſus Anglos ex-* *ercitus quinq; potẽtiſsimos habebat, ut &* *milite & ducibus longè ſuperior eſſet.* *Mors Regis Eduardi patris. Ricardus* *ex Eduardo principe filio nepos annos xi.* *natus ei ſucceſsit, ut moriẽs auus iuſſerat.* *Carolus IIII. Imperator, Frãci Regis* *auunculus, ac Vencelaus filius Cæſar ue-*	5338
1378	15	*nerũt in Frãciã, ut inter Anglos & Fran-* *cos pax fieret. magnificentiſsimè excepti* *Pariſios ingreſsi ſunt pridie Non. Ianua.* *Rex quãuis æger, eis obuiã proceſsit ad di-* *ui Dionyſij portã, ſed totũ de pace negotiũ* *interruptũ atq; prorogatũ, propter obitũ* *Reginæ ad 8. Id. Febr. & paulò pòſt Iſa-* *bellæ filiæ V. Id. Februa. Hoc luctus tẽpore* *Cæſares abierunt, eorúmq; iuſſu conuen-* *tus mox.* *Albata plebs in Flan*	5339
1379	16	*Gandaui eadẽ de re habitus: ſed re infecta diſceſſũ eſt ob ſchiſma & factiones de Papatu.* *dria aduerſus Comitem & nobilitatem. Philippus dux Burgundiæ ſocero uenit in auxilium.*	5340

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		Schiſma 30. annos fuit. Vrbanus VI. Romæ Pontificatum gerens. Clemens uerò Fundis (quæ urbs erat partium Iohannæ Reginæ Siculæ) à Gallis Cardinalibus delectus conſedit Auenione. Rex Franciæ partes eius ſecutus eſt. Propterea bina concilia eccleſiæ Gallicanæ Lutetiæ coacta & habita ſunt. Primum frequentia maiori, 3. Id. Septem. Alterum 16. Calend. Decemb.	
1380	17	*Thomas Anglus, Calitio in Franciā, deinde in Britāniā peruenit in auxiliū partiū Iohannis à Mōteforti, Andiū duce illū inſequente, non audēte tamen confligere. III. Id Iul. Bertrandus Geſquinas Magiſter Equitū morte abſumptus dum Caſtrum nouū obſidione premit, quod eodē quo mortuus eſt die, ſe dedidit. apud D. Dionyſium ſepultus ad imam partem ſepulchri Regis. Rex 16. Calend. Octob. obit in caſtro Pulchritudinis ad ſaltum Vicenariū, cōditum apud D. Dionyſium. Nicolaus Oreſmus, homo doctus, cuius conſilia & monitus Rex Quintus in primis ſequebatur, ex Latino Ariſtotelis & Ciceronis, aliorumq́; authorū libros permultos traduxit. Rex enim literarum & literatorum amator erat ſummus, & admirator. Iuſsit etiā ſacros Bibliorū libros diligenter & uerè transferri (nam Valdēſes alijq́; pro libidine eos uertebāt) rei eccleſiaſticæ literarumq́; ſacrarū perquam ſtudioſus. Ius ex æquo ut diceretur, in primis curabat, iudicijsq́; frequenter aderat. In pauperes liberalis ac*	5341

Anni Chriſti	*Anni Regni*		*Anni Mũdi*
1380	17	*beneficus, propterea Sapiẽtis nomen meritò aſſecutus. Togatus omnino fuit, nec ex quo rex creatus eſt, arma unquam induit. Quicquid patri ablatũ erat, id omne fermè ab Anglis recuperauit. Præfecti belli, Duces Andiũ, Burgũdiæ, Biturigum, eius fratres. Dux Borbonius, & Bertrãdus Magiſter Equitũ negocia illi feliciter cõficiebant. In omni rerum genere lectiſſimos uiros habere uoluit.* CAROLVS SEXTVS LII REX ANN. XLII. *Adoleſcens admodũ Rex cõſecratus eſt pridie Non. Nouemb. ob tutorum diſcordias. Ludouicus tamẽ dux Andium patruorũ maximus natu Franciæ rector permanſit.* *Ludouicus dux Turonum frater regis. Oliuerius Cliſſonus, genere Britannus, M.Eq. Iudæi uexati & iniuria affectià perditis & ſeditioſis hominibus.*	5341
1381	1	*Iohannes Britãniæ dux à Rege in fidem receptus. Hugonem Ambrotũ in aula gratioſum, qui urbis Pariſiorum prætor ampla & magnifica opera (exponũtur ab Aemylio) ædificarat, ſcholaſtici & eccleſiaſtici, quos tũ contẽnebat, tũ ſtudio oppugnabat, iudicio perſequuntur. Pariſiorũ epiſcopus eũ hæreſeos damnatũ in perpetuũ carcerem aſſeruãdum tradit.* *Hic rex tres tantùm liliorũ flores pro inſigni Regũ Frãciæ geſtare inſtituit. Militi ſtipendiũ nõ perſoluebatur. Plebs ob aucta uectigalia tumultuabatur, cũ tamẽ Rex proximus tantã pecuniæ uim reliquiſſet, duodeuicies centum millia*	5342

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi

nummum aureorũ, ut ſcribit Aemylius. Gaguinus uerò & magni Annales tradunt decem & octo milliones. Cæterùm ab homine certo ac uero accepi ſummam in tabulis ſcriptam, quam iuſſu dominæ Ludouicæ Regentis Franciæ, dum uiueret, matris huius noſtri regis Franciſci, ſubductis rationibus ſupputauerat, non minorem fuiſſe. Initio tamen regni huius magnæ fiſci anguſtiæ fuerunt. Adoleſcentia regis, & crebra gubernantium mutatione, diſsipata uniuerſa. Ludouicus Andegauenſis, Rector Franciæ, adoptione filius Iohannæ reginæ Siculæ, ut ei ſuppetias ferret contra Papam Vrbanum, & Carolum Hungarũ ab Vrbano euocatum, in Italiam feſtinans, quod potuit arripuit. Ter conatus uectigalia imponere, quæ ſingulæ ciuitates perſoluere detrectarunt. Seditione ac tumultu populus Pariſienſis, qui propterea Malleati dicti ſunt. Ambrotum, ut eum ducem haberent, carcere liberarunt. Is elapſus poſtea nuſquam uiſus eſt. Tandem ille Andegauenſis exhauſit pecunia populum, & eccleſiaſticos. Primus enim fuit qui Clemente Antipapa concedente, per laicos ui & armis, neglectis prouocationibus, in magno etiam Academiæ tumultu decumas ad bella abſtulit. Verùm malè partum, malè diſperijt, infelici rerum euentu. Nunquam alias Francia ſic uexata, quàm Rege hoc ſtulto & iuuene imperante, qui temerè largiens omnibus profuſiſsimus erat, ac maximè prodigus.

H

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
1381		Pudor ac reuerentia tum exulabat. ἕκαστος γὰρ εἶναι δοῦλός τε καὶ κύριος ἐβούλετο. quare Carolus Septimus ob hanc regni conturbationem multùm laborauit. Principes lætabantur Rectorem hinc	5342
1382	2	Auxilia Flandro in Albatos decreta poſtulante Audace genero. Rex ad Roſæbecam XI. Calend. Decemb. primo cui īterfuit prælio uictor euaſit. ex populo Flandrico plus 20. hominum millibus occiduntur. Philippus Arteuilla Gandauenſis populi dux, cum illic uulneratus fuiſſet, nec curari nec uiuere poſt tantam ſuorum cladem ſuſtinuit: quamobrem Rex corpus eius in patibulo igno- abire, ut eius authoritati ac maieſtati obtēperare non cogerentur. Hungarus Iohannam captā ad mortē adegit priuſquā in Italiam tranſcenderet Andegauenſis, qui à Clemēte Siciliæ & Hieroſolymorum rex coronatus Auenione, ſtatī ſuperauit Alpes cum triginta millibus equitum. Nam pedeſtris exercitus numerus ignoratur. Sed quinto Idus Septemb. in Apulia	5343
1383	3	minioſe ſuſpēdi iuſſit. Bellum hoc ſeptem annis geſtum, plus quàm ducenta hominum millia abſumpſit. obijt. Corpore in Franciam relato, milites incolumes cateruatim redierunt. Ludouicus Secundus Andegauenſium dux, qui Iolantillam Tarraconenſem in matrimonium accepit.	5344

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		Rex à Flandria rediens cum exercitu Lutetiam ingreſſus eſt. ciuibus uehementer infenſus, de C C C. magna populi cõmiſeratione ac cõſternatione ſuppliciũ ſumpſit. alij dimidia bonorum parte multati, quæ militibus diſtribueretur. In Rotomagum & quaſdam maiores urbes pariter animaduerſum. Rex Pariſienſibus Aediles, quos Scabinos uocãt, & Præfectũ mercatorũ in uindictã ſuſtulit: qui magiſtratus nõ niſi poſt quinquẽniũ reſtitutus eſt. Iohãnes Mareſius regis in Senatu aduocatus, popularis admodũ, cauſa pauciſſimis diebus agitata, capite truncatur. *Petrus Orgemõtanus iuris Præfectus. Remittendus fuit iterum in Flandriam exercitus. Angli qui Gandauenſibus in auxilium uenerant, domum ſe receperunt. Interea Ludouicus Comes natu-*	
1384	4	*ræ ceſſit I I I. Calend. Februa. ad fanum Odemari. Audax gener eius hæres, qui Gandauenſes leuiter rebellantes ſedauit, ac rem omnem prudenter compoſuit.* *Philippus Audax dux Burgundiæ, Comes Flandriæ &c.* *Agreſtes Aruernorum Lemouicum & Pictonum duce quodam Petro Bruerio tumultuantes in nobilitatem & ſacerdotes, per Biturigum ducem aut gladio aut laqueo uitam miſerè finierunt. Perpauci qui euaſerant, ad agros colendos redierunt. illinc Auenionem ad Papam inuiſendum dux profectus eſt. Iſte Biturigum dux Iohãnes regis patruus, uir ſumma uirtute atque ingenio, ſolertes*	5345

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
1384	4	*& acutos in primis amabat, ad rem aliquanto audior, quia profuſior in negocijs quæ ſuſceperat. Ad hæc in ædificia & eccleſias large plurima erogabat.* *Finis belli Flandrici.*	5345
1385	5	*Leo rex Armeniæ à Turcis expulſus, in Francia honorificè exceptus & tractatus, in Angliam traiecit, ut pace facta, bellum in Turcas coniunctis uiribus & copijs moueretur. Verùm cum inpetrare non poſſet, in Galliam redijt. Iohannes Viennenſis Præfectus maris in Scotiam miſſus aduerſus Anglos, ſed ob dißidium cum Scotis reuerſus eſt, regem adhortans ut tranſiret aduerſus Angliæ regem.*	5346
1386	6	*Summus apparatus belli in Anglos ad portum Cluſæ abrumpitur atque dimittitur, cunctatione conſilio & authoritate ducis Biturigum.*	5347
1387	7	*Mors ſenis Caroli regis Nauarræ ambuſti. Lutetiæ ſingulare certamen inter Iohãnem Carongiũ, & Iacobũ Griſeũ adulterum, qui uictus ſui ſceleris pœnas dedit.* *Britanniæ dux cum Cliſſonũ M. Eq. ad conuiuium uocaſſet, ſimulans deinde*	5348
1388	8	*ſublatis epulis pulcherrimas ædes uelle illi oſtẽdere, captiuum eum tãquam clientem ſuum fecit, quoad redemptionem perſolueret, & ſocietatem & amicitiam cum duobus filijs defuncti Caroli Bleſenſis iungeret. eum autẽ, quanuis Rex uehementer infenſus eſſet, nunquã liberare uoluit, niſi accepta prius pecunia, locisq; quibuſdam, quæ rex deinde coegit reſtituere.* *Oliuerius Cliſſonus M. Eq. & Iohannes.*	5349

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mundi
		Mercarius Nouiatus magnus Magiſter, & Petrus Riparius ducibus regis patruis domũ remiſsis omnẽ regni adminiſtrationẽ obtinebãt, eccleſiaſticorũ quoq; maleuolentiã multis modis contrahentes.	
1389	9	Rex ad Ocitanos contendens, Clemẽtem P P. Auenione inuiſit. Papa Siciliæ & Hieroſolymorum regem nuncupat Iohannem iuniorem Andegauenſem, qui interim prouincia potitur.	5350
1390	10	Africum bellum ſacrum Genuẽſium precibus. Borbonius Imperator exercitus miſſus: & Angli & Veneti cum ſimul Genua ſoluiſſent, recto curſu Thunetem appulerunt: poſt imperatã barbaris ingentem pecuniam, útque in Africa ſe cõtinerent, captiuóſque Chriſtianos reddiderent, domum reuerterunt.	5351
1391	11	Philippi Aurelianenſis morte Rex ducatum Ludouico fratri dedit, qui morte Philippi fratris uxoris Valentinæ filiæ Iohãnis Galeatij Ducatui Mediolanenſi ſuccederet. Petrus Luna, genere Cathalanus, delectus papa Benedictus Auenione poſt Clementem. is præter fidem ac iuſiurandum quod dederat, ad tollendum ſchiſma nũquam animum applicuit: uerùm ut Franciæ duces infenſo ſibi reconcibaret, unius anni decumas illis cõcedit. unde paſsim fremitus atque indignatio. Inuiſus ergo & deſtitutus in Tarraconenſium fines patriam ſuam ſe recepit. Quo tutior eſſet, primus Euchariſtiã anteſe ad ſui cuſtodiã geſtari ſemper uoluit. Tunc decreto papæ nihil omnino pecu-	5352

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
1391		*niarū ex Gallia accipiebāt. Ludouicus Andegauēſis Iolātillæ nomine Tarraconenſe regnū ad ſe pertinere cōtēdebat, ſed Ferd inādo Caſtulonēſi adiudicatū fuit. Iocobus Armeniacus maxima erronum & perditorū per Galliā manu collecta in Italiā contendit, Florentinis à quibus pecuniam acceperat, cōtra Mediolanen-*	5352
1392	12	*ſes auxilium laturus. Ad Alexādriā uictus captusq; paulò pòſt ex uulneribus interijt. Decimooctauo Calendas Iulias Petrus Crao clàm reuerſus Lutetiā, Cliſſonum Magiſtrum Equitū cum adeò grauiter cecidiſſet, ut pro mortuo illum reliquerit, in Andes cōfugit. Cliſſonius Britannū huiuſce facti etiam conſcium inſimulabat. Rex ex ea re tanto dolore percitus, & uindictæ cupiditate motus fuit, ut cibo, potu, & ſomno abſtineret: potentiſſimóque exercitu comparato, repulſis omnibus qui de pace agerent, à Cœnomanorū urbe diſcedens ad quintū Calēdas Iulias magnis diei caloribus in delirium animi & inſaniam lapſus eſt. Eo enim furore & phreneſi raptus eſt, ut proximos quoſque & ſibi obuios interemerit, quouſq; fatigatus, & equo deiectus, in urbem relatus, adhibitis medicorū remedijs, paulo melius habere cœpit, & ad ſe redijt. Ex eo tamen tempore nemo ſatis ei fidere auſus eſt. nam in morbū aliquando recidebat ita, ut ne uxorem quidem agnoſceret. Patrui regis Lutetiam reducti, regni adminiſtrationem ſuſceperunt. Dux Aurelianenſis regis frater*	5353

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		cum prouinciam hanc ſibi deferri uellet, reiectus eſt, nempe nimium iuuenis. Qui regno praeeſſe conſueuerant Nouiantus *&* Riparius, *ablata illis dignitate expulſi. Similiter inuiſus omnibus* Magiſter Equitum *domũ ſe recipere coactus eſt.* Philippus Duenſis *comes in locum illius ſubrogatus* M.Eq.	
1393	13		5354
1394	14		5355
1395	15	Carolus *iunior rex* Nauarra, *cui* Nemoroſum *datũ, prius conceſſo tamen & adiuncto ducatus titulo & dignitate, in poſſeßionum remunerationem quas pater habuerat in* Normania. *Cõgreſſus regum* Franciæ *&* Angliæ X I I. Cal. Nouemb. Carolus Iſabellam *filiam annos ferè octo natam,* Ricardo *deſpondit.* In X X X. *annos pactæ induciæ*	5356
1396	16	Iohannes Audacis Burgundionis *filius, cum nobilißimis ac potentißimis* Galliæ *uiris per* Germaniam *profectus eſt,* Sigiſmundo *regi* Hungariæ *contra* Turcas *auxilium laturus. amißis omnibus captus ad* Nicopolim *perſoluta redemptione cum paucis ſuorum rediit.*	5357
1397	17	Ludouicus Sacrocæſarienſis M.Eq. Iohannes Maingrius Bußicaudus Trib. *militum.*	5358
1398	18		5359
1399	19	Henricus *dux* Lancaſtri *exul in* Gallia, *clàm nemine hoc ſuſpicante in* Angliam *reuerſus,* Ricardum *regno deturbat, ac ſe regem facit.* Iſabellam *in* Franciam *ad patrem poſtea remiſit,* Carolo Aurelianenſis *filio nupturam.*	5360

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
1399		*Palæologus Græcorũ imperator in Frã-ciam ſuppetias quærens uenit, uerùm uer-*	5360
1400	20	*bis & promiſſis tantùm adiutus eſt.* Mors Ioannis ducis Britanniæ.	5361
1401	21	*Vidua ducis Britanniæ nupſit Henrico IIII Angliæ regi. Tres eius liberi. Iohannes dux Britanniæ, & Ricardus, & Arcturus in Gallia retenti ſunt.*	5362
1402	22	Natalis Caroli Septimi Lutetiæ pridie Calend. Mart. Carolus Alebretus Druidum comes M. Eq. ſtatim expeditionem in Aquitaniam ſuſcipit. Reginaldus Corbia Cancellarius.	5363
1403	23	*Genua in poteſtate Regis*	5364
1404	24	*aliquot annos fuit.*	5365
1405	25		5366
1406	26		5367
1407	27	*Decimo Calẽdas Decembris, Ludouicus Aurelianenſis dux Regis frater (ſic enim apud Aemyliũ reponendum eſt) Lutetiæ occiditur noctu à percuſſoribus immiſſis per Iohannẽ Burgundiæ ducem: qui factum in aperto eſſe intelligens profugit.* Carolus dux Aurelianenſis.	5368
1408	28		5369
1409	29	*Burgundio armatus, ac magna militum turba ſeptus, contra uiduam Valentinã in Senatum uenit cædem iuſtè factã eſſe contendens, quod tamen minimè approbatum eſt, uerùm metu condonatum eſt. illi factum.* Gulielmus Bauarus, *ut pacẽ inter eos faceret, ad Carnutes pfectus eſt* Hoc ciuile bellũ ob duarũ familiarum	5370
1410	30	Aureliani & Burgundiæ ducum contro-uerſias fuit. leui de cauſa etiam potentes	5371

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		ac nobiles e medio tollebantur.Heroinæ, regina ipſa atque eius filia huc illuc pertractæ & uexatæ, ut in tumultu & periculo belli. Exactiones pecuniarum immanes, & interea peſtilentia & fames.	
1411	31	*Alexãder V.papa Romanus, Ludouicum II. Andegauẽſem Apuliæ regẽ pronũciauit Ladiſlao illud regnum auferre uolẽs. Iohannes papa proximus idem fecit. Lutetiæ laniorum ſeditio ſæpe orta pro Burgundione, ductu & factione Petri Eſſarij prætoris, qui ducem illis dedit Cabocheum euiſceratorem.*	5372
1412	32	*Angli qui pro ducis Aurelianẽſis partibus uenerãt, poſtquã cum Burgũdione pacem eſſe factã reſciuerunt, plurima incõmoda Galliæ inferunt, ac deinde Iohannem comitẽ Engoliſmẽſem Aurelianenſis fratrem 32. annos in Anglia retinent.*	5373
1413	33	*Iohannes primus dux Alenconij.*	5374
1414	34	*Ludouicus Delphinus Aquitaniæ dux, regni adminiſtrationẽ accipit.*	5375
1415	35	*Iacobus Borbonius Marchiæ comes, Iohannam reginam Neapolitanam accipit uxorem, quæ Iohanni Tarraconenſi nuptias promiſerat, ſed utrunque fefellit. Circiter Idus Aug. Henricus V. Angliæ rex in Normaniam traijcit. Areflectu ad deditionem compulſo, Calitium uerſus ſe recipit. ad 8. Calend. Nouemb. ad Dagincurtum circa Blãgium prælium committit, & parua clade affectus eſt, excepto fratre duce Eboracenſi illic cæſo. Decem millia Francorum cum multa nobilitate occubuerunt, & totidem ferè capta*	5376

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1415		*ſunt. Duces interempti Alenconius, Ambarus, Lotaringus, & Brabantinus, & comes Niuernenſis, & Alebretus M.Eq. Capti Aurelianenſis, & Borbonius duces, & Buſsicaudus, & Vindocinenſis. Concilium Conſtantiæ, Sigiſmundi Cæſaris ſtudio & opera coactum, & habitum tribus annis. Tres papatu priuati, ſed in primis ferocia & contumacia Benedicti, qui nec adeſſe, nec quenquam mittere uoluit, damnata eſt. Martinus V. P P. ſolus deligitur. Ludouicus Delphinus obit, quem mox*	5376
1416	36	*ſecutus eſt Iohannes eius frater. Carolus Delphinus. Iohannes Armeniacus M.Eq. Sigiſmundus Imp. ad Carolum uenit, atque illinc ad Henricum pro pace facienda, uerùm id fruſtra. Amadeus primus Sabaudiæ dux. Mors Ludouici Andegauenſis. Controuerſiæ renouatæ. Armeniacus Magiſter Equitum inuidioſus ob fiſci adminiſtrationem. Factio ducis Burgundiæ ſuperior erat. Regina relicto rege, ſe in manus eius*	5377
1417	37	*tradit cum filia Catharina. Anglus interea rem promouebat in Normania.*	5378.
1418	38	*Iohānes Villarius proditione unius portæ 4. Cal. Iun. de nocte Lutetiā cū armatis inuadit, & ꝑmiſcuè, nulla habita ratiōe, cædes crudeliſsimas, maximaſq; carnificinas facit. Vrbē, regēq;, ac aulā omnē Burgundioni recipit. Armeniacus M.Eq. & Erix Marla Cancellarius interfecti,*	5379

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
		agrè Delphinus euaſit. In conſpectu Delphini ad Monterigolum agere uolen- tis de pace, dux Burgundiæ occiſus eſt. Philippus Burgundiæ dux cum	
1419	39	*Henrico Angliæ rege iuncta ſocietate, in patris ſui ultionē, regem, reginam, Lute- tiam, & quicquid ſuæ factionis habebat, in manus ei tradidit, & in Tricaſſibus Catharinam regis Caroli filiam nubere illi coegit, ea lege, ut ij eorúmque liberi Franciæ regno ſuccederent, & Henricus interea maritus rex Angliæ, & rector Franciæ cognominaretur. Delphinus ex- hæredatus & proſcriptus eſt.*	5380
1420	40	*Henricus uxorē in Angliam traducit.*	5381
1421	41	*ubi maxima cū pompa & triumpho ex- cepti, in Gallia cum Philippo Burgundiæ duce Hunfredū Cloceſtriæ ducē fratrem ſuum ad* πολιτείαν, *Thomam uerò Cla rentiæ ducē ad res bellicas reliquerat, qui ad Baugeū circa Andes à Scotorū manu, quæ Delphino ſtipendia faciebat, cæſus eſt. Iohannes Stuartus Scotus Burcha- niæ Comes M. Eq. dictus à Delphino. Iacobus Borbonius Neapolin relinque- re, & in Franciam redire cogitur. Io-*	5382
1422	42	*hanna regina eius uxor Alphōſum Tar- raconenſium regem adoptat euocátque. Martinus PP. Ludouicum III. Ande- gauenſem (opinor Aemyl. falli, qui II. pro III. ponit) regem Napolitanum appellat. Regina non ita multò pòſt Alphonſo irata, adoptionem reſcidit, An degauenſemq́; adoptatum Roma accer- ſit, & Calabriæ ducem facit.*	5383

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
1422		Rex Anglus cognita morte fratris in Galliam redit. III. Cal. Septemb. ad ſaltum Vicenarū Henricus Quintus rex, relicto Henrico Sexto, rege bimulo ex Catharina, decedit. corpus eius in Angliam relatū. fratres ſuos duces Iohannē Bedfordienſem cū Philippo Burgundione, Franciæ, Hunfredum uerò Clocestrienſem Angliæ Rectores eſſe iuſſit. Carolus ſextus XII. Calen. Nouemb. obit. ſepultus ad D. Dionyſium.	5383
1423	1	CAROLVS SEPTIMVS LIII. REX ANN. XXXVIII.	5384
1424	2		5385
1425	3		5386
1426	4		5387
1427	5		5388
1428	6	Franciſcus Britanniæ Dux. Obſidio Aureliani. Thomas Montacutus Anglus Sariſberiēſis Comes ictus interijt.	5389
1429	7	Aurelianenſes omni auxilio miſerè deſtituti, Burgundioni dēdere ſe ſtatuerāt, ſed contentione Anglorum Ducum res infecta fuit. quod ægerrimè Burgundio tulit. Iohāna puella armata obſeſſos iuuat coactis hoſtibus obſidionem relinquere, ad VIII. Id. Maij, eóſque uirtute minimè puellari expellit. Francis deinde res melius ac fœlicius procedere cœperunt. Iohannes Nothus Aurelianenſis. Pataienſe in Belſia prælium. Cæſis Anglis Iohannes Talbotus capitur. Puella armis per loca ab hoſtibus occupata regē Carolum Rhemis conſecrādum ducit, multaſq; in itinere urbes recipit. Bedfordiēſis Anglus	5390

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		prælio dimicare uelle ſimulans, Regẽ Pariſios rectà contendentem remoratur.	
1430	8	*In oppugnatione Lutetiæ ad portã D. Honorati puella uulnerata, exercitus ſe recepit, quæ illum in alias partes Galliæ ducens aduerſus Anglos, ob ſucceſſus & uictorias ſemper celebratur. Compendium obſeſſum ui & aſtu ingreſſa, cũ aliquando in hoſtes eruptionẽ faceret, à Iohanne Lucemburgẽſi capitur, Rotomagumq́; ad Ducẽ Somerſetẽſem mittitur, deĩde ĩuidia & iniuria artis Magiæ dãnata exuritur.* *Ad Compendium obſidione deſiſtere coacti ſunt Angli.*	5391
1431	9		5392
1432	10	*Henricus ſextus ex Anglia traductus, in primario Lutetiæ templo Franciæ rex coronatur. Renatus Ambarus cum bellũ in Antoniũ Comitẽ Vallemontenſem moueret, captus ad Burgundionem adducitur.*	5393
1433	11	*In Gallia calamitates bellorũ, ac miſeriæ diuturnæ, ager ubique incultus, fames, homo homini perniciem moliebatur.*	5394
1434	12	*Ambroſius Lorus, Stephanus Hyrus, Poto Santrailla, Equites Franci. Thomæ Hũdelli Angli uulnerati ad Gerberoiam arcem in Vellocaßibus interitus.*	5395
1435	13	*Carolus fortunam belli metuens, ad hæc intelligens nihil commodius ad uictoriam quàm coniunctos hoſtes diducere, Burgundionẽ Anglis minimè gratum, ab ÿs quæ affectabat repulſum, ad ſe pertrahere conatur. Paci facienda Atrebatium urbs deſtinata. Papæ Legatus gladios & arma tollere non potuit. Nam fœderi iciun-*	5396

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
1435		*do apud Anglũ locus nullus fuit.* Rex Bur*gundioni quod petebat, atque adeò plus quàm poſſet, conceßit.* Factiones & *inimicitiæ diuturnæ ſopitæ & ſublatæ.* *Lutetiæ* Iohannis Bedfordienſis *mors.* Anglus *apud* Flandros *tumultum contra* Burgundionem *incitare laborat*. Cali-	5396
1436	14	*tium* Dux *obſidet: ſed ſuccedentibus auxiliꝭs obſidionem relinquere cogitur, deinde* Flandriæ *ſtatum ordinauit.* *Lutetia* Francorum *uirtute ab* Anglis *uindicata in* Aprili *menſe.* Iohan. Villa*rius quàm perſidioſum in ea capienda, tam ſtrenuũ in ea recuperãda ſe præſtitit.* Ludouicus Delphinus *in urbe* Turonũ VII. Cal. Iul. *Margaritã* Iacobi Scotorũ *Regis filiam in matrimonium accipit.*	5397
1437	15	Renatus Andegauẽſis *defuncti* Ludoui*ci tertij frater,* Iohannæ *reginæ* Neapolis *teſtamento hæres, poſt redemptionẽ* Bur*gundioni perſolutã liberatus,* Genuenſiũ *auxiliꝭs profectus(qui ſe in libertatẽ uindicauerãt, eluſi à* Philippo Mediolanenſi, *nec ullo modo remunerati uictis & captis* Tarraconenſiũ *regibus ad* Põtias *nauali certamine)* Rex Neapoli *coronatur, quò* Iſabella *eius uxor uirilis animi fœmina prius aduenerat, ut ius ſuum in* Al*phõſum* Tarraconenſiũ *regem tueretur.*	5398
1438	16	Pragmatica Sanctio *in concilio* Baſilienſi *conſtituta, &* Biturigibus *à rege probata* Nonis Iulij, Lutetiæ *deinde in* Senatu	5399
1439	17	*publicata* III. Id. Iulij.	5400
1440	18	Redemptio Caroli Aurelianenſis *in* An*glia captiui.* Margaritã *ducis* Cleuẽſis *ex*	5401

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		ſorore Burgundionis filiã uxorẽ accipit. Finis cõtrouerſiæ inter Aurelianenſes & Burgũdiones, ſocietate & amicitia inſtituta. Delphinus quorundam principũ conſilio malo inductus, à patre ſeceßionem facere uoluit, ſed pater clemẽs filio pepercit, & coniurationem ſedauit ſuſtulitq́;. Amadeus Sabaudus in concilio Baſilienſi appellatur papa Fœlix quintus. hic filio Ducatum relinquens, in eremum ſeceſſerat, neque illi moleſtum fuit poſtea Nicolao quinto papatu cedere. uir bonus ad ſchiſma tollẽdum legatione apud ſuos contentus fuit.	
1441	19		5402
1442	20	*Renatus amiſſa Neapoli contra*	5403
1443	21	*Alphonſum, in Galliam redire coactus.*	5404
1444	22	*Induciarum tempore Renatus Margaritam filiam Henrico Angliæ regi nuptũ collocauit. Rex Carolus interea rogatu & precibus Renati in Mediomatrices profectus. Delphinus pro Sigiſmundo Auſtriæ duce in Baſilienſes & Heluetios. Carolus Andegauenſis Cœnomanorum Comes. Bernardus Comes Marchiæ.*	5405
1445	23		5406
1446	24		5407
1447	25		5408
1448	26	*Iacobus Cordatus ciuis Bituritenſis opulentiſſimus. Franciſcus Sfortia Blancha Ducis Philippi defuncti notha accepta uxore in matrimonium, in ducatum Mediolanenſem inuadet, cuius hæres erat Aurelianenſis filius ſororis.*	5409

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
1449	27	Induciæ uiolatæ. Rex in Normania rem bene gerit. Victor cum pompa & triumpho Rotomagum ingreſſus eſt.	5410
1450	28	XVII. Cal. Maij pugna ad Forminiacũ ſuperatis Anglis. Carolus ſeptimus uniuerſam Nor-	5411
1451	29	maniam poſt annos XXX. ex quo ab Anglis ſubacta fuerat, recuperauit. Petrus Britanniæ Dux.	5412
1452	30	Angli Aquitania expulſi. Hic Biturigum modò Rex timidus (ſic enim per ludibrium uocabant) uirtute & fortitudine potentiſsimos Reges nihili fecit, eos fudit fugauítque.	5413
1453	31	Burdegala ad Talbotum in continentem reuerſum deficit. ad III. Id. Iulij pugna ad Caſtellionem in Petrocorijs, in qua Iohãnes Talbotus & eius filius interempti, Burdegala iterum recuperatur.	5414
1454	32		5415
1455	33	Angli è Francia omnino expulſi, præter Calitium & aliquot uicina loca nihil poſsidebant in Gallia.	5416
1456	34	Delphinus iterũ à patre ſeceſſerat. in iſtũ Rex bellum mouit, quem ſpoliatum re-	5417
1457	35	bus omnibus, ne à quoquam exciperetur, inhibuit. ſed ad Philippum Burgundiæ ducem, à quo prudenter annos aliquot cuſtoditus eſt, confugit. Arcturus M. Eq. dux Britanniæ.	5418
1458	36		5419
1459	37	Franciſcus ſecundus Britanniæ dux.	5420
1460	38	Henricus rex Angliæ Gallia pulſus, coniuratione deinde principũ regno exactus in Scotiam fugit. Regina Margarita cum	5421

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		filio Eduardo in Galliam ad patrem Renatum Andegauenſem ſe recepit. *XI. Calendas Auguſti Rex deceſſit Magduni Biturigum, ad D. Dionyſium deportatus.*	
1461	I	LVDOVICVS VNDECIMVS LIIII. REX ANN. XXIII. *Inungitur Rhemis 18. Calẽd. Septemb.*	5422
1462	2	*Congreſſus Regum Franci & Caſtulonenſis ad Fontem Rabiæ. Comitatus Ruſcinonenſis Francis oppigneratus à Tarraconenſi: ex quo maximæ poſtea contentiones exortæ.*	5423
1463	3		5424
1464	4	*Bellum Bonum publicũ uulgo dictum, cõſenſu & conſpiratione principũ tẽtantium Regem ipſum in ordinem cogere, qui dignitates & munera fortibus ſenioribúſq; à patre delata, abrogauerat, quíque à nobilioribus & potentioribus improbè ſemper aliquid exigebat. Dux Britanniæ & Comes Caroleſij Burgundionis. F. fratri Regis unico Carolo Biturigum Duci perſuaſerũt, ut coniurationis & belli princeps eſſet. Dignitate & ſtatu deiecti hos ſequuti ſunt.*	5425
1465	5	*XVI. Cal. Auguſti pugna ad Montem Lethericum aduerſus Comitem Caroleſium. Nox prælium diremit. Rex Coruo liũ ſe recepit. Caroleſius in loco pugnæ cõſtitit. Plus tumultus & fugæ fuit, quàm cædis ac uulnerũ. Burgũdio uictoriam ſibi uendicabat, ſed ex eo tempore inclinare & imminui res eius cœperunt. Exercitui ducum Bituricis & Britãni ad*	5426

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
1465		*Stampas obuiam proceſsit.* *Franciſcus Sfortia Mediolani dux conſilio & armis Regem adiuuit. in Galliā eius filiū Iohānem Galeatiū miſit.* *Bellum ducis Burgūdiæ in Eburones.* *Gulielmus Quadrigarius Pariſienſis epiſcopus. Hoſtes circa Lutetiam. Alia in parte Borbonius Caroli Biturigum Ducis nomine cupidè ac beneuolè Rotomagi acceptus. quamobrem ad pacis conditiones Rex animum intendere coactus.* *Pax cōfluentina. Carolus Normaniam, Caroleſius urbes ad Somonā ſitas, aliáſque nonnullas in perpetuum habuit.* *Ludouic. Lucēburgēſis Comes Fani Pauli M. Eq. dictus. His rex quicquid uellēt cōceſsit pro tēpore, ut eos diſiūgeret ac ſepararet. Ducis tantùm Britāniæ ſors iniquior, & iactura maior. Caroleſius in Eburones contendit. Inter ducem nouum & Britannum ſimultates exortæ. Rex in Normaniæ fines accedit. frater eius nudus & inops iterum in Britanniam confugit.*	5426
1466	6	*Iohan. Galeatius accepta morte patris, quàm citiſsimè in ducatū Medolanenſem reuertitur.. Expugnatio & direptio Dinami Duce Burgundione.*	5427
1467	7	*Brugis Mors Philippi Ducis Burgundiæ XVII. Cal. Iul.* *Leodio in fidem & deditionem accepto, Burgundiæ dux Gandauum ad ſedanda componendáque omnia contendit.*	5428
1468	8	*Rex cum paruo comitatu Peronā ad colloquium ducis Burgundiæ accepta fide proficiſcitur, ubi de Eburonum defectione*	5429

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		per quoſdam Regios facta Dux certior factus eſt. Quare concluſus rex illic, & duos aut tres dies detentus magno in periculo fuit. Nobiliſsimos aliquot, & ducis maximè familiares, X V. M. aureorum corrupit. Pax ſic firmata & ſancita eſt, ut Cãpaniam & Briã fratri cederet. Ipſe etiã in Eburones proficiſci cogitur. Leodiũ III. Cal. Nouẽb. expugnatum, direptũ, incenſum, atque deletum. Iohannes Andegauenſis dux Lotaringiæ in Hiſpaniã ad bellum contendit, ſed poſtea Barchinone febri abſumpus eſt. *Rex reuerſus fratrem cogit ut sor-*	
1469	9	*tem hæreditatis Aquitaniam accipiat. Iohannes Ballua epiſcopus Andiũ Cardinalis comprehenſus cuſtodiæ traditur. Rex Equites ordinis S. Michaelis ĩſtituit.*	5430
1470	10	*Natalis Caroli Delphini pridie Id. Iulij.* *Ricardus Varuicenſis mota ab Anglis ſeditione ad Regem confugit.* *Quas Burgũdiæ duci urbes cedere coactus fuerat, paulatim ad ſe rex pertrahebat recuperabátque. In Turonibus trium ordinum, qui omnino ſuarũ partium erant, conuentum habuit. Vt ſpecioſior belli prætextus eſſet, poſt nobilium quorũdam prouocationes ad ſe & querimonias delatas, uiatorem ſenatus miſit qui Burgundiæ ducẽ in ius uocaret: quod ille perquam ægrè ac moleſtè tulit.* *Ambiani ad regem deficiunt.* *M. Equitum fanum Quintini occupat.*	5431
1471	11	*Rex loca in poteſtate obinens, rem Burgundioni quantum poteſt extrahit.*	5432

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
1471		Dux cupiditate cōferendi manus ardebat. Rex quaſdam pa- Varuicēſis à Gallo ſummū accipiēs auxiliū, Hēricū Angliæ regē carcere liberauit. Eduardus fugit ad Burgūdionē ſoro-	5432
1472	12	cis cōditiones ꝑpoſuit. IIII. Id. Maij mors Caroli Ducis Aquitaniæ, quæ Burgundionis auxit iram, & conatus eius fregit. Rex ſine mora loca munita occupat, fratris domeſticis in eodem ſtatu & dignitate retentis. ris uirum, & ab eo clàm adiutus, cū celeriter rediiſſet, hoſtes uicit deleuítque. Henricus filio Eduardo principe occiſo, interemptus eſt.	5433
1473	13		5434
1474	14	Carolo Burgundioni Audaci in rebus omnibus ſuſcipiendis, rex plurimos inimicos conciliat, negociúmque faceſſit. Burgundio annum obſedit Nuſsiam. Impe-	5435
1475	15	rator è Germania ueniēs cum magnis copijs, ut obſidionē relinqueret cogere nunquam potuit, niſi conuentione facta. Lotaringus interea eū prouocauit. Rex peracto induciarum tēpore, quod tamē produci uoluerat, aliquot oppida incendit in Picardia. Anglus Calitium traiectus, cui Burgundio cum paruo comitatu obuiam procedens, Boloniæ illum excepit parum magnificè & copioſe, & longe aliter quàm expectabat. Quare pronior ad agendum de pace cum rege Carolus uehementer iratus, ac tædio affectus. Cōgreſſus duorū Regū ad Picquenium pridie Calend. Septemb. Induciæ	5436

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		inter eos, eorúmque ſocios, qui uellent, in IX. annos. Anglus accepta pecunia Delphino filiã deſpondit. Regi pariter literas reddidit indices cõiurationis Magiſtri Eq. Burgundio pactis ſeorſum inducijs, in Lotaringos ad bellum profectus eſt. Lud. Lucemburgẽſis Comes Fani Pauli M. Eq. cum hos tres potentiſſimos modis omnibus offendiſſet, & de cuius nece toties conuentum eſt, à ſuis deſtitutus in Ducis fidem confugit ad Montiũ, in Annonia. Rex Fanũ Quintini occupat. Dux Regijs repetẽtibus eũ Peronæ tradidit, ac ſtatim à Senatu dãnatus capite luit pœnas XIIII. Calend. Ianuarij.	
1470	16	Bellũ a Burgũdione ĩ Heluetios ſuſceptũ. Alphõſus Rex Luſitanorũ in Galliã uenit aduerſus Caſtulonẽſes auxiliũ quærens: quod ut obtineret, pacẽ cõponere conabatur. Bis ſpoliatus, cæſus, atq; in fugã compulſus Carolus Burgundiæ dux Non. Ia-	5437
1477	17	nua. (pridie Id, ut Aemyl. tradit) occiſus eſt ad Nanciũ à Renato Lotaringiæ duce fines ſuos recuperante auxilio potiſſimùm pecuniæ à rege ſuppeditatæ, & exercitus Germanorũ. Hic finis opum, deliciarũ & triumphorũ domus Burgũdionũ. Rex ob id negocia ſibi ex ſentẽtia cedere exiſtimãs, feſtinanter in Picardiã profectus, ut quas defuncti Ducis urbes ac loca poſſet recuperaret. Gandauenſes tanquam dominus Stathmi & diuerſoria curſorijs equis à rege primùm in Gallia cõſtituta.	5438

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
1477		*Mariā Ducis fato functi unicā filiā apud ſe aſſeruabant. Philippus Creperecors ad Regem defecit: quæ res non mediocre auxilium attulit. Princeps Arauſienſis Burgundiam utranq;, paucis urbibus exceptis, in regis ditionem facilè ſubdidit. Maria nubit Maximiliano Auſtriæ duci Cæſaris F. qui uenerat in Flandriam. IX. Cal. Septemb. Iacobus Arminiacus Nemoroſi Dux Lutetiæ gladio pcutitur.*	5438
1478	18	*Arauſienſis cum promiſſa nō præſtarentur, defecit, & res in Burgundia perturbauit. ſuperior præfectus reuocatur. Carolus ab Ambœſia illuc miſſus Dolam cepit, atque omnia regi ſubijcit.*	5439
1479	19	*Heluetij primū à rege ſtipēdiū accipiūt. Bellum in Morinis aduerſus regium exercitum. Maximilianus ſe uictorem putans, maiorem cladem accepit. Rex etiā cū eo fœdus & pacem cupiebat, ſed quæ ſibi multo æquior & commodior foret.*	5440
1480	20	*Iohannes Ballua cardinalis carcere liberatus.*	5441
1481	21	*Obitus Renati Andegauenſis ſenis Regis à Neapoli expulſi. Rex eius hæreditatem ſibi aſſeruit.*	5442
1482	22	*Maria Maximiliani coniunx ex equi lapſu, unde in febrim incidit, moritur, relictis Philippo & Margarita liberis. Nonnulli tradunt eam tunc grauidam fuiſſe. Populus gandauenſis Maximilianum ad id adegit, ut deſponſa filia Margarita Delphino, cum rege tranſigeret, & quas terras & loca Rex peteret, ei cōcederet,*	5443
1483	23	*plura effecturi ſi poſſent, ut principis ſui*	5444

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		opes potentiámque imminuerent, atque debilitarent. Ea uero annum attingens tertium in Franciam adducta. Anglus hoc facto illuſus, ac uehementer indignatus. Delphinus enim generilli promiſſus erat. Hic Rex acri magno & uerſatili ingenio fuit: quod conſiſtere & cõquieſcere illi non poterat. Hoc enim potitus, mox aliud affectabat cupiebátque. occultus, uehemens, atque omnium impatiens. Verùm id in primis cauebat, ne fortunæ quicquam cõmitteret, ſi uel aſtu uel ſimulatione, uel alia quauis arte poſſet euadere. omnia ſcire cupiens, humilis fortunæ hominibus facilis, habitu modicus, conciliandi peritiſſimus quos ſibi aut prodeſſe aut nocere poſſe intelligebat. ad ea quæ cautè moliebatur, nulli ſumptui parcens, in cæteris pecuniæ negligens & contemptor. Valetudinarius, ac iam ſubinde morbo laborans, aliud quàm quo uſus fuerat ſceptro ac diademate aſſumptis, Delphino filio cõſilium dedit, ne antiquos magiſtratus, amicos, familiares, miniſtros commutaret. Hoc enim ſibi perquam incõmodè accidiſſe. Morti proximus, ſuſpicioſus, diffidẽs alijs, timidus, qui nihil non tentauerat ut timeretur, ex qua re odium maximum contraxit. Preſſam nobilitatem primus ſeruire coegit, populo ſe formidabilem præbebat, uiam poſteris regibus muniens ad opes nimias & potentiam. Nemo unquam tantam præ ſe tulit religionem, oſſa & reliquias Diuorum ubiq; uenerabundè exoſculãs.	

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
1483		*Pauperibus eripiebat quæ templis largiretur. Populum tributis & uectigalibus plus uexauit quàm priorum regum quiſquam alius. Verùm ex quo æger eſſe cœpit, eum ſubleuare atque exonerare propoſuit. Iudiciorum controuerſias infinitas ferè, & tẽpus litigãdi breuius præſcribere: impoſturas, furta, rapinas, quæ à pragmaticis & forenſibus hominibus quotidie fiunt, abrogare atque omnino tollere ſtatuerat. Item morẽ & ius unum per totã Galliam conſtituere lingua uulgari comprehenſum, & libello breui expoſitum. Ad hæc pondus unum & mẽſuram. Niſi ergo morte præuẽtus fuiſſet (ut Philippus Cominius ac cæteri ſcriptores literis tradunt) plurimarũ in Callia utilitatũ author futurus erat. Illud autẽ ſilentio minimè prætereũdũ, ab eo ſene ueſtiendi rationem fuiſſe mutatã. Nam cultu lauto diuite magnifico exornatum & cõſpicuũ ſe intuẽs, impẽſè lætabatur. Medico ſuo, à quo de uitæ lõgitudine perſuaſus, et ut ſic loquar, incãtatus fuerat, decem millia aureorũ ſingulis mẽſibus dabat, ut uitã prorogaret. Nemo unquã tot hominibus & diuis ſe cõmendauit. Obijt Pleßiaci ad Turones III. Calen. Septẽb. aliquanto ſexagenario maior. Sepeliri uoluit Cleriaci in æde D. Mariæ.*	5444
1484	I	CAROLVS OCTAVVS LV. REX ANN. XIIII. *Conuentus trium ordinum in urbe Turonum Iulio menſe habitus. Conſtitutũ ut in Francia rector non eſſet. Regis pueri*	5445

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
		cura & tutela ſorori Annæ Dominæ à Bello Ioco *credita: quo indignatus* Aure-lianēſis *dux, ac ꝓpterea diſſidiū exortū.* Iohannes *Dux* Borbonij M. Eq.	
1485	2	*Bellum in* Britannos. *Huic regi corpus infirmū & imbecillū. Pater latinè ſcire noluerat poſtea Gallicè didicit. In mēſe Iunio annū ferè* XIIII. *attingens conſecratus, ac* Rex *ſalutatus.* Henricus Richemondus *ſeptimus* Ri-cardo *exacto* Angliæ *regnum auxilio* Gallorum *recuperauit.* Aurelianēſes *Duci ſuo in urbē uenieti ut bellū in regē pararet, portas occluſerunt.*	5446
1486	3	Aurelianenſis *in* Britanniam *contendit.*	5447
1487	4		5448
1488	5	Ludouicus Tremollius XXVI. *annos natus ſummus regis* Præfectus. *Lunæ die* 5. Cal. Aug. *pugna ad* Fanum Albini *aduerſus* Britannos. *Dux* Aurelianenſis *& princeps* Arauſicenſis *capti.* VII. Id. Decemb. Franciſcus Britanniæ *dux obit.* PAVLVS AEMYLIVS HVCVSQVE SCRIPSIT HISTORIAM.	5449
1489	6	*Pax cum* Britannis. Rex Margarita Maximiliani *filia repudiata,* Annam Britanniæ *hæredem uxorem ducit, quā per legatum nuptam* Maximiliano, *ipſi eripiebat. Bellum* Archiducis *in* Picardia. Philippus Creperecors *illi reſtitit.*	5450
1490	7	Anglus Britanno *in auxiliū cum uenisſet,* Bononiam *uſque pertraxit. Pax cum eo facta, pecunia certa ei numerata. poſtridie* Atrebates *proditione capti ab* Ar-	5451

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
1490		*chiducis militibus, qui Ambianos pariter opprimere conati ſunt. Tandem pax & ſoror Archiduci cum Comitatu Atrebatium datæ ſunt.*	5451
1491	8		5452
1492	9	*Rex religioſe nimis Ruſcinonis & Perpeniani Comitatus Hiſpano reddidit.*	5453
1493	10	*Expeditio de acquirendo regno Neapolitano. Petrus Dux Borbonij Rector Franciæ relictus.* *Principes & nobiles ſuis ſumptibus militabant. Ludouicus Sfortia Dux Mediolani bellum hoc ualde promouebat. Rex pridie Cal. Ianu. Romam ingreſſus eſt.*	5454
1494	11	*Papa pronunciauit Imperatorẽ Cõſtantinopol. Rex Alphonſus, & eius filius Eerdinandus Dux Calabriæ profugi in Siciliam ſe receperunt. Carolus regnum obtinuit, ac Neapolim cum triumpho & põpa ingreſſus eſt. Gilberto à Mõte Penſerio pro rege illic relicto, Roma redijt.* *Collegium proſtitutarum pœnitẽtium Lutetiæ inſtituitur. Vniuerſi Italiæ principes & ciuitates coeũt, ut obſeßis itineribus reditu intercluderent Regẽ. pridie Non. Iul. pugna nobilis & uictoria Fornoui ad Tarrũ. Rex per quã modicas copias habebat. Summi Duces Regis,* *Gya tribunus Militum,* *Iohannes Iacobus Triuultius Italus,* *Lud. Lucẽburgẽſis dominus Ligniaci,* *Ludouicus Tremollius,* *Ludouicus Dux Aurelianenſis ad Nouarã à Ludouico Sfortia grauiter premebatur. Rex uictor in Franciã reuertitur.*	5455

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
		Briſſonnetus epiſcopus Maclouien. Cardinalis Cancellarius Franciæ.	
1495	12	Neapolis defecit ad Ferdinandū Alphōſi filium. Galli Gilberto à Monte Penſerio mortuo in patriam rediere.	5456
1496	13		5457
1497	14		5458
1498	1	VII. Id. April. Rex moritur repente Ambœſiæ, nullis hæredibus relictis. conditus apud D. Dionyſium. Ludouicus Aurelianēſium & Valeſiorū dux Rhemis rex inungitur 6. Cal. Iunij. LVDOVICVS DVODECIMVS LVI. REX ANN. XVII. Rex Scholæ Pariſienſis ſtatū, ſtudioſorū priuilegia reformare, fori pariter ac iudiciorū abuſus emēdare & tollere inſtituit. Schola tumultuata ſeditionem mouit.	5459
1499	2	Rex Annā Regis defuncti uiduā Britanniæ ducē uxorē accepit repudiata Iohāna Ludouici undecimi filia, cui prius Biturigū Ducatū cōceſſit: in quo reliquum uitæ tēpus exegit. Cal. Octob. Rotomagi rex parlamentū Scacarij loco inſtituit, Georgij ab Ambœſia archiepiſcopi cōſilio. Mediolani expugnatio. Ludouicus Cremonā Venetis, à quibus ut in Italiā trāſcenderet ſolicitatus erat, reſtituit. Philippū Raueſtanum Prætorē Genuenſibus dedit. domū ſe recipiens, Iohannē Iacobū Mediolani Præfectū ſummum reliquit. III. Id. Octob. natalis Claudiæ Reginæ VIII. Calend. Nouemb. Lutetiæ ruina pontis in e juana, qui D. Mariæ dicitur. Robertus Gaguinus hucuſque ſcripſit.	5460

Anni Chrſti	Anni Regni		Anni Mūdi
1500	3	Iubileus. Mediolanū à Ludouico Sfortia recuperatum Germanorum auxilio, ad quos ſe cū theſauris pfugus receperat. Verùm paulò pòſt captus ipſe IIII. Id. April. in Franciam adductus, aliquot pòſt annis moritur. Aſcanius Cardinalis, ut fratris Ludouici liberi euaderent in Germaniam, curauit effecítque, ipſe tamen captus à Duce quodam Veneto, & Galis in manus traditus eſt.	5461
1501	4	Philippus Archidux Auſtriæ per Galliam in Hiſpaniā iter faciēs, apud Pariſios honorificentiſsimè excipitur 7. Cal. Decēb.	5462
1502	5	Albiniacus ſummus regis præfectus Neapolim à Fœderico recuperat, qui mortuo Ferdinando fratris filio regni ius ſibi uendicabat. Fœdericus & eius uxor captiui in Franciam adducti, humaniter tractantur à Rege. Suaſu papæ Rex Philippum Rauaſtanum in Turcas miſit, ſed Venetorum culpa Galli ad Mitylenem uicti, magna calamitate accepta domum reuerterunt. Georgius ab Ambœſia Cardinalis in Francia Legatus.	5463
1503	0	Archidux ex Hiſpania reuerſus Lugdunum ſe cōfert, ubi pax inter Frācos, Hiſpanos, Cæſarem, Archiducē, eorúmque ſocios promulgatur. Archidux in Sebuſianos ad Margaritā ſororem Ducis Sabaudiæ Philiberti uxorē inuiſendā profectus eſt. Franci Neapoli expulſi. Hiſpanus pace uiolata Gonſ·illum Ferrandum miſit qui Neapolim aſtu ac dolo papæ Alexandri cepit. Ludouicus Ar-	5464

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mundi
		meniacus Nemoroſi Dux in pugna occiſus. Albiniacus & Paliſſa ſtrenuos & fortes ſe præſtiterunt: uerùm pecunia destituti fuere.	
1504	7		5465
1505	8	Fames & peſtilentia.	5466
1506	9	Rex Bononiam pulſo Iohãne Bentiuolo papæ Iulio reſtitui curat.	5467
1507	10	Genua deficit ductu infectoris cuiuſdam Pauli de Nouis, ſed mox à Gallis recuperatur. Paulus ille mari cum fugeret, captus, Genuæ capite punitur.	5468
1508	11		5469
1509	12	XV. Cal. Iunij pugna ad Carauagium contra Venetos in loco Aignadelli. Bartholomæus Daluianus ſuis uictis capitur. Brixia, Bergomũ, Crema, Cremona, cæteráque ex Ducatu Mediolanenſi loca in poteſtatẽ Regis uenere: à quo etiam Papa, Imperator, Hiſpanus ad recuperãdas urbes à Venetis occupatas adiuti. Venetorum imperium, Réſque publica propemodum deleta. Lugduni obitus Georgij ab Ambœſia Cardinalis in Francia Legati. trãſlatus Rotomagum, quod unicum eius erat ſacerdotium. An ſi alia cuperet, ea obtinere nõ poterat? O ſeculum fœlix hoc Rege, & tam excellenti uiro Regis conſiliario, Nullis negocijs aut belli neceſſitatibus, quæ in Italia plurima obtigerunt, adduci Rex potuit, ut uectigali a ſuis ciuibus augeret: ad extremum tamen intra fines à uicinis bello laceſſitus, coactus eſt aliquãto maiora tributa exigere.	5470

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
1509		O Regem optimum, patrem patriæ, ac paſtorem populi.	5470
1510	13	Papa Iulius homo perfidioſus ad Vene- tos deficit, Hiſpanos, Germanos & Hel- uetios aduerſus regem ſolicitans. Morbus qui uulgo dictus eſt Coquelucha. Rex & Cæſar omnia experiuntur ut concilium habeatur: quod nunquã fieri	5471
1511	14	potuit. Primùm ad Turones cõuenit ec- cleſia Gallica: deinde locus delectus eſt concilio, Lugdunum, Piſa, Mediolanum. Vaſto Fluſſ.us Dux Nemoroſi ſummus regis Præfectus Bononiam aduerſus pa-	5472
1512	15	pam expuguat. Heluetij in agrũ Medio- lanenſem tranſcendunt. Brixia quæ ad Venetos deſciuerat, à Duce Nemoroſi ſta- tim recepta, ferro & igni uaſtatur. Die ſacro paſchæ pugna ad Rauennam in Papæ Venetorũ & Hiſpanorũ copias. Franci uictores. Nemoroſi Dux in hoſtes excurrens cum parua manu, interceptus occiditur. Duces utriuſque partis lectiſſi- mi aut cæſi aut capti. Rauẽna deſtructa. Corpus ducis Nemoroſi uictoris Medio- lanum ad ſepulturam tranſlatum.	5473
1513	16	Iulius papa ſceleratus & uecors, Cæſa- rem, Anglum, Heluetios in Francos ac- cendit, ſed interea moritur. Ferdinandus Hiſpaniæ Rex nullo melio ri iure, quàm quòd utile & cõmodũ fo- ret, Nauarræ regnum expulſo Iohanne Albreto inuadit & occupat. Henri- cus VIII. Calitium egreſſus ui Picardiã intrat, certus auxilij à Cæſare & Flan- dris. Verum ſe domũ recipere coactus, per	5474

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		Scotum Francorum ſocium & amicum perpetuum. Scoti uictores, ſed amiſſo rege in prælio. Bellũ etiam à nobis in Anglos mari geſtum in ora Britanniæ. Pax inter Regem & Venetos III. Non. Iulÿ publicata. Bartholo. Daniano & Andrea Glitto liberatis & remiſsis. Franci Mediolanum & Italiam Heluetÿs & Hiſpanis ibi tum potẽtioribus cedunt. Heluetÿ Burgundionum Diuionem obſeſſum eunt. Ludouicus Tremollius prætor pecuniam ÿs pollicitus, atque interea obſide dato domino Meſsicrarũ, ut obſidionem ſoluant efficit. Anglus Morinos oppugnat. Excurſio & pugna Calcaria uulgò dicta. Longeuillanus Dux, Bayardus & Buſsius captiui in Angliam ducuntur. Morini & Tornacenſes Anglo certis conditionibus ſeſe dedũt.	
1514	17	Anna Regina è uiuis excedit 5. Id. Ian. Claudia & Renata liberis ſuperſtitibus. XV. Cal. Iunÿ Franciſcus Valeſius Dux Engolimenſium filiam regis natu maiorem Claudiam ad D. Germanum in Laya ducit in matrimonium. Ducis Longeuillani captiui opera pax inter Reges facta ea lege, ut Francus Mariam Henrici ſororem uxorem accipiat. Nuptiæ ad Abbeuillam VII. Id. Octobris. Ludouicus Cal. Ianuaris moritur, trãſlatus ad D. Dionyſium, & cum regina ſepultus.	5475

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mundi
1515	1	FRANCISCVS VALESIVS PRIMVS, LVII REX, ANNOS XXXII. Mēſestres & ſex dies. XXV. Ianuarij Rhemis Rex inūgitur.	5476
1516	2	*Dux Borbonius Magiſter equitū creatur. Rex expeditionē ſuſcipit ut Mediolanū recipiat. Proſper Colūna Romanus à Leone Pōtifice Mediolanenſibus ſubſidio miſſus, apud uillā Frācā à Gallis Hūbercurtio duce capitur, ad internecionē propè deletis aut captis mille & quingentis quos ſecum habebat equitibus. Paulò pòſt maximo & fortiſſimo Heluetiorū exercitu cæſo fugatóque, incredibili fortitudine & gloria Mediolanum & eius arcem Rex deditione capit, miſſo in Gallias captiuo Maximiliano Sfortia Duce. Maria regis Ludouici mortui uidua Duci Suffoctio Anglo ſecundis nuptijs copulatur, & in Angliam migrat. Fœdus initum cum Heluetijs, certa pecunia quæ ſingulis annis illis penſitatur, pactione. Rex quoque cum Pontifice Romano Leone ſecundo pace facta conciliatur. Actum inter eos de pragmatica ſanctione abroganda.* *Sacerdotum, Monachorumq́; comitia creandis eccleſiarū Præſulibus ſublata: earúmque rerū poteſtas Regi attributa. Venia uniuerſorum ſcelerum à Pontifice conceſſa nomen dātibus & coniurantibus in Turcam. Borbonius pro Rege Mediolanum adminiſtrat.*	5477
1517	3	*Maximilianus Cæſar ſolicitatis ad defectionem à rege Heluetiorum aliquot*	5478

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
		pagis Mediolani obſidione fruſtra tentata, à Borbonio Duce prorege fuſus ac fugatus, in Germaniam ſe recipit. Rex Nauarræ è uiuis excedit. Pax inter Gallos & Hiſpanos. Deſponſata Carolo Arragonum Archiduci Lodoica Regis filia, quod pactum poſtea diſsolutum eſt. Abrogata publica ſanctio fremente & tumultuante uniuerſo clero Gallico. Remiſsio & uenia ſcelerum omnium lata & edita publice per uniuerſam Chriſtianorū ditionem ijs qui ſua bona in expeditionē Turcicam erogarent, quæ Cruciada uocitata eſt. Cuius rei occaſione piorum hominum pecuniæ interuertuntur, & ſplēdida furta committuntur: cōtra quæ Lutherus hæreſiarcha primum detonare incipit.	
1517	3	Naſcitur Regi filius Galliæ Delphinus nomine Franciſcus, ſacro lauacro tinctus apud Ambaſiam menſe Februario.	5478
1318	4	Naſcitur alter Regi filius Hēricus apud D. Germani in Laia fanum, qui & ibidē fonte ſacro aſpergitur. Ladiſlaus Vngariæ & Bohemiæ Rex moritur, cui ſuccedit Ludouicus eius filius. Fames per uniuerſam Germaniam.	5479
1519	5	Maximilianus Cæſar diem fatalē obit. Carolus Hiſpaniarum Rex Francofordiæ Imperator deſignatus.	5480
1520	6	Reges Franciæ & Britanniæ maxima pompa apud Ardeam conueniūt & colloquuntur. Idem ſtatim faciunt Carolus Hiſpaniarū Rex, & Hēricus Britanniæ.	5481
1521	7	Belgradū ciuitas Vngariæ Chriſtiano-	5482

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		rum propugnaculum à Turcis capitur. Bellum inter Carolum, Cæſarem deſignatum, & Gallos. Cæſariani coniuratione cum Frãciſco Sfortia & Pontifice facta, rem Gallicam in Italia affligunt, & Mediolanum recipiunt. Naſcitur tertius Regi filius nomine Cæſar. Cæſar maſeriam in Campania fruſtra obſidet, propugnantibus eam fortiſſimis ducibus Anna Mommorantio & Bayardo. Rex Cæſarem perſequitur, & in in Flandriam fugat. Hiſdinum in agro Morinenſi à Gallis, quorum ductor erat Borbonius, expugnatur: arx uero tormẽtis bellicis per aliquot dies concuſſa deditione capitur.	
1522	8	Leo Pontifex moritur. Adrianus in eius locum Pontifex creatur. Galli Fontarabiam in confinio Hiſpaniæ capiunt & præſidio muniunt. Cæſariani poſt lõgam obſidionem Neruios, qui Tornacenſes dicuntur, cum ijs Rex aquarum inundationibus intercluſus copias auxiliares tranſmittere non poſſet, deditione capiunt, Flandriæq; ditioni ſubijciunt.	5483
1523	9	Latrones militari more incedentes & omnia longe latéque diripientes duce Macloueo, qui ſe regem Guillotum dicebat, uincuntur & capiuntur. Ipſe Maclouеus truncatis prius manibus, Pariſiis capitis ſupplicio afficitur, reliquo cadauere in quatuor partes diſſecto. Adrianus Pontifex moritur, in cuius locum Clemens ſeptimus ſufficitur.	5484

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mundi
		Angli cum Cæſarianis coniuncti exercitu contracto ad millia hominum triginta, poſteaquam arcem Hiſdinenſem duobus menſibus fruſtra obſediſſent, extremam Picardiæ oram latè populantur & euaſtāt. Borbonius ad Cæſarem deficit, cum aliquot Galliæ nobilibus. Semina in terram iacta, circa D. Martini feſtum gelu perempta: unde fames. Troia in Campaniam incendio flagrat. Rhodos inſula clariſſima, à Solimano Turcarum Imperatore poſt longam obſidionem deditione capitur.	
1524	10	*Claudia regina, Ludouici Regis filia moritur.* *Borbonius cum exercitu Hiſpanorum, Germanorum & Italorū Maſsiliam fruſtra obſidet: quē Rex perſequutus, quum Longobardiam fere totam armis recepiſſet, obſeſſa Papia, menſe Februario ac fatali fortuna ac infelici prælio, dum fortiter pugnaret, à Cæſarianis capitur.*	5485
1525	11	*Rex ex Italia in Hiſpaniā ad Cæſarem cōcordiæ ineundæ & firmādæ cauſa ſuis nauibus traijcit. Seditio ruſticorum per Germaniam penè peſtilens oborta.* *Eorum in Lotaringia cædes ingens à Ducis fratribus edita.* *Rex pace cum Carolo Hiſpaniarū Rege iniquis conditionibus fœdere Madriciano facta, in Galliam reuertitur, duobus filijs natu maioribus in Hiſpaniam obſidibus miſsis.*	5486
1526	12	*Turcarum Imperator Vngariam igne & ferro vaſtat. Budam diripit, Ludo-*	5487

Anni Chriſti	Anni Regni		Annis Mūdi
1526		*uico Rege cum exercitu conciſo Viennam obſidet. Ianus Laſcaris ſtipendio mille ducentorum Frācicorum in annos ſingulos à Rege accepto, literas gracas in Gallia diſſeminat.* *Ferdinandus Archidux Auſtriæ, Vngariæ & Bohemiæ Rex deſignatur.*	5487
1527	13	*Roma capitur à Borbonio & Cæſarianis, uexatur, diripitur. Borbonius inter primos murum ſcandens occiditur.* *Clemēs Pontifex captiuus 40000 aureorum millibus ab hoſtibus redimitur.* *Quæſtiones repetūdarum in Gallia exercentur. Iacobus Belnenſis Sāblaciani dominus, primæ authoritatis uir, extremæ ſenectutis, peculatus cōuictus ſuſpenditur. Quod ſupplicium reliqui quæſtores & rei nūmariæ præfecti ueriti, in exiliū profugiunt: ex quo retractus Poncherius uir & generis nobilitate & opibus inſignis, fide à Rege accepta reuerſus, cū Gentilis Itali præſidis fraude literis quibuſdam remotis, ſuam innocentiam, quod promiſerat, probare non poſſet, pari pœna punitur. Rex Britanniæ uxorem ſuam Cæſaris materteram, improbātibus Pontifice & theologis, alterius amore captus repudiat. Cardinalis Dyortius Britannus, epiſcopus Eboracenſis, pompa, ſplendore & faſtu inuſitato Legatus ad Ambianos Regem conuenit. Renouatum fœdus inter Franciæ & Britāniæ Reges.*	5488
1528	14	*Reges Galliæ & Angliæ per ſuos fœciales Cæſari bellum indicunt.* *Bellum renouatum eſt, miſſo cum exer-*	5489

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
		cũ Lautreco in Italiam in Pontificis ſubſidium, qui expugata Papia, & multis aliȷs arcibus oppidiſque, cum diutius opinione in obſidione Neapolis hæreret fraude Andreæ Nauarchi qui ad Cæſarianos defecerat, peſte in exercitu graſſante, uitam cum morte commutat. Induciæ octo menſiũ inter Reges Galliæ, Britanniæ, & Cæſarem. Ferrariæ Dux Renatam reginæ ſororem, alteram Ludouici regis filiam, uxorem ducit. Legatus Vngariæ à Vayuoda auxiliȷ cõtra Ferdinandum impetrãdi cauſa Lutetiam uenit. Eodem tẽpore fœcialis à Cæſare in Palatium, extructo ibidem theatro in quo Rex cum nobilitate conſidebat, admittitur: qui quia literas nõ attulerat à Cæſare, non auditus remittitur.	
1529	15	Ludouicus Berquinus homo doctus & nobilis hæreſeos crimine conuictus, comburitur. Pax Cameraci Heroidum conuentu inter Pontificem, Cæſarem, Reges Britanniæ & Vngariæ ſancita. Præſtantiſſima & nobiliſſima ædificia multis in locis à Rege excitantur. Lutetiæ ſceleratus quidã in platea Malbertina cædis heri ſui cõuictus, laqueo ſuſpẽditur: & dehĩc ceruice nõ fracta, uiuit.	5490
1530	16	Maximilianus Sfortia Lutetiæ moritur, apud Carmelitas ſepultus. Cæſar Bononiæ à Pontifice diademate Imperiali die D. Mathiæ feſto donatur. Leonora Cæſaris ſoror Regi deſponſata, cum regȷs liberis duobus auri millionibus	5491

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		redemptis, in Gallias uenit, & maximo nobilium populíque plauſu & gaudio excipitur. Rex bonarum artium & literarum omnium ſtudioſiſsimus, ut eas quàm longiſsime & latiſsimæ diffunderet, incomparabili regij ſceptri ornamento, tum omnium mortalium commodo, Gulielmo Budæo & Iohanne Bellaio hortantibus, Pariſiis doctiſsimos homines in literis Hebraicis & Græcis atque etiam mathematicis, honeſtis ſtipendijs publicos profeſſores inſtituit. Quodquũ plauſibiliter excipi, & feliciter ſuccedere animaduerteret, Petro Caſtellano anagnoſte ſuo authore, prioribus alios in literis Latinis, Medicina, & Philoſophia adiungit, & primorum numerum adauget. quo facto Academiam Pariſienſem uelut opulentiſsimũ literarum emporium breui florentiſsimam reddit. Idem locum inſigni amplitudine trans Sequanam è regione Luparæ metatus deſignat, ubi gymnaſiũ literarũ omniũ opinione maius, extrueret: quod Francicorum centum millibus annuo cenſu dotare inſtituebat: in quo Gymnaſiarchæ, profeſſores, ſacrifici, & lecti adoleſcentes egregia indole ſupra ſexcentos in literis educarentur, quod bellis urgentibus exequi non poteſt: quæ gloria HENRICVM qui hodie regnat, manet. Vt quemadmodum profeſſores literarum & alia patris laudanda inſtituta religioſe cõſeruat, ſic & hoc gymnaſium extruat, quod uelut arcem litera-	

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mundi
		rum hoſtibus in futurum opponat. *Florentia Cæſaris auxilijs à Pontifice obſeſſa deditionem facit.* *Princeps Auriſiacus tormento bellico interit.* *Clemens Pontifex inclementer & inhumaniter in ciues Florentinos ſæuit.* *Margarita Flandrorũ gubernatrix Cæſaris amita uiuere deſinit.*	
1531	17	*Equites Hieroſolymitanæ militiæ Modonem in Pelloponneſſo occupatum à Turcis capiunt & diripiunt.* *Cæſar in Germania hæreſes uarias maximo Germaniæ & totius orbis Chriſtiani malo excitatas, & in dies magis atque magis pullulantes conuitijs omniũ Imperij ordinum indictis extinguere conatur, ſed fruſtra.* *Rex ad uim nobilitatis inhibendam & caſtigandam, apud Pictauos & Cœnomanos reliquóſque horum accolas & uicinos, quia uiolatis magiſtratibus & legibus ſpretis impunè illa in alienas poſſeſſiones eccleſiaſticas & prophanas inuadebat, conuentus iuridicos extra ordinem indicit, præſidióque armatorum quàm maximo Chandioueo rerum capitalium præfecto duce, repreſſa nobilium inſolenti temeritate, de plurimis ſupplicium capitale ſumptum.* *Edictum contra falſum teſtimonium dicentes, & pactorum literarúmque adulteratores, ut capite plectantur exit.* *Regis mater in fata concedit.*	5492

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
1532	18	Reges Galliæ & Britāniæ rurſus coeūt Boloniæ primùm, deinde Caletij, & uetera fœdera renouāt, ínque ſeſe mutuò hoſpitaliter excipiendo, nullum magnificentiæ genus prætermittunt. Res monetalis rei nummariæ Præfectorum auaritia ualde corrupta & deprauata, edicto regio corrigitur. Edictum contra eos qui armati incedunt, & ui utuntur, capitale. Rex Britanniæ religionis tragœdiam inceptat, ſe caput eccleſiæ dici imperat, Pontificis Ro. memoriam è ſacris omnibus eradit, monachos omnes ſuis poſſeſſionibus exuit, exilióq; multat. Eorum bona partim fiſco regio, partim nobilibus ut ſibi in hoc ſuo iure tutando adiutores eſſent, attribuit: quem propterea Pontifex Romanus eccleſiaſtico anathemate publice execratur, eíque regnum abrogat, & primo occupanti donat. Turcæ maximo exercitu Viennam obſident Duce Solymano, cui occurrēs Carolus Cæſar cum omnibus Imperij ordinibus, Turcas obſidionem ſoluere, & retrofugere cogit, 24000 excurſorum ad internecionem cæſis.	5493
1533	19	Pontifex & Rex Maſſiliæ conueniunt: cōſilia ineunt hæreſum opprimendarum, & Mediolani recuperandi. Pontificis neptis deſpondetur Henrico Valeſio ſecundo regis filio. Legionarij ad exemplum Romanorum à Rege ſeptem diuerſis regni Francici partibus inſtituti, déque eorum militari diſciplina libri diſertiſſimè ab ipſo Rege ſcripti.	5494

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
1534	20	Clemens ſeptimus Pontifex moritur, in cuius locum Paulus tertius ſubſtituitur. Solymanus Turcarum imperator, multis rebus præclare geſtis, demum à Sophi Perſarum Rege in Perſide maxima ſuorum ſtrage uincitur & fugatur. Libelli famoſi in regia aula compilati tum Lutetiæ multisq; in Franciæ urbibus Sacramentariorum cõiuratione teterrima, eadem nocte menſe Octobri cõtra ſacroſanctum Euchariſtiæ ſacramentum & miſſam affixi: ad quorum ſcelus expiãdũ, Rex publicas ſupplicationes indicit: quas obiens, à D. Germani prope Luparam fano, ad D. Virginis ſolenni Lampadephoria cum maximo Cardinalium Epiſcoporum & nobilium cœtu, capite nudo tædam ardentem manibus geſtãs, religioſe progreditur. Eodem die Lutherani aliquot uiui publice exuſti. Ionas triremiũ apud Maßiliam præfectus, latrociniis compluribus infamis, & læſæ maieſtatis conuictus, ceruice trũcatur.	5495
1535	21	Antonius à Prato Cãcellarius moritur. In eius locum Antonius à Burgo ſufficitur. Gouleta & Tunetum in Africa expugnantur à Cæſare magna Barbarorum edita ſtrage. Venia publica à rege clementißimo data Lutheranæ ſectæ affinibus omnibus, conuictis & eius ergò exulibus, modò reſipiſcerent, & errorem abiurarent. Lex contra latrones lata ſalutaris admodum omnibus peregrinantibus & iter facientibus, ut pedibus, bra-	5496

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		chijs, dorſi ſpina & ceruice fracta & cōquaſſata tandiu ſublimes in rota uiuant, quādiu animā de cælo trahere poterunt. Rex Legionarios uarijs in locis recenſet & armat. Allobrogū oppida & arces ferè omnes & Taurinū occupat. Cæſar Africæ uictor triūphans Romā ingreditur. Franciſcus Galliæ Delphinus Regis primogenitus Antonij Lauæ impulſu à ſcelerato quodā Italo ueneno potionatus, Lugduni interijt. Veneficus à quatuor equis in partes cōtrarias actis diſtrahitur. Marchio Salluſianus perfide ad Cæſarem deficit. Bellum inter Regem & Cæſarē exardeſcit. Cæſar in prouinciam Narbonēſem maximum exercitū adducit. Rex Cæſari occurrens, & loco opportuno caſtrametatus intercluſo eidem omni commeatu, & ulterius progrediendi omni ſpe ſublata, ad eam deſperationē adducit, ut leuioribus excurſionibus fame & dyſenteria bona exercitus parte amiſſa, in Italiā re infecta retro abire cōpulerit. Hānonij & Flandri Peronam fruſtra obſident, à qua eadem die obſidionem ſoluunt, qua Ceſar in Italiam pedem referre cœpit. Iacobus Scotiæ rex amicitiæ ueteris, quæ olim Scotis cum Francis interceſſit, interpollandæ, & Regis uidēdi eiuſq; affinitatis cupidiſſimus, in Galliam uenit: cui in matrimoniū collocatur Magdalena Regis filia celeberrimo nobiliū uniuerſi regni comitatu, ſplēdore etiam ornatu, apparatu, & magnificētia incomparabili.	

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
1536	22	*Alexander Medices Florentiæ Dux, Cæſaris gener, à Laurentio propinquo ſuo per noctem in loco ſecreto occiditur. Rex Hiſdinum in agro Morinenſi arcem longe munitiſsimam poſt longam oppugnationem deditione capit.* *Fanum Pauli non lõnge diſsitũ foſſa, aggeribus & propugnaculis ualidóque præſidio munit. Præſes Gentilis Italus, falſi peculatusq; reus in carcerẽ conijcitur. & aliquanto poſt in publico patibulo appenditur. Cæſariani cõflato magno exercitu fanum Pauli obſidẽt, ui expugnant, cæſis Gallis omnibus in præſidio relictis. Hinc Monſtrolium deditione capiunt, utrunque incẽdunt: poſtremo Morinum arctiſsima obſidione cingunt, in quod cum commeatum noctu, & militem recentem intuliſſent Gallorum Duces aliquot primæ nobilitatis, à Cæſarianis ferè omnes capti ſunt. Inducijs demum in decem menſes pactis, Cæſariani ſoluta obſidione diſcedunt.* *Magdalena Regis filia regina Scotiæ tabe interijt. Maximus Gallorum exercitus ductu atque auſpicijs Henrici Delphini in agrũ Taurinenſem mittitur, à quibus Suza, Moncallerio, multiſque alijs arcibus & oppidis expugnatis, ultra Padum Cæſariani longe pelluntur.* *Induciæ cum Cæſarianis in triennium pactæ.*	5497
1537	23	*Anna Mommorantius magnus Equitum Magiſter creatur. Turris bellica quæ*	5498

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
		eſt Pariſijs ad portā Antonij, in qua maxima uis nitri ſulfuriſq; & bombardici pulueris aſſeruabatur, fulmine ad imum diſcuſſa eſt, ſaxis in loca uicina, & trans Sequanam iactis, quibus ædificia plurima afflicta & conquaſſata. Pontificis, Cæſaris & Regis apud Niciam in Prouincia conuentus. ubi cū poſt longas & multas diſceptationes pax cōciliari non poſſet, induciæ in decem annos ſanciuntur. Antonius à Burgo Cācellarius moritur. In eius locum iuris præfectus Poyetus Curiæ præſes ſufficitur.	
1538	24	Imperatoris uxor uita defungitur. Quia Procuratorum & Patronorum ſinuoſis litium uoluminibus & calūnijs in foro uelut labyrintho inexplicabili magna fortunarum ſuarum Galli uerſabantur, lata lex de litibus forēſibus certo compendio decidendis, & cito ad exitum perducendis. Lata item alia de Magiſtratibus & Remp. adminiſtrantibus, ut ijs in locis agerent, quibus præeſſent: quæ tamen, ut prius, hominū improbitate & fraude ſenſim exoleuerūt, & maximo hominū malo obſeruari deſierūt.	5499
1539	25	Gandauenſes impetioſi & ſeditioſi homines ſuorum priuilegiorum monumēta ſuis archiuis à Maria Vngariæ regina Cæſaris ſorore Belgicæ Cæſarianæ rectrice ſibi ſublata queſti, res nouas meditantur: aduerſus reginam inſurgunt: ſuos magiſtratus capite puniunt: à Cæſare deficere ad Regem parant: quorum legati à Rege auditi, nō impetratis, in gratiā Cæ	5500

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		ſaris,quæ poſtulabant,domũ remittitur. *Cæſar accepta Regis fide per Gallias nullo regio ornatu, ſed hominis priuati habitu pluſquam mediocri,ex Hiſpania in Flãdriam tranſit. Cui à Rege. eius liberis, & tota nobilitate obuiam itum eſt ad radices uſque montium Pyrenæorum: qui deinde per omnes regni Gallici ciuitates incredibili apparatu,pompa,ſplendoreq́; & magnificentia, oblatisq́; ſummis muneribus,applaudentibus & gratulantibus populi Gallici omnibus ordinibus exceptus, & ubiuis locorum poteſtate pluſquã regia quantũ uoluit uſus, Valentianas uſque nobiliſsimo frequentiſsimoq́; comitatu deducitur.* *Ardea,Franciæ contra Anglos & Flãdros propugnaculum, foſsis altis mœnibusq́; & aggeribus maximo ſumptu intra menſes paucos munitur.*	
1540	26	*Cæſar Gandauum cum exercitu iuſto peditum Germanorum, equitumq́; Hãnoniorũ & Arteſienſium ingreſſus,cum prius ciuibus per ſuos Duces oratione blãda omnia arma abijcienda, & ſuã clemẽtiã implorãdã perſuaſiſſet,de ſeditioſis quæſtionẽ magna ſeueritate exercet: præcipua capita morte plectit: maximũ aliorũ numerum laqueo in collũ inſerto, ſuis pedibus aduolui, & ſuam miſericordiam implorare imperat omnium opificũ (quorum genera duo & ſexaginta erãt) ædificia publica,tormẽta bellica,uexilla, uaſa argentea, pecuniam & poſſeſsiones fiſco ſuo adiudicat, & demum oppreſſa*	5501

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		omni qua ſemper uſi fuerãt libertate, eorum ſumptu in D. Bauonis monaſterio arcẽ inuſitatæ magnitudinis ad domandam eorundem ferociam & barbariem excitari & extrui curat.	
		Dux Cliuenſis quem Gueldrenſes poſt ſui Ducis mortem cũ eius teſtamento tum ſponte ſua patronum, & pro duce ſibi adſciuerant, accepta à Ferdinando Cæſaris fratre fide, Gandauum ad Cæſarem uenit. à quo contemptim acceptus, re infecta diſcedit.	
		Anglus Rex Mariam Cliuenſem Ducis Cliuenſis ſororẽ quarto cõiugio uxorem ducit, & paulò pòſt repudiat, quinta ſanguinis Anglici formoſiſſima ſuperducta, quam adulterij ream non ita longo interiecto tempore, ut ſecundam quàm hæc ſanguinis propinquitate contingebat, capite multat.	
		Philippus Chabotius Thalaſſiarchus primo apud Regem gratia loco peculatus cauſam in grauiſſimo iudicum ex omnibus prouincijs Francici regni coactorũ conſeſſu dicere cogitur, damnatione omnibus honoribus exutus, Regis beneficio poſtea in integrum reſtituitur.	
		Iohannes Vayuoda Vngariæ Rex moritur, relicto infante ſub tutela Georgij Monachi, qui ſtatim Tranſſyluaniam totam, Budam, Peſtam, & quod reliquum in Vngaria, Vayuodæ patri parebat, in pueri uerba iurare cogit, quod intelligẽs Ferdinandus, comitijs quibus Hagenoæ Cæſaris nomine præſidebat relictis, cum	

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		exercitu Budam obſidet, à qua Turcico exercitu quãmaximo ſuperueniente, funditur & fungatur, cæſis ferè in Danubij tranſitu omnibus ſuis. Buda Turca potitus Vayuodæ filium cum matre in Tranſſyluaniam relegat.	
1541	27	Cæſar Ratiſbonæ alia comitia indicit. Agitur de componendis circa religionem controuerſiis, quam ad rem terni utrinq; deliguntur, quibus conuenire non ualẽtibus, res tota ad futurum concilium remittitur. Bellum decernitur ſumptibus imperij terra & mari gerendum contra Turcam. Dux Cleuenſis ad Regẽ Galliæ ſe confert, & cum eo fœdere coniungitur, pacta illi & promiſſa in matrimonium Margarita Regis & Reginæ Nauarræ unica filia. Salinaria uectigalia noua ratione conſtituta uocatis in iudiciũ, qui ijs exigendis præfuerant, & tandem lite de eorum bonis æſtimata damnatis. Cæſar Fregoſius, & Antonius Rinconius Regis legati Venetias per Padũ nauigio petentes, à Cæſarianis immaniter contra ius gentium occiduntur. Cæſaris in Argeriã Africæ expeditio ſub autumni finem. naufragiũ & clades ingens accepta. Germanorum exercitus pro recipiẽda Buda in Vngariã duce Marchione Brãdeburgenſi miſſus, ad Peſtã ducũ crapula, ſocordia, & rei militaris neglecta diſciplina, funditur, fugatur et ꝓfligatur. Poyetus Cancellarius, ſordium, corruptela, & cõpilationum reus, carceri apud	5502

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		Biturigas includitur: & demum damnatus exuitur omnibus honoribus, æſtimatis & adiudicatis regio fiſco de bonis eius centum millibus francicorum multæ nomine. & hinc in quinquennium in carcerem includitur. à quo ut ſe in libertatẽ uindicaret, ſuas ferè poſſeßiones omneis regi cedit. In cuius locũ Montelonius Curiæ Pariſienſis præſes Cancellariũ agit.	
1542	28	Rex legatos ad Cæſarem mittit, ut cæſorum legatorum noxã ſibi expiaret, & de Mediolani iure ſibi ſatisfaceret. Legati cum nihil impetraſſent, bellum cruentißimum excitatum. Lõgiuallius cũ decem inferioris Germaniæ peditum millibus per mediam Brabantiam iter facit, arces & oppida uaſtat, munitaq; loca pecunia multat: Louanienſes & Antuerpienſes terret: Principem Auriſiacum cæſis aut captis tribus Germanorum millibus in fugam uertit. Cæſariani Cleuenſis ditionem igne & ferro uaſtant, latè populantur, arcéſque & opida munitiora capiũt, quos Gulielmus Dux habito Ruremũdæ delectu, ex omnibus locis facilè præterquam Hymbergo expellit. Carolus Dux Aurelianorum Regis filius Yuoidium expugnat. Hinc Viroetonium, Arlunum, Lucemburgumq; & omnes Ducatus eius arces & oppida capit munitque. Dux Vindocinenſis Regis in Picardia legatus in Septentrionali Belgicæ parte Tornehanenſem arcem nobilißimam ca-	5503

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		pit, & ſolo æquat: Flãdros Comite Reucio eos ducente fundit, fugátque. Lileriũ oppidulum aliáque caſtella in Arteſienſibus capit. *Rex Perpenianũ in Hiſpania & Galliæ confinio Delphino cum ingentibus copijs præmiſſo obſidet, oppugnat, & tormẽtis bellicis concutit: ipſe cum præcipuo exercitus robore ſubſequitur. quod cũ à decem Hiſpanorum millibus per deuios ſaltus clàm Gallis intromiſsis defenderetur, aquiſq; ſub autũni finẽ magna ui inũdãtibus, caſtra infeſtarentur, capere nõ potuit. Rex Rupellanos & marinarum inſularum incolas, qui ob ſalinarum uectigalia nouos motus cõcitauerãt, iratus, cum armatis copijs adit: uerũ pueris & inermi plebe miſericordiam eius ſubinde implorãtibus, ueniã cõcedit, & rebellionis ſeminaria in ipſo exortu extinguit.* *Bellum inter Scotos & Anglos terra maríque geſtum.* *Iacobus V. Scotorum Rex uita defungitur, filia regni hærede relicta, cuius morte ſeditiones & uani motus in Scotia excitantur.*	
1543	29	*Cæſariani Hymbergo in Cliuia dum cõmeatũ, & militem recentem immittere uolunt, cum Cliuenſibus atroci prælio cõfligunt: & cum eorum equitatum in fugam uertiſſent, peditatum omnem ſuum immani ſtrage cum omnibus tormentis bellicis & commeatu quem importabãt amittunt, præclarámque uictoriam Cliuenſibus tradunt.*	5504

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		Rex ſingulis oppidis regni Frãcici pro rata parte ingentẽ pecuniæ ſummam ad ſtipendiũ quinquaginta peditum millibus diſſoluendum extra ordinẽ imperat: equitatum nobiliũ euocatorũ præſtò eſſe ad certam diem iubet, & ingẽti exercitu collecto, ad Marolias in Hãnoniam progreſſus, Landriciũ capit, foſſaq́; aggeribus, mœnibus, propugnaculis, & ualido præſidio munit. Cæſar ex Hiſpania Tarracone Genuã Ligurũ appulſus, in Germaniã tranſit, ubi collectis ingentibus copŷs, Duram Cliuenſium præſidio defenſam, ui expugnat, incẽdit, diripit: qua clade conſternatus Gulielmus Dux, & à ſuis proditus, ad Cæſaris pedes ſupplex abiectus, ueniam impetrat, traditis Cæſari Gueldrenſis ducatus omnibus oppidis lõge munitiſſimis. Motoloneus procancellarius in fata concedit. In cuius locum Errautius Chemanæus præſes Taurmẽſis ſubſtituitur.	
		Angli cum Cæſare cõfœderati, ad decem millia cum Cæſarianis Landricium acta obſidione cingunt, quò Cæſar quoque rebus in Gueldria cõfectis, omnes ſuas uires conuertit. Rex inſtante hyeme omnibus ſuis copŷs obſeſſis, ſubſidio ueniens, pulſa & loco mota Cæſariani exercitus parte, quæ cis fluuiolũ caſtra habebat, cum inſpectãte Cæſare commeatum in oppidum & recentem militẽ quantum uoluit introduxiſſet, in Galliã paucis deſideratis incolumis reuertitur.	
		Claſſis Turcica Aenobarbo duce Niciã	

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		capit, uaſtat, diripit, homines in ſeruitutẽ abducit: uerũ arcẽ diu fruſtra obſidet. Cæſariani duce Guilielmo Funeſtenburgi homine fidei lubricæ, & à Francis perfuga, quędã loca munita ĩ Leuris recipiũt, & Leucẽburgum obſidẽt. Verũ ſtatim à Gallis ductore Iano Caraciolo principe Melphitano pulſi & fugati, obſidionem ſoluunt. Angli in agro Bolonienſi cædes crudeles edunt.	
1544	30	Delphino filius primogenitus naſcitur apud Aquæ bellæ fontẽ, & ibidem paulò pòſt ſacro lauachro aſpergitur. Franciſcus Anguineus Vindocinenſis ducis frater, regij ſanguinis & ſpiritus iuuenis, Alpinarũ gentiũ prorex, Carignianũ obſidet: & fuſis conciſisq; hoſtiũ Cæſarianorum uiginti millibus, quorũ Dux Alphõſus Daualus Vaſti Marchio erat, memorabili uirtute illuſtriſſima uictoria apud Cerſoliũ potitur, & Carignianũ deditione recipit. Cæſar poſteaquã Regem Franciæ Spiræ in comitijs magna cõtentione hoſtem imperij pronunciari curaſſet, & cum eo Henricus Anglorum Rex conſpiratus, collectis ingentibus exercitibus, in Galliam irrũpunt. Cæſar Lucẽburgum militibus in præſidio relictis fame laborantibus, deditione primùm recipit. hinc tranſgreſſus in Campaniam Ligniacum in conualle montibus interclusum, quòd loco iniquo propugnari facilè non poſſet, expugnat: deinde Sandiʒeriũ poſt longam obſidionem deditione capit. Hinc ſequuta Lutetiæ trepidatio ingens,	5505

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
		urbis præfectorum ignauia excitata. Comes Gulielmus Funeſtemburgi partium Cæſarianarum dux, dum Matronæ fluminis uadum tentat, capitur à Francis, & captiuus Lutetiam adducitur. Cæſar cum Cathalanum perueniſſet, de ineunda cum rege concordia monacho Hiſpano internūtio agit: cōcepta pacis capita cū Rex non aſpernaretur, quibus omnia hoc nouo bello ablata utrinq; reſtituebātur, et eo loco quo ante bellū futura erāt. *Cæſar ſancita pace per Sueßiones retro Cameracum, & in Flandriā ſe recipit.* *Anglus ab Oceano Britānico cū Monſtrolium, & Boloniam arctißime obſediſſet, hanc demum ducum ignauia male defenſam deditione capit.* *Hinc Richerij fanum incendit, & omnem agrum miræ fertilitatis euaſtat: ſed aduentāte Regis exercitu, propere in Angliam cum exercitu refugit.*	
1545	31	*Errautius Chemanæus procācellarius febri peſtifera occidit, in cuius locū Frāciſcus Oliuarius ſuffectus. Claßis Gallica trecentis, & amplius nauibus inſtructa, maris imperio potitur, & ora Britānica lecta Anglos in portus refugere cogit. Boloniam quoque Rex cum ingenti exercitu proficiſcitur. Cúmque eam capiendi ſpes non eſſet, ad reprimēdas Anglorum excurſiones arx munitißima in littore excitata, in quam etiam præſidiū quàm maximum impoſitum.* *Dux Aurelianus febri peſtifera non procul à caſtris regijs interit.*	5506

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
1546	32	*Iſabella Henrico delphino filia naſcitur, & ſacra lotione apud Aquæbellæ fontem tingitur.* *Rei frumentariæ caritas longe maxima in Gallia, & propè fames.* *Pax inter Francos & Anglos hac conditione coit, ut intra octauum annum Franciæ Rex magnã pecuniæ ſummam penſitaret, ea perſoluta, Boloniam recepturus: Bolonia interim tanquam obſes penes Britannos eſſet.* *Cæſar coniuratione cum pontifice facta, aduerſus Germaniæ principes, & ciuitates imperiales Lutheranæ factionis, expeditionem ſuſcipit, à quibus circa Ratisbonã arctiſſime obſeſſus periclitatur: demũ ſuppetias ei ferentibus copijs Flandricis, quarum ductor erat Burenſis comes, & inſurgentibus Ferdinando cum Bohemis & Mauritio Saxone, in Saxoniæ ducatum, exercitus Germanorum, in quo ſupra ſexaginta armatorum millia erant, diſſipatur & fugatur, & hinc Cæſar Vrtembergenſi duce omnibus facultatibus exuto, captíſque duce Saxoniæ Lantgrauióque Heſſiæ, multatiſq; ingẽti pecunia ciuitatibus omnibus quæ contra ſe arma tulerant, late rerum in Germania potitur.* *Anguianus arcula in caput ludicro ab æqualibus illiſa interit.* *Henricus Britanniæ Rex fato cõcedit, Eduardo filio octo annos nato regni hærede relicto, cui mandato regio regia põpa Lutetiæ iuſta perſoluta. quo mortuo,*	5507

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		Britanni hæreſeon uaria ſeminaria renouant, & omnia ſurſum deorſum miſcent, eiectis è templo imaginibus reliquijsq́; ueteribus cæremonijs eccleſiæ extinctis, & prophanato ſacramentorum uſu. Franciſcus Galliarum Rex non ita multo poſt in arce Rambuletana febre continua atrociſsime cõflictatur, qui poſt pœnitentiam incredibilem, & confeſsionem noxiarum contractarum cum ad ſacroſanctum Euchariſtiæ ſacramentum, unctionis ſacræ extremum addidiſſet, filiumq́; ſalutaribus præceptis eloquentia diuina ad regni capeſſendi adminiſtrationẽ exhortatus eſſet, in Chriſti ſanguinis pro noſtris delictis effuſionem tota ſalutis fiducia collocata, quam ad rem Caſtellanus Matiſconum epiſcopus diuinam ei operã nauauit, decima octaua à morbi primordijs die animam agit.	
1547	I	HENRICVS II VALESIVS, LVIII REX, natus annos octo & uiginti, duobus liberis Franciſco & Iſabella ſuſceptis, Franciſco Valeſio parenti mortuo, cui clementis & bonarũ artium inſtauratoris nomen inditum, filius unicus eodem anno ſuccedit: & ſtatim regnũ ab edictis pietatem ſpirantibus, quibus grauis pœna propoſita execrationũ deterationúmque genus omne uetitum eſt, auſpicatur. Idem ſeptimo calend. Auguſti magnificentiſsima pompa & triũpho Rhemos ingreditur: & poſtridie ibidem ſacris regijs, ueteribus ritibus & cæremonijs ſer-	5509

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		uatis, inauguratur & coronatur. *Comitatus Aumalæus in ducatũ mẽſe Ianuario erigitur. primus Dux Frãciſcus Lotaringus domini Guyſiæ primogenitus.* *Edictum menſe Nouembri ne quis è ſenatu & foro iuridico præfectus mercatorum fiat, aut ad aliud ciuile munus promoueatur.* *Eodem menſe Regi filia apud Aquæbellæ fontem naſcitur Claudia, ſuſcipiẽtibus eã è fonte ſacro, & Chriſtianæ religioni initiantibus Heluetijs, filia Reginæ Nauarræ, & uxore domini à Guyſia.* *Menſe Decembri Sequana torrentibus aquis in modum inuſitatum extumeſcit, inundat, & tãta uiolẽtia fertur, ut ſublicias quibus fulciebatur diui Michaelis põs, cõcuſſerit, & loco mouerit: ædificiaq; in ipſo põte inſidẽtia in præceps traxerit.*	
1548	2	*Menſe Maio claſſis Gallica, in qua nobilium & fortium uirorũ maximus numerus, è Normania in Scotiam nauigat: ex qua magna ſtrage multatos Anglos expellit. Noua ars in littore maris iuxta portum prope Boloniam ad intercludendum Anglis in Boloniam aditũ, opere ſtupendo Caſtillonæo duce extruitur.* *Studioſorum & ſcholaſticorum ſeditio longe maxima cõtra monachos diui Germani, pro ueteri iure prati Clericorũ uindicando excitata: domus aliquot in prato ædificatæ, aut prato uicinæ à ſcholaſticis diſiectæ: parietes ſepti monachorũ diruti, ipſi monachi intra ſua ſepta cõpulſi,*	5509

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		tota ciuitas in armis ad cohibēdam impreſſionem ſcholaſticorum. *Regis & reginæ menſe Septembri in urbem Lugdunenſium ingreſſus plane triumpho regio: ubi naumachia, gladiatorum ludus, fabulæ, ſaltationes, luxus ueſtiũ, epulæ regifico luxu apparatæ, & nullum non ſpectaculi genus editum.* *Seditio Aquitanica longe maxima, & uelut à rege defectio excitata, propter ſalinarium uectigal, & tributa extra ordinem imperata, demum compreſſa, illuc miſſo cum exercitu Anna Mommorantio equitum magiſtro: qua inter cætera legatus regius Mouengius uir nobilis & fortis uiolatus & occiſus fuerat. Cuius cadauer à frequenti Burdigalenſi ſenatu, urbis decurionibus, ciuiúmque magna turba, pullatis, capite nudo incedẽtibus, & manu tædam ardentem geſtantibus, ueniámque & regiam miſericordiã implorantibus, ex æde Carmelitarum refoſſum, & in ædem D. Andreæ ſacram tranſportatum, ibidémqne religioſe ſepultum, annuáque ſacra in tanti ſceleris expiationẽ inſtituta. Hinc capite mulctatis ſeditionis authoribus & ducibus, arma priuilegiáque omnia ciuibus adempta: ædes publicæ dirutæ, & ſolo æquatæ: tintinnabula omnia, & campanæ è turribus ſacris & prophanis deiectæ, & fabricandis tormentis bellicis deſtinatæ: miſſis eo è Pariſienſi, Tholoſano & Rothomagènſi ſenatu iudicibus, qui populo ius dicerent.*	

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		Cæſar in Belgicam è Germania trāſit, & ſecum uelut in triumphum Saxoniæ ducem & Heſſiæ Lantgrauiū adducit.	
		Lutetiæ iudicum conſeſſus extra ordinem inſtitutus, hæreticorum cauſis peculiariter cognoſcendis, quibus magna ſeueritate miſeri crudelibus ſupplicijs afficiuntur.	
		Ludouicus Dux Aurelianus apud Germani fanum naſcitur mēſe Februario, ibidem ſacro fonte tingitur, propatribus per uicarios Rege Portugaliæ & Duce Ferrarienſi: promatre uero per uicariam Regina uidua Scotiæ.	
		Antonius à Borbonio dux Vindocinenſis Franciæ Par, cum Iohanna Dalbret Regis & reginæ Nauarræ unica filia, felicibus nuptijs copulatur, fauſtis omnium acclamationibus.	
1549	3	*Menſe Iunio Catharina de Medicis, Regina apud diuum Dionyſium ſacrata & coronata.*	5510
		Eodem menſe die decimo ſexto Rex, & poſtridie Regina, celeberrimo triumpho humanam exuperante admirationem Lutetiam Pariſiorum ingreſſus, cui ab omnibus ordinibus magna frequentia, magnificentia, & ſplendore ad diui Lazari extra urbem obuiam itum eſt: ipſe autem per diui Dionyſii uiam nullo non peripetaſmatum & ſtragulorum precioſorum uarij coloris circuntectam, picturarum, ſtatuarum & rerum antiquarū imaginibus & ſpectaculis adornatam, frequenti buccinarum clangore,	

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi

& ab urbis extremis partibus tormentis bellicis propemodũ innumerabilibus horrendum tonitru edentibus in palatium deductus, cœna aduentitia plane regia exceptus eſt: & hinc poſt tertium diẽ naumachiæ ſpectaculo mirifico extra urbem ad Cæleſtinorum cœnobium, in multam noctem producto, oblectatus. Eodem tẽpore præter omnium expectationem incredibili celeritate bellum cum Anglis ſuſceptum: quo præter Boloniam, *arces omnes & loca munita in agro* Boloniẽſi *Anglis inter ſe inteſtino odio diſſidentibus & tumultuantibus, adempta.*

Eodem menſe Iunio *Iacobus de* Coucy *dominus de Veruin maieſtatis reus, quòd* Boloniam *proditionis quodam genere* Anglis *dedidiſſet, capitis ſupplicio afficitur: cadauer in quatuor partes diſſectũ, caput & reliqua in quinque loca munita* Boloniæ *uicina aſportata, & palis ad reliquorum terrorem ſuffixa.* Franciſci *de* Rentij *conſortis & conſcij qui metu aufugerat effigies capite truncata: domini* Samblimontij *in uinculis mortui memoria quoque damnata, bonis omnibus regio fiſco attributis.*

Philippus Hiſpaniarum Rex, *Caroli Cæſaris filius, ex* Hiſpania *Genuam* Ligurum *appulſus, per* Italiã *&* Germaniam *ad patrem in* Flãdriam *tranſit: in cuius locum Maximilianus filius prorex in* Hiſpaniã *mittitur, deſponſata ei unica* Cæſaris *filia.*

Quia à militibus, ad ſuos delectus dũ

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mūdi
		præſidia proficiſcebantur, in agris maximo ſumptu agricolarum uiuentibus, & hoſtilem ferè in modum omnia diripientibus, maxima populo incommoda importabantur, edicto regio plane neceſſario cautum: ut ſua pecunia deinceps uiuant: de agricolarum bonis nihil niſi emptum attingant: id ut cōmodius fiat, ſtipendia ijs aucta & conduplicata.	
		Paulus tertius Pōtifex maximus 10. *Noueb. die moritur, cui poſt tres menſes diſsidētibus inter ſe & uarie cōtendentibus patribus purpuratis, præter omniū ſpem Iulius tertius ſucceſſor creatur.*	
		Margareta Valeſia Nauarræ Regina Franciſci Regis ſoror moritur 21. *Decemb. die: cui Lutetiæ in tēplo diuæ uirginis iuſta religioſe perſoluta.*	
		Rex Petro Lyſetto, Franciſco à Sanctoandrea, & Antonio Minart præſidibus in Senatu Pariſienſi, curia interdicit. In quam paucis pòſt diebus duo poſtremi reuocati & reſtituti: Lyſettus uerò abbas D. Victoris extra mœnia urbis deſignatus magiſtratui ceſsit, in eius locum Ioannes Bertrandus tertius præſes ſubrogatus. Senatus Burdigalenſis reſtituitur menſe Ianuario, conſiliarijs ad tempus delegatis domum dimiſsis.	
		Andreas Alciatus Iuriſcōſultus clariſsimus Papiæ moritur menſe Martio.	
1550	4	*Annus Iubileus celebratur.*	5511
		Pax inter Frācos & Anglos coit, reſtitutis utrinque in confinijs Angliæ & Scotiæ, quæ hoſtiliter belli tempore erant adempta. Reddita etiam Frācis Bolonia	

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		adnumeratis aureorum quadringentis millibus:in quam 15.Maij Rex ingreſſus ſimulachrũ diuæ uirginis argenteum in templo religioſe dedicat.	
		Cognitio hæreſeon à iudicibus ciuilibus ad eccleſiaſticos reuocata, & ſimul edicitur ne ſenatores epiſcoporum & aliorum antiſtitum eccleſiaſticorum uicarios agant.	
		Moneta circunciſa damnata, integræ & legitimæ pretium auctum,iudicia in adulteratores eius & circunciſores inſtaurata.	
		Carolus Maximilianus Dux Angoliſmenſis menſe Iulio apud Germani fanum naſcitur, aqua ſacra tingitur Auguſti ultimo, propatribus Maximiliano Rege Bohemiæ per uicariũ, & Rege Nauarræ:promatre uerò Renata Ferrariæ Ducis filia domini à Guyſia uxore.	
		Princeps Melphilanus Ianus Caraciolus Neapolitanus,regius apud Subalpinas gẽtes legatus moritur, in cuius locum dominus de Briſſar ſufficitur.	
		Carolus imperator Auguſtæ Vindelicorum in Germania noua comitia habet,quò principes imperij ſæpius ab eo cõuocati & Saxoniæ ſuperioris ciuitates conuenire recuſant: quòd contra fidem ante quadrienium datam multa eum feciſſe, & hæc comitia cõtra nouam religionem in quam coniuraſſent, haberi quererentur. in quibus demum à Cæſare perfectum,ut concilium conſtituendæ religionis cauſa, pontificio diplomate in	

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		eam rem impetrato, rurſus Tridenti indiceretur. quod detrectantibus Saxoniæ ſuperioris ciuitatibus, & armis reſiſtere parantibus, bellũ nouum publico imperij decreto indictũ. ſecuta Magdeburgi obſidio. erumpentes obſeſsi ad tria millia cæſi: hinc tentata oppugnatio parum feliciter Mauritio electore duce, obſeſsi in magnas anguſtias compulſi, ſed auxilia à ſocijs expectantes, deditionis nullas cõditiones admittunt. Iiſdem comitijs actum à Cæſare de filio rege Romanorum creando. res in aliud tempus dilata, quòd ei ſuum ius reſignare Ferdinandus Cæſaris frater recuſaret.	
		Eodem anno menſe Septembri pompa uere regia, qua triumphi aliarum omnium ciuitatum facilè obſcurati, rex Rothomagum cum regina & omnibus regni proceribus ingreſſus eſt, ubi magnifici ludi, & rerum inuſitatarum, nec antea auditarum tum in noui orbis regionibus, tum in Oceano uerſari ſolitarũ, ſpectacula ſtupentibus & admirantibus cunctis edita.	
		Menſe Octobri claſsis Cæſariana Genua Ligurum ſoluens, archipyratam Draghutium mare mediterraneũ iuxta Baleares inſulas, Suiliam, Sardiniam, & Thyrreni maris oram latrocinijs infeſtantem perſecuta. cum in Africam Africæ oppidũ refugiſſe intelligeret: eam obſidione arctiſsima cinxit: quæ cum ex ea ille ad accerſenda à regulis Africæ auxilia exiliſſet, à Cæſarianis Rhodia-	

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		næ militiæ equitibus adiuuãtibus expugnata & direpta eſt. Menſe Nouembri Ludouicus ſecundus filiorum regis dux Aurelianus apud diui Germani fanum moritur. Menſe Decembri die conceptioni diuæ uirgini ſacro in templo eidem dedicato phanaticus quidam Geneuenſium delirio laborans, uirginis ſtatuæ gladio euaginato, caput amputare conatus, aſtãte maxima hominum multitudine comprehenſus, & in uincula coniectus: cum non reſipiſceret, & complures eſſe qui in idem facinus ſecum coniuraſſent profiteretur, poſt tertiũ quàm captus eſt diem, execta lingua uiuus pro templi ueſtibulo exuſtus eſt.	